

Lietuvos Respublikos
Vyriausybės Atstovas

EŽTT

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVO
EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISME**

2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. VEIKLA SIEKIANČI UŽTIKRINTI VALSTYBĖS INTERESŲ GYNIMĄ IR JOS ATSTOVAVIMĄ EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISME BEI JUNGTINIŲ TAUTŲ ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETE

Pagrindinis Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Europos Žmogaus Teisių Teisme uždavins yra atstovauti Lietuvos Respublikos interesams Europos Žmogaus Teisių Teisme (toliau ir – EŽTT arba Teismas) bei Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitete. 2018 m. išliko didelis Vyriausybei perduodamų EŽTT bylų skaičius, kuris gerokai viršija pastarojo 10-mečio vidurkį – buvo perduotos 42 naujos bylos, dar vienoje byloje buvo pakartotinai kreiptasi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę (toliau – Vyriausybę) pateikiant papildomus klausimus, taip pat buvo tęsiamas darbas su iki 2018 m. perduotomis 37 bylomis. Ataskaitiniais metais Vyriausybei perduotos dvi Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komiteto (toliau – JT Žmogaus teisių komitetas ir JT ŽTK) bylos ir buvo tęsiamas darbas su ankstesniais metais perduotomis 7 bylomis.

Pastebėtina, kad Vyriausybės atstovo darbas yra tęstinio pobūdžio: kartu su teikiamomis pastabomis naujai EŽTT perduotose bylose imamas priemonių vykdyti naujai įsiteisėjusius Teismo sprendimus, toliau užtikrinamas darbo tęstinumas su ankstesniais metais perduotomis bylomis bei seniau priimtų Teismo sprendimų vykdymu.

Bendras Europos Žmogaus Teisių Teismui paduodamų peticijų prieš Lietuvą skaičius auga: 2018 m. teismui nagrinėjimui buvo perduotos 438 naujos peticijos (2017 m. – 401, 2016 m. – 405, 2015 m. – 376)¹.

Pabrėžtina, kad Vyriausybei perduodamų bylų turinys atskleidžia vis sudėtingesnę Teisme nagrinėjamų ginčų prieš Lietuvą pobūdį, nagrinėjami klausimai apima ypač kompleksines faktines situacijas ir sudėtingus teisinio kvalifikavimo atvejus, kartais taip pat pareikalauja Europos Sąjungos teisės aiškinimo bei taikymo ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos analizės. Pažymėtina, kad bylose dažniausiai yra keliami keli skundai, remiantis keliais atitinkamas žmogaus teises ir laisves įtvirtinančiais Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) ar jos papildomų protokolų straipsniais.

Kartu pažymėtina, kad siekdamas sumažinti savo darbo krūvį ir pagreitinti bylų nagrinėjimą, pastaraisiais metais EŽTT ėmė taikyti įvairias procedūras, dėl kurių iš esmės didėja Vyriausybės atstovo darbo krūvis:

– WECL procedūra taikoma pasikartojančiose, su aiškiai išvystyta praktika susijusiose bylose, kuriose, įvertinęs kartu su peticija pareiškėjų pateiktą medžiagą, Teismas iš karto siūlo šalims sudaryti taikų susitarimą, pateikdamas atitinkamo susitarimo deklaraciją. Pagal šią procedūrą yra perduodamos didelės bylų grupės (Lietuvos atžvilgiu pagal šią procedūrą buvo perduotos kelios bylų grupės dėl netinkamų įkalinimo sąlygų).

– pagal IMSI procedūrą perduodamose bylose Vyriausybė įpareigojama parengti bylos faktų santrauką pagal visą bylos medžiagą. Perduodamas bylą Teismas pateikia tik trumpą bylos dalyko apibūdinimą bei pateikia klausimus bylos šalims. Ši procedūra leidžia greičiau komunikuoti bylas, nes bylos apibendrinimo našta tenka Valstybei atsakovei.

2018 m. Vyriausybei perduotos bylos

1) Europos Žmogaus Teisių Teismo perduotos bylos:

1. Liutkevičius (Nr. 58750/16),
2. Žvirblis (Nr. 31378/15),
3. Šulija (Nr. 76618/16),
4. Drėlingas (Nr. 28859/16),
5. Vasiliauskas (Nr. 58905/16),

¹ Daugiau žr. Ataskaitos 1 priedą *Peticijos pagal valstybes ir gyventojų skaičių*, p. 33.

6. Romeiko (Nr. 67465/13) [WECL],
7. Jevaišis (Nr. 74485/13) [WECL],
8. Toporkov (Nr. 2775/14) [WECL],
9. Griščuk (Nr. 2784/14) [WECL],
10. Kornia (Nr. 13181/14) [WECL],
11. Čaikauskas (Nr. 20538/14) [WECL],
12. Gudelis (Nr. 24676/14) [WECL],
13. Glinskis (Nr. 51707/14) [WECL],
14. Tamašauskas (Nr. 8797/16) [WECL],
15. Traknys (Nr. 1147/17) [WECL],
16. Radzevičius (Nr. 29486/17) [WECL],
17. Antropikas (Nr. 377/18) [WECL],
18. Rušienė (Nr. 59413/17) [IMSI],
19. Mozeris ir Eugenijos ir Leonido Pimonovų Alzheimerio ligos paramos fondas (Nr. 66803/17) [IMSI],
20. UAB „Baltic Master“ (Nr. 55092/16),
21. Urbonavičius (Nr. 549/17),
22. Širvinskas (Nr. 21243/17),
23. Rinkevičius (Nr. 14620/18),
24. Černius (Nr. 73579/17),
25. Butkevičius (Nr. 70489/17),
26. Ažukaitienė (Nr. 59764/13) [IMSI],
27. Tumėnienė (Nr. 10544/17),
28. Znakovas (Nr. 32715/17),
29. Žemaitis (Nr. 74305/17),
30. Balkūnas (Nr. 75435/17),
31. Leonienė (Nr. 61264/17),
32. VšĮ „Demokratijos plėtros fondas“ ir Eduardas Eigirdas (Nr. 84051/17 ir 84048/17),
33. Gražulevičiūtė (Nr. 53176/17),
34. Povilonis (Nr. 81624/17),
35. Griška ir kiti (Nr. 63748/17),
36. Šeiko (Nr. 82968/17),
37. Gliubertai (Nr. 67467/17) [IMSI],
38. Čebelis (Nr. 64249/17),
39. Bastys (Nr. 80749/17),
40. Abukauskai (Nr. 72065/17),
41. Brazauskienė (Nr. 71200/17),
42. Arewa (Nr. 16031/18) [IMSI],
43. Oskirko (Nr. 14411/16) – *rekomunuota*.

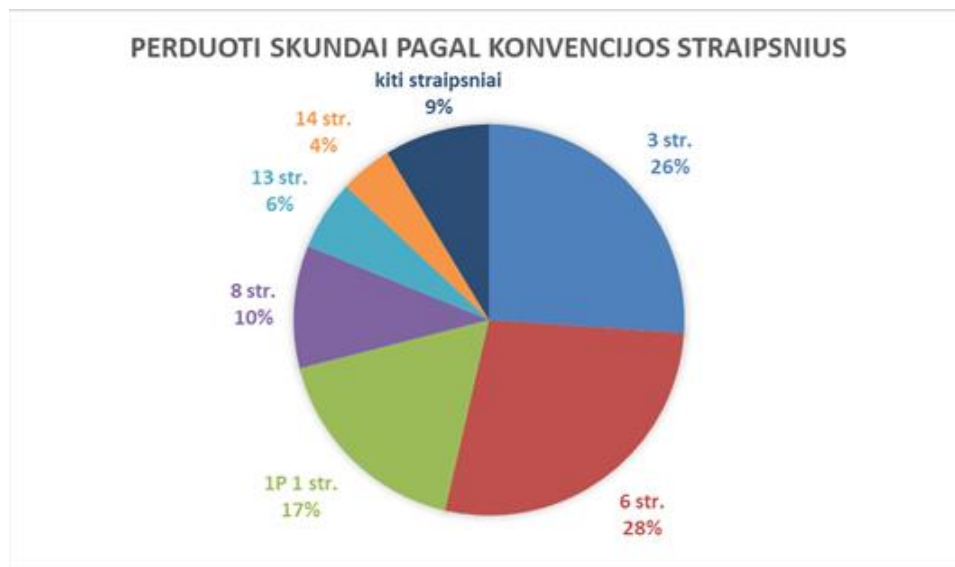
2018 m. Vyriausybei perduotos bylos atskleidžia tiek pasikartojančias, tiek ir naujas Lietuvos teisinės sistemos problemas, be to, pažymėtina, jog dažniausiai bylose pareiškėjai skundžiasi daugiau nei vienu Konvencijos pažeidimu.

Veiksmingas mirties aplinkybių tyrimas, 2 str.	Byloje <i>Tumėnienė</i> skundžiamasi dėl neveiksmingo pareiškėjos brolio mirties aplinkybių tyrimo.
Orumą žeminančios įkalinimo sąlygos 3 str.	Supaprastinta tvarka perduota bylų grupė <i>Romeiko</i> ir 11 kitų peticijų, kuriose pareiškėjai skundžiasi dėl orumą žeminančių kalinimo sąlygų laisvės atėmimo įstaigose. Pakartotinai perduota byla <i>Oskirko</i> dėl kalinimo sąlygų Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime, kiek tai susiję su netinkamu sanitarinio mazgo atskyrimu nuo bendro kameros ploto.

Medicininė priežiūra suėmimo metu 3 str.	Byloje <i>Urbonavičius</i> pareiškėjas skundžiasi, kad suėmimo metu jam nebuvo leista įsigyti ir naudotis gydytojo rekomenduotu medicininiu įrenginiu pareiškėjo sveikatos būklei gydyti miego metu. Byloje <i>Leonienė</i> pareiškėja skundžiasi, kad jai nebuvo užtikrinta sveikatos priežiūra kardomojo kalinimo metu, atsižvelgiant į jos psichikos sveikatos būklę bei gydymo tęstinumo būtinumą.
Policijos smurtas sulaikymo metu 3 str.	Bylose <i>Znakovas, Žemaitis</i> pareiškėjai skundžiasi, kad prieš juos buvo neteisėtai panaudota jėga sulaikymo metu, taip pat dėl šių skundų neveiksmingo ištyrimo.
Neteisėtas laisvės atėmimas 5 str.	Byloje <i>Leonienė</i> skundžiamasi dėl kardomojo kalinimo neteisėtumo, tinkamai neįvertinus pareiškėjos sveikatos būklės.
Proceso trukmė 6 str.	Byloje <i>Rušienė</i> bus vertinama, ar pareiškėjai buvo tinkamai garantuota teisė į bylos nagrinėjimą per įmanomai trumpiausią laiką, jei jai nebuvo priteistas žalos atlyginimas dėl 8 metus užtrukusio teismo proceso. Šiuo požiūriu bus vertinama ir atitiktis Konvencijos 13 str. Byloje <i>Arewa</i> Nigerijos pilietis skundžiasi, kad dėl pernelyg ilgai užtrukusio jo atžvilgiu pradėto ikiteisminio tyrimo, dėl ko Migracijos departamentas atsisakė jam pakeisti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, jis atsidūrė neaiškioje padėtyje ir tai neigiamai paveikė jo privatų ir šeimos gyvenimą (Konvencijos 8 str.)
Teisės kreiptis į teismą užtikrinimas 6 str.	Bylose <i>Černius</i> ir <i>Rinkevičius</i> skundžiamasi dėl to, kad teismai atsisakė atlyginti bylinėjimosi išlaidas, kurias pareiškėjai patyrė administracinėse bylose, sėkmingai apskundę Valstybinės darbo inspekcijos paskirtas baudas. Byloje <i>Balkūnas</i> bus vertinama, ar kasacinio teismo atsisakymas atleisti nuo žyminio mokesčio ar atidėti jo sumokėjimą apribojo pareiškėjo teisę į teismą. Byloje <i>Čebelis</i> skundžiamasi dėl to, kad nepagrįstai atmetus pareiškėjo teiktus pasiūlymus dėl rengiamo teritorijų planavimo dokumento, jo skundas dėl pareiškėjui priklausančio žemės sklypo naudojimo paskirties pakeitimo teisme nebuvo nagrinėtas. Byloje <i>Liutkevičius</i> pareiškėjas skundžiasi, kad praleido apeliacinio skundo pateikimo terminą dėl pataisos namų atsisakymo aprūpinti jį raštinės reikmenimis. Byloje <i>Gliaubertai</i> pareiškėjai skundžiasi, kad negalėjo tinkamai pateikti kasacinio skundo, nes apeliacinės instancijos nutartis jiems buvo išsiųsta klaidingu adresu. Byloje <i>Žvirblis</i> pareiškėjas skundžiasi, kad laiku nesuteikus jam valstybės garantuojamos teisinės pagalbos, jis negalėjo veiksmingai pateikti kasacinio skundo.
Res judicata, teisinio tikrumo principai ir kitos teisingo teismo garantijos 6 str.	Byloje <i>Šulija</i> pareiškėjas skundžiasi, kad antrą kartą dėl pakartotinio turinio Sodininkų bendrijos visuotinio narių susirinkimo sprendimų pradėtame civiliniame procese nacionaliniai teismai neatsižvelgė į ankstesniame teismo procese tarp tų pačių šalių priimtą sprendimą ir skirtingai išsprendė bylą. Byloje <i>Povilonis</i> bus nagrinėjama, ar buvo užtikrintas teisinio tikrumo principas, atsižvelgiant į tai, kad nacionaliniai teismai įpareigojo pareiškėją nugriauti pareiškėjo statinius.

	Byloje <i>UAB „Baltic Master“</i> bus vertinamas teismo sprendimo nesikreipti į ESTT dėl prejudicinio sprendimo pagrįstumas.
<i>Nullum crimen sine lege</i> principas 7 str.	Bylose <i>Drėlingas</i> ir <i>Vasiliauskas</i> skundžiamasi dėl tariamai platesnės genocido sampratos pritaikymo persekiojant ir nuteisiant už Sovietų Sąjungos represijas prieš Lietuvos partizanus.
Proceso teisingumo užtikrinimas nustatant vaiko gyvenamąją vietą 6, 8 ir 14 str.	Byloje <i>Širvinskas</i> pareiškėjas skundžiasi, kad jo teisė į teisingą teismą buvo pažeista dėl to, kad laikinųjų apsaugos priemonių taikymo – nepilnametės dukters laikinosios gyvenamosios vietos nustatymo su mama – klausimas buvo išnagrinėtas rašytinio proceso tvarka jam nepranešus, o tai, pareiškėjo nuomone, turėjo lemiamos įtakos teismų sprendimams dėl mergaitės globos, dar ir tinkamai neatsižvelgus į jo argumentaciją. Be to, anot pareiškėjo, šis procesas buvo pernelyg ilgas, o Lietuvos teismai – palankesni dukters motinai, todėl byloje keliamas ir diskriminacijos dėl lyties klausimas.
Teisė į privatų gyvenimą darbiniuose santykiuose 8 ir 6 str.	Byloje <i>Ažukaitienė</i> bus nagrinėjamas pareiškėjos skundas dėl to, kad nacionaliniai teismai nenagrinėjo jos skundo dėl kompiuterio paėmimo iš jos darbo kabineto. Taip pat šioje byloje bus vertinama, ar buvo pažeistas pareiškėjos privatus gyvenimas bei korespondencijos neliečiamumas, tariamai be pareiškėjos žinios paėmus pareiškėjos darbinį kompiuterį. Byloje <i>Gražulevičiūtė</i> pareiškėja skundžiasi, kad teismai atsisakė priteisti kompensaciją dėl turtinės ir neturtinės žalos, nepaisant to, kad įsiteisėjusiu teismo sprendimu pareiškėjos nušalinimas nuo pareigų buvo pripažintas neteisėtu. Teismas taip pat spręs, ar buvo pažeista pareiškėjos teisė į privataus gyvenimo gerbimą atsižvelgiant į tai, kad ji buvo nušalinta nuo pareigų dvejus metus. Šie skundai bus vertinami ir pagal Konvencijos 13 str.
Telefoninių pokalbių paviešinimas 8 str.	Byloje <i>Butkevičius</i> pareiškėjas skundžiasi, kad, žiniasklaidai nutekinus ikiteisminio tyrimo duomenis, buvo pažeistas jo privatus gyvenimas.
Reputacijos gynybos veiksmingumas 8 ir 13 str.	Byloje <i>Bastys</i> bus vertinama, ar pareiškėjas galėjo veiksmingai apginti savo reputaciją, kai VSD pažymos pagrindu jam buvo atsisakyta suteikti leidimą dirbti su įslaptinta informacija.
Saviraiškos laisvė 10 str.	Byloje <i>VšĮ „Demokratijos plėtros fondas“ ir Eigirdas</i> bus sprendžiama, ar pareiškėjams nepalankūs Visuomenės informavimo etikos komisijos sprendimai, kurie LVAT sprendimu buvo pripažinti teisėtais, nurodantys paskelbti pastaruosius leidinyje, apribojo pareiškėjų saviraiškos laisvę.
Nuosavybės teisių apribojimas 1 Prot. 1 str.	Byloje <i>Povilonis</i> bus vertinama, ar įpareigojimas nugriauti pareiškėjo statinius pažeidė pareiškėjo nuosavybės teises. Byloje <i>Brazauskienė</i> bus vertinama, ar pareiškėja, kaip Respublikos Prezidento našlė, turėjo teisėtą lūkestį gauti atitinkamas socialines garantijas – teisę į būstą ir Respublikos Prezidento valstybinę našlių rentą – ir kokios aplinkybės pateisina atsisakymą suteikti jas pagal Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnį. Šioje byloje taip pat bus vertinama, ar pareiškėja nebuvo diskriminuojama nuosavybės, socialinio ar kito statuso pagrindu. Byloje <i>Abukauskai</i> Teismas vertins, ar nacionalinės valdžios institucijos, nenustatydamos už namo padegimą atsakingo asmens, įvykdė pozityviasias pareigas ištirti pareiškėjų namo padegimo

	aplinkybes ir taip apsaugojo jų nuosavybės teises. Byloje <i>Šeiko</i> bus vertinama, ar skolos išieškojimas iš itin mažos pensijos yra suderinamas su Konvencijos garantijomis.
Valstybės institucijų klaidos atkuriant nuosavybės teises ir restitucijos proceso trukmė 1 Prot. 1 str.	Byloje <i>Mozeris ir Eugenijos ir Leonido Pimonovų Alzheimerio ligos paramos fondas</i> bus sprendžiama dėl nuosavybės teisių atkūrimo trukmės pagrįstumo. Šioje byloje taip pat bus vertinama, ar pareiškėjai turėjo veiksmingą teisinę gynybos priemonę dėl nuosavybės teisių atkūrimo proceso trukmės Konvencijos 13 str. požiūriu. <i>Griška ir kiti</i> byloje skundžiamasi dėl nuosavybės teisių atkūrimo sprendimų panaikinimo dėl valstybės institucijų klaidų tinkamai nekompensuojant atimtos nuosavybės.

2) Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komiteto perduotos bylos:

1. *Vasiliauskas prieš Lietuvą* (Nr. 3198/2018)

Skundo autorius skundžiasi, kad jo baudžiamąją bylą nagrinėję teismai padarė materialinės ir procesinės teisės pažeidimų, nes Lietuva neužtikrino jam Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 14 straipsnio 1 dalies (teisė į teisingą teismą), 14 straipsnio 3 dalies d) punkto (teisė turėti gynėją) ir g) punkto (teisė neduoti parodymų prieš save) ir 17 straipsnio 1 dalies (teisė į privataus gyvenimo apsaugą) garantuojamų teisių. Be to, V. Vasiliauskas, remdamasis Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 7 straipsniu (kankinimo, žiauraus, nežmoniško ar žeminančio orumą elgesio draudimas), skundžiasi dėl orumą žeminančių kalinimo sąlygų kardomojo kalinimo metu Klaipėdos apskrities Vyriausiojo policijos komisariato areštinėje bei Šiaulių tardymo izoliatoriuje.

2. *Jankauskaitė prieš Lietuvą* (Nr. 3225/2018)

Šioje byloje bus vertinama, ar buvo pažeistas teisė į teismą numatantis Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 14 straipsnis, nes pareiškėjai buvo atsisakyta suteikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą civilinėje byloje dėl neturtinės žalos atlyginimo iš buvusio darbdavio už tariamą sveikatos sužalojimą.

II. 2018 M. EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMO PRIIMTŲ SPRENDIMŲ DĖL BYLŲ ESMĖS IR NUTARIMŲ BYLOSE PRIEŠ LIETUVĄ APŽVALGA

2018 m. Teisme buvo gautos 475 petichijos prieš Lietuvą (pernai – 444), dalis jų nebuvo perduotos teisminiam nagrinėjimui ir buvo atmestos administracine tvarka dėl netinkamo petichijos formuliaro užpildymo. Iš viso, kartu su dar anksčiau pateiktomis petichijomis, 2018 m. Teismas išnagrinėjo ir paskelbė nepriimtiniomis arba išbraukė iš bylų sąrašo 429 petichijas prieš Lietuvą (pernai – 451). Didžioji dauguma tokių Teismo nutarimų buvo priimta petichijų neperdavus Vyriausybei².

2018 m. buvo priimtas 31 sprendimas (dėl 40 petichijų, kadangi kai kurios bylos buvo apjungtos): 8 sprendimuose pažeidimų nenustatyta; 22 sprendimuose (dėl 29 petichijų) nustatyti pažeidimai; 1 sprendime buvo nustatyti pažeidimai dėl 2 petichijų, o 1 petichijos atžvilgiu pažeidimas nenustatytas. Teismas priėmė 19 nutarimų (dėl 20 petichijų), kuriais pripažino petichijas nepriimtiniomis arba išbraukė bylas iš nagrinėjamų bylų sąrašo. Trijose bylose buvo patvirtintos Vyriausybės vienašalės deklaracijos. 21 byla buvo išnagrinėta supaprastinta tvarka, sudarant taikius susitarimus. 1 byloje taikiu susitarimu buvo išspręstas teisingo atlyginimo klausimas po to, kai Teismas byloje nustatė pažeidimą ir atidėjo žalos atlyginimo klausimo sprendimą.

1. Konvencijos įgyvendinimo problemos pagal 2018 m. Teismo išnagrinėtas bylas prieš Lietuvą, kuriose nustatytas bent vienas Konvencijos pažeidimas

1) Dėl besitęsiančios problemos – netinkamų kalinimo sąlygų – Konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) pažeidimas

2018 m. Teismas paskelbė 6 sprendimus, kuriais nustatė Konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) pažeidimus dėl orumą žeminančių pareiškėjų įkalinimo sąlygų:

² Daugiau žr. Ataskaitos 2 priedą *Pagrindiniai petichijos prieš Lietuvą nagrinėjimo procesiniai veiksmai*, p. 34.

Ščensnovičius prieš Lietuvą (peticijos Nr. 62663/13, 2018 m. liepos 10 d.), *Laniauskas ir Januška prieš Lietuvą* (peticijų Nr. 74111/13 ir 53460/15, 2018 m. rugsėjo 25 d.), *Oskirko prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 14411/16, 2018 m. rugsėjo 25 d.), *Tamašauskas ir Radzevičius prieš Lietuvą* (peticijų Nr. 8797/16 ir 29486/17, 2018 m. spalio 16 d.), *Michno prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 29826/15, 2018 m. gruodžio 4 d.) ir *Višniakovas prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 25988/16, 2018 m. gruodžio 18 d.).

Pažymėtina, kad šiose bylose pareiškėjai laisvės atėmimo bausmes atliko 2009-2014 m. Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime, Vilniaus pataisos namuose, Šiaulių tardymo izoliatoriuje ir Alytaus pataisos namuose. Vertindamas individualius pareiškėjų skundus, Teismas didelį dėmesį skyrė Europos Komiteto prieš kankinimą ir kitokį nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (toliau – CPT) ataskaitoms, kuriose ne kartą pažymėta, kad Lukiškių ir Šiaulių tardymo izoliatoriuose materialinės kalinimo sąlygos yra itin prastos. Atsižvelgęs į CPT ataskaitas, Teismas padarė išvadą, kad šiose kalinimo įstaigose asmeninio ploto trūkumas negalėjo būti kompensuotas atitinkamų materialinių sąlygų, pakankama judėjimo laisve ar veikla už kameros ribų.

Teismas pareiškėjui R. Laniauskui už 394 dienų kalinimo laikotarpį netinkamomis sąlygomis Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime priteisė 6 400 eurų neturtinei žalai atlyginti, pareiškėjui I. Oskirko už netinkamas kalinimo sąlygas Lukiškių ir Šiaulių tardymo izoliatoriuose 702 dienas – 8 900 eurų, o pareiškėjui H. Radzevičiui – 3 200 eurų kompensaciją už kalinimą 140 dienų esant perpildymui Alytaus pataisos namuose. Pareiškėjui A. Ščensnovičiui už kalinimą Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime perpildytose kameroose 1159 dienas Teismas priteisė 11 900 eurų neturtinės žalos atlyginimą bei 300 eurus bylinėjimosi Teisme išlaidoms padengti. Pareiškėjai M. Januška ir P. Višniakovas nepateikė reikalavimo dėl teisingo atlyginimo, todėl Teismas šiose bylose nepriteisė jokių piniginių kompensacijų.

Pažymėtina, kad byloje *Tamašauskas prieš Lietuvą* Vyriausybė Teismui buvo pateikusi vienašalę deklaraciją, kuria pripažino, kad pareiškėjo kalinimo sąlygos Šiaulių tardymo izoliatoriuje neatitiko Konvencijos 3 straipsnio reikalavimų, pasiūlė 5 000 eurų kompensaciją ir, remiantis Konvencijos 37 straipsnio 1 (c) dalimi, paprašė Teismo išbraukti peticiją iš bylų sąrašo. Tačiau Teismas nustatė, kad Vyriausybės pasiūlyta kompensacija neatitiko Teismo priteisiamų kompensacijų panašiose bylose, todėl atmetė Vyriausybės prašymą išbraukti peticiją iš bylų sąrašo ir sprendė bylą iš esmės. Remdamasis pateikta medžiaga, Teismas pripažino pareiškėjo kalinimo sąlygas 629 dienas Šiaulių tardymo izoliatoriuje nesuderinamomis su Konvencijos 3 straipsnio reikalavimais dėl perpildymo ir priteisė 6 400 eurų kompensaciją.

Byloje *Michno prieš Lietuvą* pareiškėjas skundėsi ne tik kalinimo sąlygomis Šiaulių tardymo izoliatoriuje, bet ir dėl ilgalaikių pasimatymų nesuteikimo jo kardomojo kalinimo laikotarpiu. Teismas, atsižvelgęs į tai, kad pareiškėjas keletą kartų prašė įstaigos administracijos suteikti jam ilgalaikius pasimatymus su sugyventine ir seserimi, taip pat į tai, kad pareiškėjo kardomojo kalinimo laikotarpis truko 2 metus ir 5 mėnesius, nusprendė, kad toks apribojimas nebuvo būtinas demokratinėje visuomenėje ir pripažino Konvencijos 8 straipsnio (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimą. Už netinkamas kalinimo sąlygas ir ilgalaikių pasimatymų nesuteikimą Teismas pareiškėjui V. Michno priteisė 3 700 eurų neturtinės žalos kompensaciją.

2) Dėl įkalintiesiems pritaikytų nepagrįstų apribojimų

Byloje *T.K. prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 14000/12), 2018 m. birželio 12 d. sprendimu Teismas konstatavo, jog Lietuva pažeidė Konvencijos 3 straipsnį (kankinimo uždraudimas), kadangi po suėmimo iš pareiškėjo ilgą laiką buvo atimti akiniai, kurie, nepaisant pakartotinių jo prašymų institucijoms, nebuvo grąžinti. Nagrinėdamas pareiškėjo skundą dėl tariamo

Konvencijos 3 straipsnio pažeidimo, Teismas atkreipė dėmesį, kad pareiškėjo prašymas grąžinti akinius, apie kurį jis užsiminė 2011 m. lapkričio mėn. laiške institucijoms, reikalavo iš karto imtis atitinkamų veiksmų, tačiau tai nebuvo padaryta. Todėl Teismas padarė išvadą, kad pareiškėjas patyrė orumą žeminantį elgesį, atsižvelgiant į patirtos kančios laipsnį, trukmę ir valdžios institucijų abejingumą dėl jo prašymų grąžinti akinius. Šioje byloje buvo nustatytas ir Konvencijos 6 straipsnio pažeidimas (žr. 1.6 papunktį toliau), o neturtinės žalos atlyginimui priteista 13 000 eurų kompensacija.

Byloje *Kazlauskas ir Nanartonis prieš Lietuvą* (peticijų Nr. 234/15 ir 22357/15), 2018 m. gruodžio 4 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva antrojo pareiškėjo M. Nanartonio atžvilgiu pažeidė Konvencijos 8 straipsnį (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) dėl to, kad pagal tuo metu galiojusio Bausmių vykdymo kodekso 96 straipsnio 1 dalį, jam buvo draudžiama gauti MP3 grotuvą iš kitų asmenų, o ne iš sutuoktinio, sugyventinio arba artimųjų giminaičių.

Teismas priminė, kad nuteistiesiems turi būti užtikrintos visos Konvencijoje garantuojamos teisės ir laisvės. Nors įkalinimo aplinkybės, ypač susijusios su saugumu ir nusikaltimų prevencija, pateisina teisių apribojimus, bet koks apribojimas kiekvienu atveju turi būti pagrįstas. Teismo nuomone, šiuo atveju nereikėjo vertinti, ar ginčijama priemonė buvo siekiama teisėtų tikslų, nes bet koku atveju ji nebuvo būtina demokratinėje visuomenėje. Teismas atkreipė dėmesį, kad nacionalinė teisė įtvirtino absoliutų draudimą nuteistiesiems gauti elektroninius prietaisus iš draugų ar net labdaros organizacijų, nenurodant jokių tokio draudimo išimčių. Nors Teismas sutiko, kad valstybės gali nustatyti tam tikrus reikalavimus, kokius daiktus nuteistieji gali turėti, vis dėlto pabrėžė, kad skundžiamu draudimu turi būti siekiama teisėto tikslo. Teismas atkreipė dėmesį, kad taikomas apribojimas priklausė vien tik nuo aplinkybės, ar antrasis pareiškėjas turėjo sutuoktinę, partnerę ar artimą giminaitį, kuris būtų galėjęs perduoti jam šiuos prietaisus, todėl nusprendė, jog nebuvo primygtinio socialinio poreikio, kuris pateisintų visišką draudimą gauti elektronikos prietaisus iš kitų asmenų, o ne iš sutuoktinio, partnerio ar kito artimo giminaičio, ir konstatavo Konvencijos 8 straipsnio pažeidimą.

Pažeidimo nustatymas šioje byloje buvo pakankamas atlygis už pareiškėjo patirtą žalą.

Pirmojo pareiškėjo A. Kazlausko tokį patį skundą pagal Konvencijos 8 straipsnį Teismas atmetė, nes pareiškėjas kalėjimo administracijos niekada neprašė gauti elektroninį prietaisą iš kitų asmenų, o ne iš sutuoktinio, sugyventinio arba artimųjų giminaičių ir niekada nacionalinėms valdžios institucijoms nesiskundė, kad dėl atsisakymo jam leisti gauti elektroninį prietaisą iš kitų asmenų jis patyrė sunkumų. Šiuo atveju Teismas nusprendė, kad A. Kazlauskas netapo tariamo Konvencijos 8 straipsnio pažeidimo „auka“.

3) Dėl pasikartojančių teisės į nuosavybės apsaugą (Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnis) pažeidimų

(1) Dėl nuosavybės teisių atkūrimo proceso trukmės

Byloje *Bartulienė prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 67544/13), 2018 m. balandžio 24 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnį dėl restitucijos proceso atkūrimo trukmės, tačiau nenustatė pažeidimo dėl tariamai netinkamo nuosavybės teisių atkūrimo būdo išmokant piniginę kompensaciją.

Nagrinėdamas pareiškėjos skundą dėl tariamai netinkamo nuosavybės teisių atkūrimo būdo, Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjos prašymai išmokėti rinkos vertės kompensaciją neatitiko teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų. Be to, Teismas atkreipė dėmesį į Lietuvoje taikomos piniginių kompensacijų apskaičiavimo metodikos pagrįstumą.

Nagrinėdamas pareiškėjos skundą dėl pernelyg ilgos nuosavybės teisių atkūrimo trukmės, Teismas atkreipė dėmesį į tam tikrus laikotarpius, kai valdžios institucijos nebuvo aktyvios pareiškėjos nuosavybės teisių atkūrimo procese. Teismas nurodė, kad nepaisant to, kad pareiškėja tinkamai neišreiškė savo valios dėl nuosavybės teisių atkūrimo būdo, sprendimas dėl jos nuosavybės teisių atkūrimo, sumokant piniginę kompensaciją, buvo priimtas tik 2016 m., kai paskutinis sprendimas nuosavybės teisių atkūrimo procese dėl dalies jos teisių atkūrimo buvo priimtas dar 2009 m. Teismas pažymėjo, kad valdžios institucijos neveikė vadovaudamosi gero administravimo principu, siekdamos užtikrinti pareiškėjos nuosavybės teisių apsaugą, ir jų neveikimas nepateisinamai paveikė pareiškėjos teisėtą lūkestį atkurti nuosavybės teises į likusį neatkurtą žemės plotą.

Teismas pareiškėjai priteisė 2 000 eurų neturtinės žalos atlyginimą.

Byloje *Geglis prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 52815/15) 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimu buvo nustatytas pažeidimas dėl per ilgai užtrukusio nuosavybės teisių atkūrimo proceso. Teismas dar kartą pabrėžė valstybės institucijų pareigą nuosavybės teisių atkūrime veikti pakankamai aktyviai, laikantis gero administravimo principo. EŽTT pareiškėjai priteisė 3 000 eurų neturtinės žalos atlyginimui. Turtinės žalos atlyginimo klausimas buvo atidėtas, pasiūlius šalims per 6 mėnesius išspręsti kompensacijos klausimą.

(2) Dėl klaidų ir neveikimo nuosavybės teisių atkūrimo procesų kontekste

Byloje *Beinarovič ir kiti prieš Lietuvą* (jungianti bylas - *Beinarovič ir Kšivanskienė* (peticijos Nr. 70520/10), *Korkuc* (peticijos Nr. 21920/10), *Dviliova* (peticijos Nr. 41876/11), 2018 m. birželio 12 d. sprendimu buvo išspręstos vienos seniausių, dar 2011 m. Vyriausybei perduotų, peticijų prieš Lietuvą.

Šiose bylose pareiškėjos skundėsi, kad valstybė neteisėtai atėmė jų nuosavybę be jokios kompensacijos. Pareiškėjų teigimu, Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnis buvo pažeistas Lietuvos teismams patenkinus prokurorų, ginančių viešąjį interesą, ieškinius ir pareiškimus ir panaikinus Vilniaus apskrities viršininko administracijos priimtų sprendimų dalis dėl nuosavybės teisių atkūrimo, grąžinant natūra žemės sklypus Vilniaus mieste ta apimtimi, kuria juose buvo valstybinės reikšmės miškas. Be to, Vilniaus apskrities viršininko administracijos sprendimų dėl nuosavybės teisių atkūrimo dalis panaikinę Lietuvos teismai panaikino ir vėlesnius žemės, į kurią pareiškėjams buvo atkurtos nuosavybės teisės, perleidimo sandorius (paveldėjimo, dovanojimo, pirkimo-pardavimo) tose dalyse, kurios buvo susijusios su valstybinės reikšmės mišku, ir taikė restituciją natūra, taip įpareigodami grąžinti miško žemę valstybei, o atlygintino nuosavybės perleidimo atveju – grąžinti pinigus šios žemės įgijėjams.

Visų pirma EŽTT pažymėjo, kad nuosavybės teisių atkūrimo sprendimų panaikinimas savaime nepažeidžia Konvencijos, kadangi Lietuvos valdžios institucijos turėjo teisę ištaisyti tam tikras klaidas, siekdamos apsaugoti valstybinės reikšmės miškus. Tačiau pagal EŽTT išvystytą praktiką pareiškėjos, įgijusios nuosavybę gera valia, neturėjo patirti per didelės naštos dėl klaidų, už kurias buvo atsakingos vien tik valstybės institucijos. Pažeidimai nustatyti pirmųjų dviejų bylų atžvilgiu, o pareiškėjos S. Dviliovos atžvilgiu Konvencijos garantijų pažeidimo nenustatyta dėl pareiškėjos nepakankamo bendradarbiavimo nuosavybės teisių atkūrimo procese (žr. 4.8 papunktį toliau).

B. Beinarovič ir J. Kšivanskienės atveju buvo panaikinti sprendimai dėl nuosavybės teisių atkūrimo į 0,25 ha ir 1,73 ha (patikslintas plotas 1,6371 ha) sklypus Kryžiokų kaime. M. Korkuc nuosavybių teisių atkūrimas buvo panaikintas į 1 ha sklypą Vaidotų kaime. Pareiškėjoms išliko teisė atkurti nuosavybės teises, tačiau dar 2010 ir 2012 m. prasidėję procesai EŽTT sprendimo priėmimo metu nebuvo užbaigti.

Nustatydamas Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio pažeidimą, Teismas atkreipė dėmesį į ilgai užtrukusį nuosavybės teisių atkūrimo procesą ir šiuo požiūriu pažymėjo pakankamai ilgus valdžios institucijų neveiklumo laikotarpius. Teismo manymu, panaikinusios nuosavybės teisių atkūrimo sprendimus, valstybės institucijos privalėjo veikti greitai, kadangi pareiškėjos jau buvo patyrusios ilgą nuosavybės teisių atkūrimo procesą (prašymai dėl nuosavybės teisių atkūrimo buvo pateikti dar 1991 m.) ir nuosavybę buvo praradusios vien dėl valstybės institucijų klaidų, tačiau pareiškėjų individuali situacija nebuvo įvertinta ir į ją visai nebuvo atsižvelgta.

Pareiškėja B. Beinaričiūtė yra mirusi, tačiau jos vardu tęsti bylinėjimąsi buvo išreiškusi pareiškėja J. Kšivinskienė. EŽTT priteisė J. Kšivinskienei 7 000 eurų neturtinei žalai atlyginti ir 894 eurus bylinėjimosi išlaidoms kompensuoti. Pareiškėjai M. Korkuc buvo priteistas 3 000 eurų neturtinės žalos atlyginimas. Šioje byloje turtinės žalos klausimas buvo atidėtas, EŽTT pasiūlius per 3 mėnesius nuo sprendimo įsigaliojimo, t. y. iki 2018 m. gruodžio 12 d., šalims susitarti dėl turtinės žalos teisingo atlyginimo.

2018 m. gruodžio 18 d. Teismas paskelbė 3 sprendimus pasikartojančiose bylose, kuriose buvo sprendžiamas klausimas dėl pareiškėjų nuosavybės teisių užtikrinimo, panaikinus nuosavybės teisės atkūrimo sprendimus dėl miesto miško žemės ir panaikinus atitinkamos nuosavybės perleidimo sandorius nesuteikiant jokios kompensacijos:

Byloje *Bykova ir kiti prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 66042/10) Teismas nustatė pažeidimą dėl to, kad valstybės institucijos nesugebėjo greitai ir tinkamai kompensuoti prarastos nuosavybės, kuri buvo iš pareiškėjų paimta, kai buvo panaikinti atitinkami nuosavybės teisių atkūrimo sprendimai. Pareiškėjams nuosavybės teisės į 4,5885 ha buvo atkurtos išmokant 5 307 eurų piniginę kompensaciją (apskaičiuota pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tarkos“ patvirtintą Valstybės išperkamos žemės, miško ir vandens telkinių vertės bei lygiavertiškumo nustatymo metodiką), kuri buvo gerokai mažesnė nei paimtos žemės rinkos vertė, tačiau ji taip pat buvo net 4 kartus mažesnė nei Registrų centro nustatyta vidutinė žemės vertė nuosavybės praradimo metu (Vyriausybė buvo pateikusi Registrų centro apskaičiuotą istorinę vidutinę rinkos vertę, galiojusią nuosavybės paėmimo metu – 24 432 eurai), todėl Teismas pareiškėjams priteisė 19 125 eurų kompensaciją turtinės žalos atlyginimui, pareiškėjams taip pat buvo priteista 6 500 eurų neturtinės žalos ir 1 738 eurai bylinėjimosi išlaidų atlyginimui.

Bylose *Vasilevska ir Bartoševič prieš Lietuvą* (peticijų Nr. 38206/11 ir 18054/12), *Truchanovič ir kiti prieš Lietuvą* (*Truchanovič ir kiti* (peticijos Nr. 15708/10), *Pavlova ir Sniežko* (peticijos Nr. 15874/10), *Dvarionienė ir Narkevič* (peticijos Nr. 25117/10), *Stankevič* (peticijos Nr. 28380/10)), kaip ir byloje *Beinaričiūtė ir kiti*, Teismas nustatė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio pažeidimą dėl ilgai užtrukusio restitucijos proceso, kadangi, ginant viešąjį interesą panaikinus nuosavybės teisių atkūrimo sprendimus ir atitinkamos nuosavybės perleidimo sandorius, pareiškėjams ilgiau nei 8 metus nebuvo atkurtos nuosavybės teisės.

Bendras pareiškėjams priteistas neturtinės žalos dydis – 19 500 eurų. Visose šiose bylose turtinės žalos klausimas buvo atidėtas, EŽTT pasiūlius per 6 mėnesius, t. y. iki 2019 m. birželio 18 d. šalims susitarti dėl turtinės žalos teisingo atlyginimo.

4) Nuosavybės teisių pažeidimas, įpareigojus nugriauti namą dėl netinkamai paskirstytos naštos tarp pareiškėjo ir atsakingų institucijų

Byloje *Tumeliai prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 25545/14) 2018 m. sausio 9 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnį, nes pareiškėjams buvo užkrauta per didelė našta, įpareigojus juos nugriauti namą, kuris buvo statytas turint valdžios institucijų išduotą leidimą.

Nagrinėdamas pareiškėjų skundą Teismas visų pirma nurodė, kad įpareigojimas griauti namą prilygsta trukdymui pareiškėjams naudotis nuosavybe, tačiau toks trukdymas laikytinas nuosavybės naudojimo kontrole. Atsižvelgdamas į tai, kad įpareigojimas nugriauti turėjo teisinį pagrindą nacionalinėje teisėje, ką patvirtino ir nacionalinis bylinėjimasis teismuose, Teismas pabrėžė, kad toks įpareigojimas buvo teisėtas Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio požiūriu. Sutikdamas, kad įpareigojimas nugriauti siekė teisėto tikslo – ginti viešąjį interesą – saugoti aplinką, miškus, kurio svarba yra aiškiai nustatyta, Teismas vertino, ar, atsižvelgiant į pareiškėjų interesą išsaugoti namą, įpareigojimas nugriauti buvo proporcinga priemonė siekiamam tikslui.

Teismas konstatavo, kad valdžios institucijos visiškai nesvarstė galimybės sumažinti naštą, tekusią pareiškėjams dėl sprendimo namą nugriauti: teismai nesiėmė aiškinti, kaip paskirstyti nugriovimo lėšas tarp pareiškėjų, Molėtų rajono savivaldybės ir Utenos regiono aplinkos apsaugos departamento; atmetė antstolio prašymus išaiškinti sprendimo nugriauti namą vykdymo tvarką; nagrinėdami bylą, neatsižvelgė į pareiškėjų atsakomybės laipsnį lyginant su kelių valdžios institucijų, įskaitant namą įregistravusio Registrų centro, kurio registracijos neginčijo jokia institucija ketverius metus, atsakomybe. Teismo nuomone, našta dėl valdžios institucijų veiksmų pareiškėjams teko tokia pati, kaip ir pačioms valdžios institucijoms, jeigu ne didesnė, todėl skundžiama priemonė nebuvo proporcinga siekiamam tikslui.

Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad namas vis dar nenugriautas, atmetė pareiškėjų reikalavimą dėl 255 572 eurų sumos turtinei žalai atlyginti, nes pareiškėjai neįrodė, kad jie iš tiesų patyrė turtinę žalą. Nors pareiškėjai prašė 10 000 eurų sumos neturtinei žalai atlyginti, Teismas jiems priteisė 2 000 eurų neturtinei žalai bei 1 000 eurų bylinėjimosi išlaidoms atlyginti.

5) Dėl priverčiamosios medicinos priemonės taikymo be teisinio pagrindo – Konvencijos 5 straipsnio (teisė į laisvę ir saugumą) pažeidimas

Byloje *D.R. prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 691/15) 2018 m. birželio 26 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį dėl nacionalinių institucijų veiksmų, išvežant pareiškėją teismo psichiatrijos ekspertizei bei taikant jos atžvilgiu priverčiamąją medicinos priemonę – stacionarinį gydymą specializuotoje psichikos sveikatos priežiūros įstaigoje.

Vertindamas pareiškėjos skundą dėl laisvės apribojimo vežant pareiškėją teismo psichiatrijos ekspertizei, Teismas nusprendė, kad nurodytomis aplinkybėmis – pareiškėja pasipriešino policijos pareigūnams, buvo surakinta antrankiais ir išvežta policijos automobiliu – laisvė iš jos buvo atimta. Šiuo požiūriu Teismas pažymėjo, kad teismo nutartis paskirti pareiškėjos psichiatrijos ekspertizę pagal Baudžiamojo proceso kodekso 208 ir 209 straipsnius (ekspertizės skyrimo pagrindai ir ekspertizės skyrimo tvarka) bet kuriuo atveju neleido atimti laisvės iš pareiškėjos, todėl konstatavo, kad iš pareiškėjos laisvė buvo atimta ne įstatymo nustatyta tvarka.

Vertindamas pareiškėjos antrą skundo dalį – dėl tariamo laisvės atėmimo pritaikant jos atžvilgiu priverčiamąją medicinos priemonę, t. y. stacionarinį gydymą specializuotoje psichikos sveikatos priežiūros įstaigoje, Teismas laikėsi nuomonės, kad tais atvejais, kai keliamas laisvės atėmimo teisėtumo klausimas, ieškinys dėl žalos atlyginimo iš valstybės nėra priemonė, kurią būtina panaudoti, kadangi kompensacinė priemonė nebūtų nutraukusi pareiškėjos prievartinės hospitalizacijos.

Galiausiai, sprendžiant dėl laisvės atėmimo, pritaikant pareiškėjos atžvilgiu priverčiamąją medicinos priemonę, Teismui svarbiausia buvo tai, kad procesas dėl pareiškėjos prievartinės hospitalizacijos buvo savavališkas. Nepaisant to, kad tuo metu galioję įstatymai nenumatė privalomo tokio asmens dalyvavimo posėdyje, ir to, kad pareiškėja buvo atstovaujama advokato, Teismas pabrėžė, kad procese buvo vertinama pareiškėjos psichinė būklė, todėl jos dalyvavimas

buvo itin svarbus. Teismas nusprendė, kad pareiškėjos prievartinė hospitalizacija buvo paskirta savavališko proceso metu, todėl laisvė iš pareiškėjos buvo atimta ne įstatymo nustatyta tvarka.

Teismas pareiškėjai priteisė 7 500 eurų neturtinės žalos atlyginimą.

6) Dėl teisės į teisingą bylos nagrinėjimą (Konvencijos 6 straipsnis) neužtikrinimo

Byloje *Kožemiakina prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 231/15) 2018 m. spalio 2 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį dėl to, kad civilinėje byloje pagal nukentėjusiojo asmens prieš nepilnametį pareiškėjos sūnų ir pareiškėją dėl neturtinės žalos atlyginimo Lietuvos teismai rėmėsi baudžiamojoje byloje nustatytu faktų, kad pareiškėjos sūnus padarė neteisėtus veiksmus to nukentėjusiojo atžvilgiu, ir priteisė iš pareiškėjos sūnaus bei subsidiarinės atsakomybės pagrindu iš pareiškėjos neturtinės žalos atlyginimą nukentėjusiojo naudai, nors pareiškėjos sūnus buvo tik liudytojas, o pati pareiškėja neturėjo jokio procesinio statuso baudžiamojoje byloje.

Teismas priminė, kad atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės neužkerta kelio civilinės atsakomybės, kylančios iš tų pačių faktų, nustatymui, remiantis mažiau griežtais įrodinėjimo standartais. Atsižvelgdamas į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, Teismas laikėsi nuomonės, kad pareiškėjos sūnaus ir pareiškėjos civilinėje byloje Klaipėdos apygardos teismas (apeliacinės instancijos teismas), palikdamas galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą Civilinio proceso kodekso 182 straipsnio 3 dalies pagrindu ir konstatuodamas, kad pareiškėjos sūnaus veiksmai yra visiškai nustatyti baudžiamojoje byloje, kurioje jis buvo tik liudytojas, atėmė iš pareiškėjos galimybę ginčyti faktus, iš kurių kilo jos civilinė atsakomybė – galimybę, kurios pareiškėja neturėjo ir baudžiamojoje byloje, nes baudžiamojoje byloje nebuvo nagrinėjami pareiškėjos sūnaus veiksmai.

Teismas atmetė pareiškėjos reikalavimą dėl turtinės žalos atlyginimo, nes nenustatė priežastinio ryšio tarp šio pareiškėjos prašomo turtinės žalos atlyginimo ir nustatyto Konvencijos pažeidimo, tačiau priteisė pareiškėjai 3 000 eurų neturtinės žalos ir 876 eurus bylinėjimosi išlaidų atlyginimui.

Byloje *Dainelienė prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 23532/14) 2018 m. spalio 16 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį dėl to, kad pareiškėjos kasacinį skundą atmetusi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo atrankos kolegija buvo šališka, nes vieno iš teisėjų sūnus buvo ikiteisminį tyrimą pareiškėjos atžvilgiu atlikęs prokuroras.

Teismas pabrėžė, kad Susitariančiosioms Šalims kyla pareiga sukurti tokią teisinę sistemą, kuri atitiktų Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje keliamus reikalavimus. Anot Teismo, šioje byloje, pirma, tokia sistema turėjo užtikrinti, kad teisėjas negautų bylos, kurioje prokuroras – jo sūnus; antra, jeigu vis dėlto teisėjas gavo tokią bylą, jis turėjo patikrinti, ar jo sūnus yra toje byloje proceso dalyvis. Teismas atkreipė dėmesį, kad iš bylos aplinkybių matyti, kad tokios sistemos nebuvo, o teisėjas apie susidariusias aplinkybes niekam nepranešė. Vertindamas šios bylos aplinkybes, Teismas nurodė, kad tokie artimi giminaičiai – prokuroras sūnus ir baudžiamąją bylą galutinėje instancijoje nagrinėjęs teisėjas tėvas, kuris dar ir pirmininkavo skundą vertinusiai kolegijai, – sukėlė abejonių Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nešališkumui. Be to, Teismas pažymėjo ir tai, kad trūkumas negalėjo būti pašalintas, nes Lietuvos Aukščiausiasis Teismas – galutinė instancija.

Teismas priteisė pareiškėjai 3 500 eurų neturtinės žalos atlyginimą ir 500 eurų bylinėjimosi ir kitų išlaidų atlyginimą.

Byloje *T.K. prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 14000/12), 2018 m. birželio 12 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį ir 3 dalies d punktą,

kadangi Lietuvos teismai, nesugebėdami nustatyti pareiškėjo sugyventinės buvimo vietos ir teismo posėdyje ją apklausti, pažeidė pareiškėjo teisę į gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

Teismas laikėsi nuomonės, kad egzistavo pagrįstos priežastys atmesti pareiškėjo prašymą teismo posėdyje apklausti nukentėjusiuosius – du mažamečius berniukus, siekiant užtikrinti jų saugumą. Tačiau Teismas nustatė, kad pareiškėjo sugyventinė V. K. turėjo būti atvedinta į teismą kryžminei apklausai, o valdžios institucijos turėjo labiau pasistengti, bandydamos ją surasti. Teismo nuomone, proceso metu nebuvo imtasi pakankamų veiksmų, kurie kompensuotų šį trūkumą, todėl konstatavo, kad dėl pareiškėjo patirtų minėtų gynybos teisių apribojimų pats baudžiamasis procesas neatitiko teisingo bylos nagrinėjimo reikalavimo.

Šioje byloje taip pat nustatytas Konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) pažeidimas, kadangi po suėmimo iš pareiškėjo ilgą laiką buvo atimti akiniai (žr. 1.2 papunktį pirmiau).

Teismas pareiškėjo reikalavimą dėl 150 000 eurų turtinei žalai atlyginti atmetė, padaręs išvadą, kad nebuvo nustatytas priežastinis ryšys tarp nustatyto pažeidimo ir tariamo poveikio jo turtinėms teisėms. Nors pareiškėjas prašė 700 000 neturtinei žalai atlyginti bei 600 eurų kitų išlaidų atlyginimo, Teismas pareiškėjui priteisė tik 13 000 eurų neturtinės žalos atlyginimą, atmesdamas reikalavimą dėl išlaidų atlyginimo.

7) Dėl neužtikrintos galimybės pateikti prašymą dėl prieglobsčio suteikimo – Konvencijos 3 (kankinimo uždraudimas) ir 13 (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę) straipsnių pažeidimai

Byloje *M.A. ir kiti prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 59793/17) 2018 m. gruodžio 11 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 3 ir 13 straipsnius, nes nebuvo leista Rusijos piliečiams pasienyje pateikti prašymą suteikti prieglobstį, dėl ko jie buvo grąžinti į Baltarusiją.

Vertindamas pareiškėjų skundą pagal Konvencijos 3 straipsnį, Teismas pažymėjo, kad VSAT pareigūnai tris kartus atsisakė priimti pareiškėjų prieglobsčio prašymus, taip užkirsdami kelią atsakingiems pareigūnams įvertinti, ar pareiškėjams kilo pagrįsta baimė dėl jų kankinimo ar nežmoniško elgesio, jei jie būtų sugrąžinti į Baltarusiją ir vėliau, atitinkamai, į Rusiją.

Vertindamas pareiškėjų skundą pagal Konvencijos 13 straipsnį, Teismas konstatavo, kad asmenims taip pat nebuvo suteiktos veiksmingos teisinės gynybos priemonės savo teisėms apginti, nes skundas dėl VSAT veiksmų automatiškai nesustabdytų pareiškėjų neįsileidimo. Teismo nuomone, pareiškėjų siekis išvengti jų išsiuntimo iš valstybės, paduodant skundą administraciniam teismui, turi turėti sustabdomąjį poveikį, siekiant pripažinti, kad teisinės gynybos priemonė yra veiksminga. Teismas pažymėjo, kad Lietuva yra prisiėmusi tarptautinius įsipareigojimus užtikrinti tinkamą apsaugą pabėgėliams ir Lietuvos pasienio darbuotojai netinkamai įgyvendino jiems suteiktas teises, neleisdami asmenims pateikti prašymus dėl prieglobsčio.

Teismas pareiškėjams priteisė 22 000 eurų neturtinės žalos atlyginimą.

8) Dėl kankinimų ir laisvės bei privataus ir šeimos gyvenimo apribojimų specialioje JAV Centrinės žvalgybos programoje kovoje su terorizmu

Byloje *Abu Zubaydah prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 46454/11) 2018 m. gegužės 31 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pareiškėjo atžvilgiu pažeidė Konvencijos 3, 5, 8 ir 13 straipsnių reikalavimus dėl tariamo Lietuvos bendradarbiavimo JAV Centrinės žvalgybos valdybos (toliau – CŽV) vykdytoje slapoje taip vadinamų „aukštos vertės sulaikytųjų“ programoje.

Įvertinęs turimus duomenis, Teismas padarė išvadą, kad Lietuvoje veikė slaptas sulaikymo centras, kuriame nuo 2005 m. vasario 17–18 d. iki 2006 m. kovo 25 d. buvo laikomas pareiškėjas. Teismas nurodė, kad Lietuvos valdžios institucijos žinojo CŽV veiklos Lietuvoje tikslą ir bendradarbiavo su jomis. Todėl, Teismo nuomone, Lietuvai taikytina atsakomybė, kylanti iš Konvencijos reikalavimų dėl grėsmių, sukeltų pareiškėjo teisėms. Teismas konstatavo Konvencijos 3 straipsnio procesinio aspekto pažeidimą dėl to, kad Lietuva neatliko tinkamo tyrimo dėl pareiškėjo atžvilgiu tariamai vykdytų veiksmų.

Teismas nustatė Konvencijos 3 straipsnio pažeidimą dėl pareiškėjo patirtų kankinimų, atsižvelgdamas į jo parodymus, teiktus 2006 m. Tarptautiniam Raudonojo Kryžiaus komitetui ir 2007 m. JAV Kariniame kombatantų statuso peržiūros tribunole. Teismas, konstatuodamas, kad buvo pažeista pareiškėjo teisė į laisvę ir saugumą pagal Konvencijos 5 straipsnį, pažymėjo, kad Lietuva leido CŽV transportuoti pareiškėją į Lietuvą ir iš jos bei slaptai laikyti jį Lietuvos teritorijoje. Vertindamas pareiškėjo situaciją pagal Konvencijos 8 straipsnio reikalavimus, Teismas pažymėjo, kad pažeidimas konstatuotinas, atsižvelgiant į aiškiai nepagrįstą pareiškėjo sulaikymą, kuris negali būti laikomas „nustatytu įstatyme“ Konvencijos 8 straipsnio 2 dalies požiūriu. Teismas taip pat konstatavo, kad tyrimas dėl pareiškėjo skundų neatitiko Konvencijos standartų, o pareiškėjas neturėjo veiksmingos teisinės gynybos priemonės šiuo požiūriu, todėl nustatė ir Konvencijos 13 straipsnio pažeidimą.

Teismas priteisė pareiškėjui 100 000 eurų neturtinės žalos atlyginimą ir 30 000 eurų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

9) Dėl teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą (Konvencijos 8 straipsnis) neužtikrinimo

Byloje *Kryževičius prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 67816/14) 2018 m. gruodžio 11 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 8 straipsnio garantijas, kadangi specialaus liudytojo statusą turinčio asmens artimiesiems nepagrįstai nesuteikta teisė atsisakyti liudyti prieš šeimos narį.

Teismas pabrėžė, kad specialaus liudytojo statusas Lietuvoje yra labai panašus kaip ir įtariamojo baudžiamajame procese, todėl jo šeimos nariams privalo būti suteiktos tokios pačios garantijos kaip ir įtariamojo artimiesiems. Teismo nuomone, valdžios institucijos neįrodė, kad priverstinis pareiškėjo liudijimas baudžiamajame byloje, kurioje jo sutuoktinė turėjo „specialaus liudytojo“ statusą, buvo būtinas demokratinėje visuomenėje Konvencijos 8 straipsnio 2 dalies požiūriu. Teismas konstatavo, kad Lietuvos institucijos nesiėmė tinkamų veiksmų išaiškinti specialaus liudytojo sutuoktiniui jo teisės atsisakyti liudyti.

Teismas pareiškėjui priteisė 357 eurų turtinės žalos atlyginimą, 3 000 eurų neturtinės žalos atlyginimą ir 605 eurų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

Byloje *Mockutė prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 66490/09) 2018 m. vasario 27 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 8 straipsnį, nes institucijos nepagrįstai teikė privačią informaciją apie pareiškėją ir jos gydymą žurnalistams ir pareiškėjos motinai, bei Konvencijos 9 straipsnį (minties, sąžinės ir religijos laisvė) dėl to, kad pareiškėjai nebuvo sudaryta galimybė išpažinti tikėjimą jos gydymo metu.

Vertindamas pareiškėjos skundą dėl Konvencijos 8 straipsnio, Teismas nurodė, kad nagrinėjamoje byloje konstatuotinas pareiškėjos teisės į privataus gyvenimo gerbimą ribojimas pirmiausiai dėl to, kad pareiškėja buvo atsidūrusi emocinio nesaugumo situacijoje, nulemtoje jos baimės, kad psichiatrė gali pateikti žurnalistams aplinkybes, gautas jos gydymo metu, bei dėl informacijos apie jos sveikatą pateikimo pareiškėjos motinai, atsižvelgiant į įtemptus pareiškėjos ir jos motinos santykius. Nagrinėdamas, ar pareiškėjos teisės į privataus gyvenimo gerbimą ribojimas

buvo pagrįstas, Teismas konstatavo, kad tiek nacionalinė, tiek tarptautinė teisė draudžia atskleisti tokio pobūdžio informaciją, kokia buvo atskleista pareiškėjos atveju kitiems asmenims. Teismas nenustatė teisinių pagrindų, leidusių tokio pobūdžio informacijos atskleidimą be pareiškėjos sutikimo. Todėl Teismas padarė išvadą, kad nagrinėjamu atveju teisės į privataus gyvenimo ribojimas neturėjo teisinio pagrindo.

Teismas pareiškėjos skundą dėl tariamo Konvencijos 9 straipsnio pažeidimo vertino dviem aspektais: (i) dėl galimybės išpažinti religiją nesudarymo ligoninėje ir (ii) dėl ją ligoninėje gydžiusių psichiatrų požiūrio į jos tikėjimą. Teismas, atsižvelgęs į tai, kad pareiškėjos laikymas ligoninėje tęsėsi ir tada, kai poreikio priverstiniam hospitalizavimui jau nebuvo, konstatavo, kad šiuo atveju pareiškėjos religijos laisvės apribojimas nebuvo nustatytas įstatymu. Teismas pažymėjo, kad 52 dienas pareiškėja neturėjo realios galimybės išeiti iš ligoninės ribų ir, atitinkamai, išpažinti tikėjimą.

Teismas pareiškėjai priteisė 8 000 eurų neturtinės žalos atlyginimo ir 900 eurų bylinėjimosi išlaidoms atlyginti.

10) Dėl apribotos dizainerio drabužių reklamos, kaip prieštaraujančios visuomenės moralei – saviraiškos laisvės (Konvencijos 10 straipsnis) pažeidimas

Byloje *UAB „Sėkmadienis“ prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 69317/14) 2018 m. sausio 30 d. sprendimu Teismas konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos 10 straipsnį, nes nepagrįstai uždraudė dizainerio drabužių reklamą dėl jos prieštaravimo visuomenės moralei ir tokiu būdu apribojo pareiškėjos saviraiškos laisvę.

Nagrinėdamas skundą, Teismas vertino, ar ribojimas buvo įtvirtintas teisėje, juo buvo siekiama teisėto tikslo ir ar jis buvo būtinas demokratinėje visuomenėje. Visų pirma, Teismas nustatė, kad nagrinėjamas saviraiškos laisvės ribojimas buvo grindžiamas Reklamos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 1 punktu, draudžiančiu reklamą, jeigu joje pažeidžiami visuomenės moralės principai. Teismas pabrėžė, kad ši byla buvo bene pirma tokio pobūdžio nacionaliniuose teismuose nagrinėta byla ir tai savaime nepažeidė draudimo teisėtumo reikalavimo, kalbant apie galimybę asmeniui numatyti Reklamos įstatymo nuostatos aiškinimą. Antra, vertindamas ribojimo tikslo teisėtumą, Teismas sutiko su Vyriausybės argumentu, kad nagrinėjamos bylos kontekste ribojimu buvo siekiama dviejų teisėtų tikslų: krikščionių tikėjimu grindžiamos moralės, kuri būdinga didelei Lietuvos visuomenės daliai, ir tikinčiųjų teisės nebūti įžeistiems jų tikėjimo pagrindu apsaugos. Trečia, vertindamas nagrinėjamo saviraiškos laisvės ribojimo atitiktį būtinumo demokratinėje visuomenėje kriterijui, Teismas, be kita ko, pabrėžė, kad pareiškėjos reklama nebuvo siekiama viešos diskusijos visuomenei svarbiais klausimais, jos tikslas buvo komercinis. Įvertinęs byloje aptariamas reklamas, Teismas nenustatė pagrindo jų vertinti kaip nepagrįstai įžeidžią ar profanišką, jomis taip pat neskatinama neapykanta religiniais pagrindais, taip pat jos nebuvo nukreiptos prieš religiją nepateisinamu ar piktnaudžiaujančiu būdu.

Galiausiai Teismas konstatavo, kad nagrinėjamoje byloje Lietuvos institucijos nenustatė tinkamos pusiausvyros tarp, viena vertus, visuomenės moralės bei tikinčiųjų asmenų teisių ir, kita vertus, pareiškėjos saviraiškos laisvės.

Teismas priteisė pareiškėjai 580 eurų turtinės žalos atlyginimą, atitinkantį sumokėtą baudą už Reklamos įstatymo pažeidimą.

2. Taikūs susitarimai ir vienašalės deklaracijos

2018 m. Teismas paskelbė nutarimus bylose *Gibronas ir 14 kitų prieš Lietuvą* ir *Romeiko ir 5 kiti prieš Lietuvą*, kuriais patvirtino taikius susitarimus dėl pareiškėjų skundų dėl

netinkamų kalinimo sąlygų Šiaulių tardymo izoliatoriuje, Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime, Alytaus pataisos namuose, Pravieniškių pataisos namuose ir Marijampolės pataisos namuose. Šios bylų grupės Vyriausybei buvo perduotos supaprastinta tvarka, jose Teismas šalims iš karto siūlė sudaryti taikius susitarimus ir nurodė atitinkamus kompensacijų dydžius.

Byloje *Gibronas ir 14 kitų* iš viso pareiškėjams pagal taikius susitarimus už jų patirtą turtinę, neturtinę žalą ir bylinėjimosi išlaidas Vyriausybė sumokėjo 103 800 eurų, byloje *Romeiko ir 5 kiti* – 47 200 eurų.

2018 m. Teismas paskelbė nutarimus dėl 4 peticijų, kurios buvo perduotos su minėtomis supaprastintų bylų grupėmis. Byloje ***Kanišauskas ir 2 kiti prieš Lietuvą*** (*Kanišauskas* (peticijos Nr. 10776/15), *Grotuzas* (peticijos Nr. 19406/15), *Kasparavičius* (peticijos Nr. 53529/16)) ir ***Jevaišis prieš Lietuvą*** (peticijos Nr. 74485/13), tačiau pareiškėjams nesutikus su paties Teismo pasiūlytomis taikių susitarimų sąlygomis, buvo patvirtintos Vyriausybės vienašalės deklaracijos, kuriose Vyriausybė pripažino, kad pareiškėjų kalinimas Šiaulių tardymo izoliatoriuje ir Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime neatitiko Konvencijos garantijų ir įsipareigojo sumokėti pareiškėjams žalos atlyginimą. Pareiškėjams iš viso priteista 17 820 eurų. Atsižvelgęs į Vyriausybės vienašalę deklaraciją aiškų Konvencijos pažeidimo pripažinimą ir įvertinęs pasiūlytus kompensacijų dydžius kaip tinkamus, Teismas nusprendė nebetęsti pareiškėjų bylų nagrinėjimo ir išbraukė peticijas iš bylų sąrašo pagal Konvencijos 37 straipsnio 1 dalies c punktą.

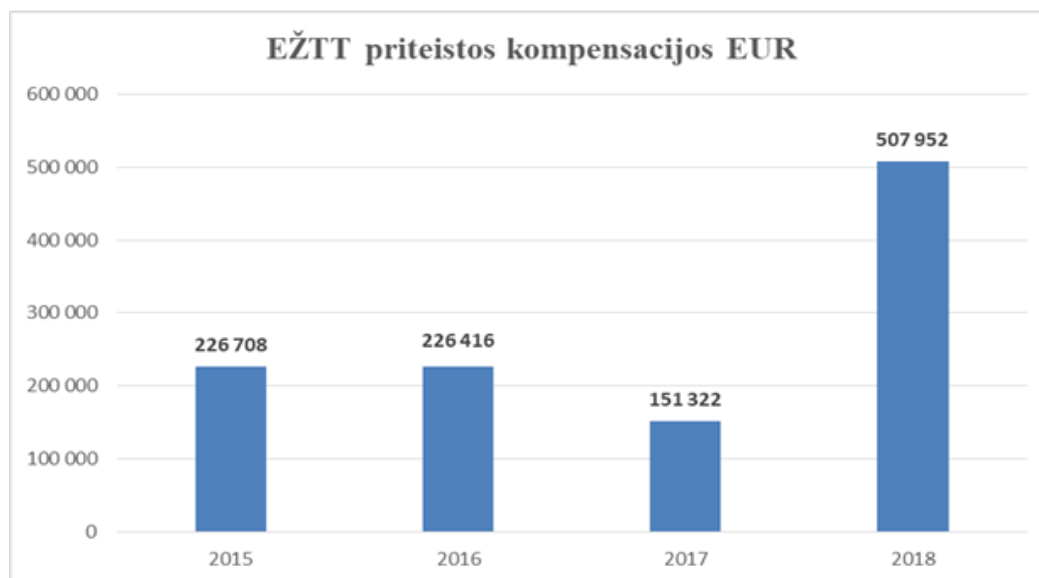
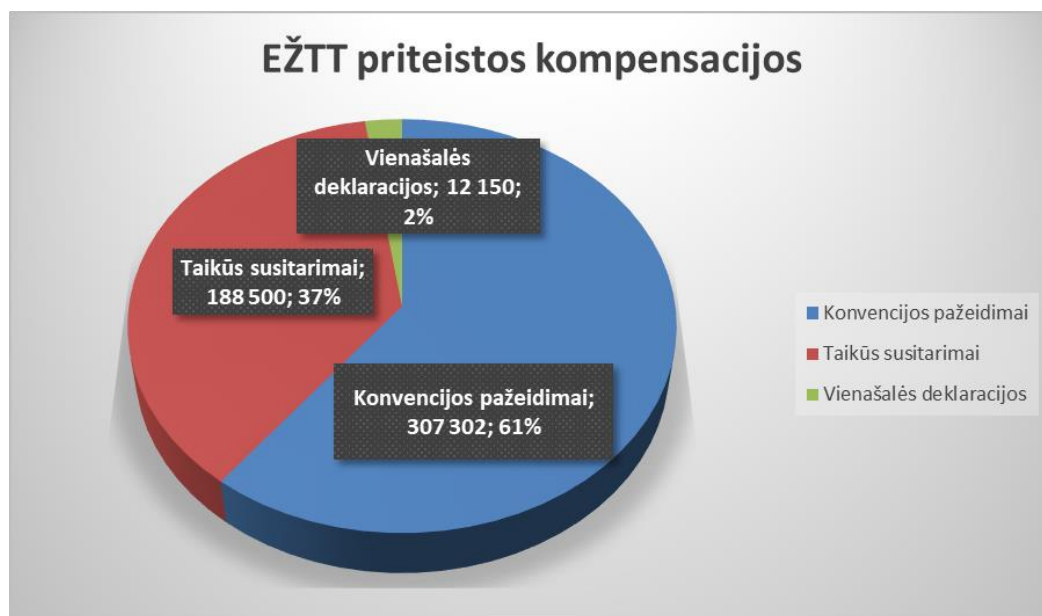
Pažymėtina, kad vėliau Vyriausybės prašymu byla ***Grotuzas prieš Lietuvą*** buvo grąžinta į bylų sąrašą ir peticija buvo išbraukta iš bylų sąrašo, kadangi vienašalė deklaracija buvo teikta, atsižvelgus į tai, kad pareiškėjas nepateikė savo pozicijos į Teismo pasiūlytą taikų susitarimą, tačiau pareiškėjas nepateikė savo pastabų ir į Vyriausybės vienašalę deklaraciją, o Teismui patvirtinus vienašalę deklaraciją, pareiškėjas nesikreipė į Vyriausybę dėl priteistos kompensacijos sumokėjimo. Nustačiusi, kad pareiškėjas išvyko iš Lietuvos ir nėra žinomas jo gyvenamosios vietos adresas, Vyriausybė kreipėsi į EŽTT su prašymu atnaujinti bylos nagrinėjimą ir išbraukti iš bylų sąrašo, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas neatsakinėjo į Teismo siųstus raštus, nepranešė apie savo adreso pasikeitimą ir laiku nesikreipė dėl EŽTT sprendimo vykdymo, o tai pagal Teismo praktiką kitose bylose yra prilygintina situacijai, kai pareiškėjas nepalaiko savo peticijos.

Byloje ***Činga prieš Lietuvą*** (peticijos Nr. 69419/13) 2017 m. Teismas paskelbė sprendimą, kuriuo konstatavo, kad Lietuva pažeidė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnį (nuosavybės apsauga) dėl netinkamos kompensacijos už atimtą sklypą, kurį pareiškėjas iš valstybės įsigijo dar 1993 m. ir jame buvo įsirengęs komunikacijas, ir atidėjo sprendimą dėl žalos atlyginimo, pasiūlydamas šalims apsvarstyti taikaus susitarimo sudarymą.

2018 m. šioje byloje Teismas priėmė sprendimą dėl teisingo atlyginimo, kuriuo patvirtino tarp šalių sudarytą taikų susitarimą ir išbraukė peticiją iš bylų sąrašo. Vyriausybė įsipareigojo pareiškėjui sumokėti 25 000 eurų turtinės, 8 000 eurų neturtinės žalos ir 4 500 eurų patirtų išlaidų atlyginimą. Papildomai Vyriausybė iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžete numatytų asignavimų žalai, atsiradusiai dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, įsipareigojo savo lėšomis atlikti 0,20 ha ploto žemės sklypo 0,05 ha dalies, atitenkančios Lietuvos Respublikai, atidalijimo iš bendrosios dalinės nuosavybės ir įregistravimo Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre darbus, kartu padengiant ir su tuo susijusias išlaidas, atlyginti pareiškėjo dėl prisijungimo prie centralizuotos sistemos patirtas išlaidas bei esamos nuotekų valymo sistemos įrenginių uždarymo kaštus bei atlyginti nurodyto žemės sklypo atlaisvinimo ir sutvarkymo darbų išlaidas, kai Vilniaus rajono savivaldybė atliks gatvės tiesimo ir remonto darbus.

3. Priteistos kompensacijos

2018 m. bylose, kuriose buvo nustatyti Konvencijos pažeidimai arba patvirtinti taikūs susitarimai ar Vyriausybės vienašalės deklaracijos, buvo priteisti 507 952 eurai. Didžioji dalis priteistų kompensacijų buvo sumokėtos per 2018 m. – viso buvo išmokėta 404 624 eurai.

Pažymėtina, kad priteistų kompensacijų bendra suma išaugo visų pirma dėl didelio 2018 m. išspręstų bylų skaičiaus. Šį augimą taip pat lėmė didelis skaičius pasikartojančių bylų dėl netinkamų įkalinimo sąlygų bei bylų perdavimas didelėmis grupėmis pagal supaprastintą [WECL] procedūrą. Be to, tokį kompensacijų dydį lėmė ir nustatytų pažeidimų pobūdis, pvz. nuosavybės teisių pažeidimai. Dėl itin sunkių žmogaus teisių pažeidimų byloje dėl pareiškėjo neteisėto kalinimo slaptime CŽV kalėjime buvo priteista iki šiol didžiausia 130 000 eurų kompensacija.

4. Teismo sprendimai, kuriuose nenustatyta Konvencijos pažeidimu

2018 m. sausio 9 d. sprendimu Teismas nenustatė Konvencijos pažeidimų byloje ***Britaniškina prieš Lietuvą*** (peticijos Nr. 67412/14), kurioje pareiškėja skundėsi, kad neatkūrus nuosavybės teisių natūra, jai buvo nustatytas nepagrįstas kompensacijos už valstybės išperkamą žemę dydis – už 0,1286 ha buvo nustatyta 6 172,28 litų vertės kompensacija vertybiniais popieriais. Pareiškėja taip pat skundėsi dėl ilgai užtrukusio nuosavybės teisių atkūrimo. Atkūrus pareiškėjai nuosavybės teises pagal pasirinktą būdą, pareiškėja inicijavo teisminį procesą dėl kompensacijos dydžio, o per tą laiką buvo panaikintas teisinis reguliavimas, numatęs galimybę nuosavybės teises atkurti vertybiniais popieriais, todėl pareiškėja buvo informuota apie galimus kitus nuosavybės teisių atkūrimo būdus, tačiau savo valios neišreiškė. Ir nors EŽTT pastebėjo, kad tam tikra apimtimi nuosavybės atkūrimas užtruko dėl valstybės institucijų kaltės, šiuo požiūriu buvo atkreiptas dėmesys, kad pareiškėjos inicijuotoje byloje dėl kompensacijos dydžio kreipusis į Konstitucinį Teismą, procesas konstitucinėje byloje užtruko ilgiau nei 3 metus, tačiau pareiškėja pati didžiąja dalimi prisidėjo prie to, kad nuosavybės teisių atkūrimo procesas užtruko, todėl EŽTT nusprendė, kad Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnis (nuosavybės apsauga) nebuvo pažeistas.

2018 m. sausio 9 d. sprendimu Teismas nenustatė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio (nuosavybės apsauga) pažeidimo byloje ***Palevičiūtė ir Dzidzevičienė prieš Lietuvą*** (peticijos Nr. 32997/14), kurioje pareiškėjos skundėsi, kad iš jų buvo atimtas 0,4863 ha žemės sklypas, į kurį prieš tai buvo atkurtos nuosavybės teisės natūra, ir kad jos negavo lygiaverčio žemės sklypo. Teismas pripažino, kad 0,4863 ha žemės sklypo atėmimas iš pareiškėjų buvo teisėtas ir siekė teisėto tikslo (ištaisyti klaidą, padarytą atkuriant nuosavybės teises, ir apginti trečiojo asmens J. P. interesus suteikiant jam žemės sklypą jo pastatams naudoti) bei buvo proporcingas (nacionalinėje teisėje numatytas žalos atlyginimas už valdžios institucijų padarytą klaidą, tačiau pareiškėjos nepateikė prašymo dėl žalos atlyginimo; pareiškėjos turėjo teisę atkurti nuosavybės teises kitais įstatymo nustatytais būdais).

2018 m. sausio 9 d. sprendimu Teismas nenustatė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio (nuosavybės apsauga) pažeidimo byloje ***Bartkus ir Kulikauskas prieš Lietuvą*** (peticijos Nr. 80208/13), kurioje pareiškėjai skundėsi, kad pirmajam pareiškėjui įsigijus namą iš varžytinių ir jį pardavus antrajam pareiškėjui, teismo proceso dėl skolininkų išskeldinimo iš ginčo namo metu negalėjo naudotis savo namu, o antrasis pareiškėjas teigė, kad negalėjo naudotis namu net ir po skolininkų išskeldinimo. Teismas atkreipė dėmesį, kad nacionaliniai teismai pripažino pareiškėjų teisę į namą ir priėmė nutartį dėl skolininkų Z. B. ir G. B. išskeldinimo iš patalpų. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad Z. B. ir G. B. valdžios institucijoms pateikė daugybę skundų, institucijos privalėjo juos išnagrinėti. Todėl, Z. B. ir G. B. liko gyventi pareiškėjams priklausančiame name, iš esmės užkirsdami kelią pareiškėjams juo naudotis ilgiau nei dvejus metus. Teismas konstatavo, kad Lietuvos valdžios institucijos įvykdė savo pozityviąją pareigą, t. y. įvykdė teismo sprendimą dėl Z. B. ir G. B. išskeldinimo iš namo ir užtikrino, kad antrasis pareiškėjas galėtų perimti savo turtą po įvykusio išskeldinimo.

Byloje ***UAB „Kristiana“ prieš Lietuvą*** (peticijos Nr. 36184/13) 2018 m. vasario 6 d. sprendimu Teismas nenustatė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio (nuosavybės apsauga) ir teisę į teisingą bylos nagrinėjimą numatančio Konvencijos 6 straipsnio (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) 1 dalies pažeidimo. Nagrinėdamas skundą dėl nuosavybės teisių apsaugos pažeidimo, Teismas pripažino, kad draudimas rekonstruoti pareiškėjos pastatus Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje ar atlikti jų kapitalinį remontą buvo teisėtas, siekė teisėto tikslo (t. y., apsaugoti valstybės kultūros paveldą ir užtikrinti Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų

UNESCO vykdymą) bei užtikrino proporcingumą (pareiškėja žinojo arba pagrįstai turėjo žinoti, kad pagal nacionalinę teisę, galiojusią pastatų pirkimo metu, nuosavybė buvo pažymėta kaip likviduotina ir, nors nugriovimo data nebuvo nustatyta, nugriovimas turėjo įvykti, o pareiškėja negalėjo pagrįstai tikėtis gauti leidimo pastatų rekonstrukcijai, pareiškėja niekada neturėjo teisės į kokią nors kompensaciją už pastatų nugriovimą). Dėl Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies Teismas pastebėjo, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas išsamiai paaiškino, kad negalėjo nagrinėti bylos dėl Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 702 ir juo patvirtinto Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano teisėtumo, nes ji buvo susijusi su valstybinės valdžios įgyvendinimu.

2018 m. vasario 20 d. sprendimu Teismas nenustatė Konvencijos 6 straipsnio (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) 1 dalies pažeidimo byloje *Ramanauskas prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 55146/14), kurioje pareiškėjas skundėsi, kad buvo sukurstytas padaryti nusikaltimą. Teismas nusprendė, kad pareigūnai tik prisidėjo prie nusikalstamos veikos padarymo, o ne ją inicijavo. Nebuvo jokio kurstymo padaryti nusikaltimą, taigi tyrimo metu surinktų įrodymų prieš pareiškėją panaudojimas baudžiamajame procese nepažeidė Konvencijos garantijų.

Byloje *Petkevičiūtė prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 57676/11) 2018 m. vasario 27 d. sprendimu Teismas nenustatė teisę į teisingą bylos nagrinėjimą numatančio Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies ir 10 straipsnio (saviraiškos laisvė) pažeidimo. Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad pareiškėja priėmė jos tėvo, knygos „Durnių laivas“ autoriaus, palikimą, įskaitant teises, susijusias su šia knyga, nusprendė, kad nacionalinių teismų sprendimas pripažinti pareiškėją (ir jos brolius, kurie buvo toje pačioje situacijoje) mirusio atsakovo (knygos autoriaus) teisių perėmėjais, negali būti laikomas savavališku ar neteisingu. Šioje byloje reikėjo atlikti objektyvų įvertinimą, ar pareiškėjos tėvo ginčo teiginiai atitiko tikrovę ir pažeidė ieškovo V. L. bei jo tėvo V. L.-Ž. garbę bei orumą, todėl pareiškėja turėjo galimybę ginčyti visus bylos aspektus, be to, nacionaliniai teismai buvo aktyvūs gaudami įrodymus. Teismas taip pat pripažino, kad šiuo atveju saviraiškos laisvės apribojimas buvo teisėtas, siekė teisėto tikslo (apginti kitų asmenų (ieškovo V. L. ir jo mirusio tėvo V. L.-Ž.) reputaciją) bei užtikrino teisingą pusiausvyrą tarp pareiškėjos saviraiškos laisvės bei V. L.-Ž. ir V. L. teisės į privataus gyvenimo ir reputacijos apsaugą.

2018 m. spalio 16 d. sprendimu Teismas nenustatė Konvencijos 2 straipsnio (teisė į gyvybę) procesinio aspekto pažeidimo byloje *Akelienė prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 54917/13), kurioje pareiškėja skundėsi dėl jos sūnaus, kuris dar iki Konvencijos įsigaliojimo Lietuvoje dingo ir, kaip vėliau paaiškėjo, buvo žiauriai nužudytas, mirties aplinkybių tyrimo, kadangi tyrimas užtruko labai ilgai, o kaltas asmuo pasislėpė nuo teisingumo. Teismas pastebėjo, kad šioje byloje buvo nustatytos bylos aplinkybės ir kaltas asmuo A. G. Teismas padarė išvadą, kad valstybės pastangos siekiant nustatyti kalto asmens A. G. buvimo vietą jį nuteisus ir perduoti jį Lietuvos institucijoms buvo pakankamos.

2018 m. gruodžio 18 d. sprendimu Teismas nenustatė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio (nuosavybės apsauga) pažeidimo byloje *Černiak prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 37723/11), kurioje pareiškėjas skundėsi, kad valstybė neteisėtai atėmė nuosavybę be jokios kompensacijos, kai buvo panaikintas nuosavybės teisių atkūrimo į miesto miško žemę sprendimas. Teismas nurodė, kad nuosavybės teisių į žemės sklypą atkūrimo panaikinimas buvo teisėtas, siekiant teisėto tikslo (apsaugoti valstybinės reikšmės miškus) bei buvo proporcingas (valdžios institucijos per trumpą laiką tarpą nuo nuosavybės teisių atkūrimo panaikinimo siūlė pareiškėjui atkurti nuosavybės teises kitais nacionalinėje teisėje numatytais būdais, tačiau pareiškėjas atsisakydavo priimti žemės sklypus, kuriuos valdžios institucijos siūlė perduoti jam, kartodamas, kad lauks EŽTT sprendimo). Teismas nusprendė, kad nuosavybės teisės neatkurtos

dėl paties pareiškėjo atsisakymo dalyvauti nuosavybės teisių atkūrimo procese. Kiti pareiškėjo skundai pagal Konvencijos 6 straipsnio (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) 1 dalį ir 13 straipsnį (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę) (dėl tariamai nepagrįstų ir neteisingų teismų sprendimų nacionaliniame teismo procese dėl nuosavybės teisių atkūrimo panaikinimo) bei pagal Konvencijos 14 straipsnį dėl tariamos diskriminacijos nacionalinės kilmės pagrindu buvo pripažinti aiškiai nepagrįstais.

Panašiai ir byloje *Beinarovič ir kiti prieš Lietuvą* (peticijų Nr. 70520/10, 21920/10 ir 41876/11, 2018 m. birželio 12 d. sprendimas) Teismas nenustatė Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio pažeidimo pareiškėjos **S. Dviliovos** atžvilgiu, kadangi buvo nustatyta, jog panaikinus sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo į miesto miško žemę, restitucijos procesas užtruko tik dėl pareiškėjos veiksmų, nes ji aiškiai nurodė, jog sąmoningai nesirinks jokio kito sklypo ir lauks EŽTT sprendimo.

5. Nutarimai dėl nepriimtino

Byloje *Butkus ir Remeikis prieš Lietuvą* (peticijų Nr. 42468/16, 51911/16) 2018 m. balandžio 10 d. nutarimu Teismas atmetė pareiškėjų peticijas, nustatęs, kad bylai reikšmingu laikotarpiu abiem pareiškėjams kalinimo įstaigose teko didesnis negu 3 kv. m. plotas bei sutikęs su nacionalinių teismų išvadomis, kad kitos pareiškėjų kalinimo sąlygos buvo tinkamos. EŽTT padarė išvadą, kad pareiškėjai nepatyrė Konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) reikalavimų neatitinkančio orumą žeminančio elgesio.

Byloje *Marozaitė prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 52524/13) 2018 m. balandžio 17 d. nutarimu Teismas pripažino pareiškėjos peticiją pagal Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnį (nuosavybės apsauga) ir Konvencijos 13 straipsnį (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę) nepriimtina *ratione materiae* požiūriu. Pareiškėja skundėsi, kad negalėjo paveldėti savo senelės tariamai privatizuoto žemės sklypo. Teismas patvirtino Lietuvos teismų išvadą, kad pareiškėjos senelė niekada netapo ginčo žemės sklypo savininke, o pareiškėjos skundo reikalavimai neatitiko „nuosavybės“ kriterijaus Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio požiūriu.

Byloje *Daktaras prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 78123/13) 2018 m. liepos 26 d. nutarimu Teismas atmetė visus pareiškėjo skundus dėl kalinimo sąlygų. Dėl pareiškėjo kalinimo sąlygų Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime Teismas nustatė, kad tuo laikotarpiu, kai pareiškėjas konkrečioje kameroje turėjo vienam asmeniui tenkantį plotą, kuris buvo didesnis negu 3 kv. m., pareiškėjo kalinimo sąlygos neprilygo nežmoniškam ir orumą žeminančiam elgesiui, draudžiamam pagal Konvencijos 3 straipsnį, ir ši skundo dalis yra aiškiai nepagrįsta. Laikotarpiais, kai pareiškėjui tenkantis plotas buvo mažesnis negu 3 kv. m., Lietuvos teismų priteista piniginė kompensacija, EŽTT vertinimu, buvo pakankama, todėl pareiškėjas negali būti laikomas Konvencijos 3 straipsnio pažeidimo auka. Vertindamas pareiškėjo skundus dėl nesuteiktų ilgalaikių pasimatymų, EŽTT atkreipė dėmesį, kad suėmimo metu pareiškėjas nesikreipė dėl ilgalaikių pasimatymų su sutuoktine suteikimo, todėl pareiškėjas negali būti laikomas tariamo Konvencijos 8 straipsnio (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimo bei tariamo Konvencijos 8 straipsnio kartu su 14 straipsniu (diskriminacijos uždraudimas) pažeidimo auka.

Byloje *Ragulskis prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 55109/15) 2018 m. liepos 26 d. nutarimu Teismas paskelbė peticiją nepriimtina, atkreipęs dėmesį į tai, kad pareiškėjas dėl ilgalaikių pasimatymų suteikimo niekada nesikreipė ir todėl nėra tariamo Konvencijos 8 straipsnio (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimo auka. Nagrinėdamas pareiškėjo skundą dėl

diskriminacijos suteikiant ilgalaikius pasimatymus, Teismas, atsižvelgdamas į aukščiau išdėstytus faktus, padarė išvadą, kad pareiškėjas taip pat negali teigti esąs auka ir dėl Konvencijos 14 straipsnyje (diskriminacijos uždraudimas) numatytų teisių pažeidimo.

Byloje *Imbras prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 22740/10) 2018 m. rugpjūčio 30 d. nutarimu Teismas pareiškėjo skundus pagal Konvencijos 5 straipsnį (teisė į laisvę ir saugumą) ir 6 straipsnį (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) pripažino nepriimtinais. Pareiškėjas buvo sulaikytas Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų ir vėliau nuteistas dėl cigarečių kontrabandos. Konstatuodamas, kad pareiškėjas tinkamai nepanaudojo visų baudžiamojoje ir civilinėje teisėje įtvirtintų vidaus teisinės gynybos priemonių, Teismas nusprendė, kad peticijos dalis pagal Konvencijos 5 straipsnį dėl pareiškėjo tariamai neteisėto sulaikymo pasibaigus leistinam 48 val. terminui atmetina kaip nepriimtina dėl vidaus teisinės gynybos priemonių nepanaudojimo. Vertindamas, ar buvo pažeista pareiškėjo teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, atsižvelgiant į pareiškėjo skundą, kad jis prisipažino dėl nusikaltimo padarymo, nes jį apklausiant pas ikiteisminio tyrimo teisėją nedalyvavo advokatas, o tokiu būdu išgautu prisipažinimu teismui pagrindė nuosprendį, Teismas konstatavo, kad pagal šalių pateiktas ir Teismo nustatytas aplinkybes negalima daryti išvados, kad pareiškėjo teisė prašyti advokato pagalbos buvo suvaržyta ir ši peticijos dalis atmetina kaip aiškiai nepagrįsta.

Byloje *Kazėnas prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 55681/15) 2018 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Teismas atmetė pareiškėjo skundus dėl tariamai nežmoniškų ir orumą žeminančių kalinimo sąlygų Pravieniškių pataisos namuose-atvirojoje kolonijoje pagal Konvencijos 3 straipsnį (kankinimo uždraudimas) ir 13 straipsnį (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę). Teismas, nustatęs, kad pareiškėjui tenkantis plotas bylai reikšmingu laikotarpiu buvo didesnis negu 3 kv. m. bei kitos pareiškėjo kalinimo sąlygos tuo metu buvo tinkamos, pripažino pareiškėjo skundą aiškiai nepagrįstu.

Byloje *Gaska prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 38686/16) 2018 m. gruodžio 6 d. nutarimu Teismas pripažino pareiškėjo peticiją dėl kalinimo sąlygų nepriimtina dėl to, kad pareiškėjas piktnaudžiavo individualios peticijos teise (siekdamas pagrįsti savo skundą, pareiškėjas pateikė suklastotą dokumentą – Teisingumo ministerijos rašte savavališkai įrašė savo vardą ir pavardę vietoje tikrojo adresato).

6. Nutarimai išbraukti peticijas iš bylų sąrašo

2018 m. Teismas išbraukė iš bylų sąrašo 12 peticijų. 10 peticijų išbrauktos iš bylų sąrašo, nes pareiškėjai jų nepalaikė – neatsakė į Teismo laiškus, kuriais jie buvo įspėti, kad suėjo nustatytas terminas jų pastaboms dėl Vyriausybės pozicijos pateikti, ir nebuvo gautas prašymas terminui pratęsti (*Medvedev* (peticijos Nr. 43785/10), *Gudauskas* (peticijos Nr. 50387/13), *Bendinskienė* (peticijos Nr. 30702/16), *Lapinskas* (peticijos Nr. 15977/16), *Kuprijaškin* (peticijos Nr. 75275/16), *Gudelis* (peticijos Nr. 24676/14), *Glinskis* (peticijos Nr. 51707/14), *Šarapajev* (peticijos Nr. 50966/15), *Vasiliauskas* (peticijos Nr. 58905/16), *Grotuzas* (peticijos Nr. 19406/15)). 2 peticijos išbrauktos iš Teismo bylų sąrašo pareiškėjams mirus ir niekam nepalaikant peticijų bei nesant priežasčių, dėl kurių tolesnis jų nagrinėjimas būtų būtinas gerbiant Konvencijoje ir jos protokoluose įtvirtintas žmogaus teises (*Toporkov* (peticijos Nr. 2775/14), *Vyšniauskas* (peticijos Nr. 43584/13)).

III. VEIKLA VYKDANT TEISMO PRIIMTUS SPRENDIMUS

Pagal Konvencijos 46 straipsnio 1 dalį Aukštosios Susitariančiosios Šalys įsipareigoja vykdyti galutinį Teismo sprendimą kiekvienoje byloje, kurios šalys jos yra³. Vyriausybės atstovas pagal nuostatus yra įgaliotas, bendradarbiaujant su Teisingumo ministerija ir kitomis kompetentingomis institucijomis, koordinuoti Teismo sprendimų vykdymą ir prireikus imtis ar inicijuoti atitinkamus veiksmus šioje srityje. Atstovas ne tik koordinuoja Teismo sprendimų vykdymą nacionaliniu lygmeniu, jis taip pat nuolat teikia informaciją Europos Tarybos Ministrų Komitetui apie Teismo sprendimų vykdymą - apie priimtas individualiąsias ir bendrąsias vykdymo priemones.

1. Veikla vykdanč Teismo ankstesniais ir 2018 m. priimtus sprendimus

2018 m. buvo koordinuojamas 52 Teismo sprendimų dėl 95 peticijų vykdymas. Vykdyti 2018 m. perduota net 24 nauji sprendimai dėl 51 peticijos – tai susiję su vis didėjančiu Teismo išnagrinėtų bylų prieš Lietuvą skaičiumi. 2018 m. vykdymo proceso priežiūra intensyvėjo ir dėl aktyvesnio Europos Tarybos Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų vykdymo departamento darbo, ir dėl stebimos naujos tendencijos bylose prieš Lietuvą, kai EŽTT užuot tik priteisęs žalos atlyginimą, savo sprendimuose nurodo konkrečias individualiąsias priemones, kurių valstybė turi imtis, siekiant užtikrinti tinkamą sprendimo įgyvendinimą⁴.

2018 m. visose bylose, kuriose pareiškėjams buvo priteistas žalos atlyginimas ar kompensacija pagal taikų susitarimą ar vienašalę deklaraciją ir Teismo sprendimas įsigaliojo iki metų pabaigos, Teismo priteistos sumos buvo sumokėtos sprendimuose nustatytais terminais; pažymėtina, kad keliose bylose Teismo priteistas teisingas atlyginimas buvo pervestas į notaro depozitinę sąskaitą, siekiant užtikrinti sprendimo įvykdymą, kadangi pareiškėjai nepateikė prašymo dėl kompensacijos pervedimo. 2018 m. pagal Teismo sprendimus 38 asmenims išmokėta 404 624 eurai. Pabrėžtina, kad 2018 m. pareiškėjams buvo priteista 307 302 eurų suma teisingo atlyginimo pagal Konvencijos 41 straipsnį, taip pat 200 650 eurų sumą Vyriausybė įsipareigojo sumokėti taikių susitarimų ir vienašalių deklaracijų pagrindu.

Apie Teismo priimtus sprendimus buvo informuoti teismai, atskirai – ir kitos su bylomis susijusios valstybės institucijos, pateikiant aiškinamuosius raštus išsamiai išdėstant nustatytų pažeidimų priežastis. Išversti į lietuvių kalbą sprendimai yra skelbiami Vyriausybės atstovo internetinėje svetainėje taip užtikrinant jų prieinamumą visiems suinteresuotiems asmenims ir institucijoms.

2018 m., atsižvelgus į pateiktas vykdymo ataskaitas, 13 Teismo sprendimų vykdymo priežiūra užbaigta dėl 30 bylų, priėmus galutines Ministrų Komiteto rezoliucijas: 19 bylų (*Mankevičius ir kiti; Gibronas ir kiti*) užbaigta taikių susitarimų dėl netinkamų įkalinimo sąlygų

³ Pažymėtina, kad Teismo sprendimų vykdymo procesui Europos Taryboje skiriamas vis didesnis dėmesys, nes būtent spartus ir veiksmingas sprendimų vykdymas padeda užkirsti kelią naujiems Konvencijos pažeidimams, prisideda prie žmogaus teisių apsaugos valstybėse narėse stiprinimo ir ilgalaikio Konvencijos sistemos veiksmingumo. Teismo sprendimų vykdymo, kaip ypatingai reikšmingos Konvencijos įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu dalies, svarba pabrėžiama naujausioje Briuselio deklaracijoje, priimtoje 2015 m. Briuselio konferencijoje „Europos žmogaus teisių konvencijos įgyvendinimas - mūsų bendra atsakomybė“.

⁴ Antai byloje *Abu Zubaydah prieš Lietuvą* Teismas pažymėjo, kad Konvencijos 46 straipsnio pagrindu Lietuvai kyla pareiga imtis individualių priemonių, siekiant pažeistų pareiškėjo teisių atkūrimo. Atsižvelgiant į dabartinę pareiškėjo padėtį (pareiškėjas šiuo metu laikomas JAV administruojamoje Gvantanamo įlankos jūrų pajėgų bazėje Kuboje), kreipiantis į JAV valdžios institucijų atstovus, siekiant pašalinti ar bent jau, kiek įmanoma, sumažinti pareiškėjo patirtų Konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimų sukeltus padarinius. Be to, turi būti neatidėliotinai imtasi būtinų aktyvių veiksmų Lietuvoje vykdomame ikiteisminiame tyrime. Teismo požiūriu, ikiteisminis tyrimas turi būti užbaigtas kaip įmanomai greičiau, nustačius, kiek tai įmanoma, pareiškėjo atgabenimo, laikymo ir išvežimo iš Lietuvos aplinkybes, kurios leistų, kiek tai pagrįsta, nubausti atsakingus asmenis.

vykdymo priežiūra, 6 bylose (*Česnulevičius; Kosteckas; Mažukna; Kraulaidis; Yusiv; Gedrimas*), susijusiose su netinkamu pareiškėjų mirties ar sužalojimo aplinkybių ištirimu, dvi iš kurių buvo susiję su policijos pareigūnų smurtu, vykdymo priežiūra užbaigta, atsižvelgus visų pirma į suėjusius senaties terminus, taip pat į priemones, kurių imtasi, siekiant tinkamai atlikti tyrimą bei prevencines priemones, skirtas užkirsti panašius pažeidimus. 3 bylose (*Šidlauskas; Misiukonis ir kiti, Kavaliauskas ir kiti*) dėl netinkamos kompensacijos už nuosavybės teisių pažeidimą, dėl pareiškėjams tekusios pernelyg didelės naštos taisant klaidas, padarytas nuosavybės teisių atkūrimo procese bei dėl pernelyg ilgos nuosavybės teisių į gyvenamąjį namą atkūrimo trukmės, kurią sąlygojo neaiški kompensacijos apskaičiavimo tvarka, vykdymo priežiūra užbaigta įvertinus tai, jog tai buvo atskiri atvejai, o taip pat atsižvelgus į tai, kad vienoje iš bylų (*Misiukonis ir kiti*) atnaujinus procesą buvo ištaisytas Konvencijos pažeidimas. Kaip atskiras atvejis buvo įvertinta ir byla *Šimkus*, kurioje pažeidimą sąlygojo baudžiamasis persekiojimas esant galiojančiai administracinei nuobaudai už tuos pačius veiksmus, todėl atsižvelgus į tai, kad baudžiamasis persekiojimas buvo nutrauktas suėjus senaties terminams, taip pat įvertinus tai, kad siekiant užkirsti kelią panašioms pažeidimams sprendimas buvo išplatintas susijusioms institucijoms, vykdymo priežiūra buvo užbaigta. Atsižvelgus į iš esmės reformuotą valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sistemą, užtikrinančią teisę gauti antrinę teisinę pagalbą nepriklausomai nuo asmens turto ir pajamų, kai gynėjo dalyvavimas yra būtinas baudžiamojoje byloje, taip pat į priemones, kurių buvo imtasi, siekiant užtikrinti nuteistojo ir/ar jo gynėjo dalyvavimą nagrinėjant kasacinį skundą buvo užbaigta bylos *Jelcovas* vykdymo priežiūra.

Metų pabaigoje buvo tęsiama 39 EŽTT sprendimų vykdymo priežiūra⁵, pažymėtina, jog Teismo sprendimų vykdymo srityje daugiausia problemų kelia vadinamųjų bendrųjų priemonių, kuriomis turi būti užkertamas kelias panašioms pažeidimams, priėmimas, ypač jei jis susijęs su būtinais teisinio reguliavimo pakeitimais ir (ar) struktūrinių-sisteminių reformų reikalaujančiais veiksmais, taip pat sudėtingi yra vykdymo procesai bylose dėl nuosavybės teisių pažeidimo.

Tarp sėkmingų vykdymo procesų galima išskirti bylą *Urbšienė ir Urbšys* dėl atsisakymo suteikti pareiškėjų individualiai įmonei valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, nustačius nemokamos teisinės pagalbos teikimo ribojimą komercinio pobūdžio ginčiuose. Šioje byloje vykdymas apėmė Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo pakeitimo projekto parengimą, kuriuo buvo numatyta galimybė, įvertinus pareiškėjo individualią situaciją, suteikti antrinę teisinę pagalbą ir komercinio pobūdžio ginčiuose. Priėmus atitinkamą Teisingumo ministerijos parengtą įstatymo projektą, vykdymo priežiūra šioje byloje buvo pabaigta 2019 m. sausį. Šiuo požiūriu taip pat išskirtinas vykdymo procesas byloje *Matiošaitis ir kiti*, kurioje buvo nustatytas kankinimą uždraudžiančio Konvencijos 3 straipsnio pažeidimas dėl to, kad Lietuvos teisėje nuteistiesiems iki gyvos galvos nėra užtikrinama veiksminga galimybė kreiptis dėl bausmės sušvelninimo. Teisingumo ministerijos parengtais Baudžiamojo kodekso, Baudžiamojo proceso kodekso bei Bausmių vykdymo kodekso pakeitimais buvo siekiama Lietuvos teisėje įtvirtinti įkalinimo iki gyvos galvos bausmės teisminės peržiūros galimybę nuteistajam atlikus dvidešimt metų laisvės atėmimo bausmės. 2019 m. Seimo pavasario sesijoje buvo priimti atitinkami įstatymų pakeitimai ir tai leis kreiptis į Ministrų Komitetą dėl šios bylos vykdymo priežiūros pabaigimo.

1. Dėl sustiprintos vykdymo priežiūros bylose prieš Lietuvą

Atsižvelgiant į užsitęsusį Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų bylose *L. prieš Lietuvą* ir *Paksas prieš Lietuvą* vykdymą, Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1208 DH (*žmogaus teisių*) posėdyje 2014 m. rugsėjo mėn. 25 d. priimtais sprendimais nuspręsta abiem šioms byloms

⁵ Išsamiau žr. Ataskaitos 3 priedą *EŽTT sprendimų bylose prieš Lietuvą vykdymas*, p. 35.

taikyti sustiprintą vykdymo priežiūros tvarką (angl. *enhanced procedure*⁶), kurią bylose prieš Lietuvą tąkart buvo nuspręsta taikyti pirmą kartą⁷. Dėl bylose nustatytų pažeidimų sunkumo bei sudėtingumo bylose *Matiošaitis ir kiti prieš Lietuvą* bei *Abu Zubaydah prieš Lietuvą* sustiprinta priežiūra imta taikyti iš karto.

(i) Dėl sprendimo byloje L. prieš Lietuvą vykdymo

Byloje *L. prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 27527/03) Teismas pripažino, kad buvo pažeistas Konvencijos 8 straipsnis, garantuojantis teisę į privatą gyvenimą dėl Lietuvos teisės aktuose egzistuojančios teisės spragos (neįgyvendintas Civilinio kodekso 2.27 straipsnis, numatantis asmens teisę pakeisti lytį). 2007 m. rugsėjo 11 d. priimtas Teismo sprendimas iki šiol neįvykdytas, t. y. nepriimtas lyties keitimo sąlygas ir tvarką nustatantis specialus įstatymas. Egzistuojanti teisės spraga suteikia galimybę asmenims kreiptis į Lietuvos teismus dėl žalos atlyginimo, taip pat išlieka tikimybė, kad bus pripažinti pakartotiniai Konvencijos pažeidimai. Pabrėžtina, kad vis dar egzistuojant teisės spragai, ir ją panaikinus Lietuva, kaip ir kitos valstybės, Konvencijos dalyvės, turi pozityvią pareigą pagal Konvenciją užtikrinti translyčiams asmenims būtinas medicinos paslaugas.

Vykdymo veiksmai

Vyriausybės atstovei Europos Žmogaus Teisių Teisme pristačius savo 2016 m. metinę veiklos ataskaitą ir atkreipus dėmesį į itin ilgai užsitęsusį EŽTT sprendimo *L. byloje* vykdymą, Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymu Lietuvos Respublikos Seimo Valdyba 2017 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. SV-S-160 pasiūlė Lietuvos Respublikos Vyriausybei parengti EŽTT sprendimo byloje *L. prieš Lietuvą* įvykdymui būtinus teisės aktų projektus, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2017 m. kovo 22 d. protokoliniu nutarimu Nr. 11 pavedė Sveikatos apsaugos ministerijai ir Teisingumo ministerijai parengti byloje *L. prieš Lietuvą* konstatuotai teisės spragai panaikinti ir reikiamų gydymo paslaugų asmenims, turintiems lyties tapatumo sutrikimų, teikimui užtikrinti būtinus teisės aktus. Teisingumo ministerijoje įsteigta darbo grupė yra parengusi Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo projektą (TAIS Nr. 17-12650⁸) ir jo lydimojusius teisės aktus, kurie buvo pateikti suinteresuotoms institucijoms ir tarptautiniams ekspertams derinti, Sveikatos apsaugos ministerijoje įsteigta darbo grupė taip pat

⁶ EŽTT sprendimų vykdymo priežiūra reglamentuojama Ministrų pavaduotojų 2010 m. rugsėjo 6 d. patvirtintuose EŽTT sprendimų ir nutarimų vykdymo priežiūros darbo metoduose. Pagal minėtus darbo metodus yra numatyta dvejopa (*twin-track*) sprendimų vykdymo priežiūros procedūra: standartinė (*standard*) arba sustiprinta (*enhanced*), žr. [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Inf/DH\(2010\)37&Language=lanEnglish&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Inf/DH(2010)37&Language=lanEnglish&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383).

Sprendimo vykdymo priežiūra pagal sustiprintą procedūrą nebūtinai reiškia, nors gali reikšti, kad byla bus sistemingai viešai svarstoma Europos Tarybos Ministrų Komiteto DH (žmogaus teisių) posėdžių debatuose, priimant EŽTT sprendimo nevykdančios valstybės narės atžvilgiu atitinkamas rezoliucijas, reiškiančias nerimą, susirūpinimą, raginimus ir pan. dėl bylose jau priimtų priemonių ir dar neišspręstų klausimų. Praktiškai sustiprinta vykdymo priežiūra gali reikšti ir tai, kad Ministrų Komitetas Sekretariatui paveda intensyviau ir aktyviau bendradarbiauti su atitinkamomis valstybėmis, t. y. padėti joms rengti ir/arba vykdyti veiksmų planus, teikti ekspertinę pagalbą dėl numatomų priemonių pobūdžio, rengti dvišales ar daugiašales bendradarbiavimo programas (pvz., seminarus, apskritojo stalo diskusijas) dėl sudėtingų ir esminių klausimų. Prašyti bylos svarstymo debatuose Ministrų Komitete gali bet kuri valstybė narė ir/arba Sekretariatas. Byla bet kada gali būti perduodama iš vienos procedūros į kitą motyvuotu Ministrų Komiteto sprendimu, pavyzdžiui, iš standartinės į sustiprintą, kai per 6 mėnesius nuo sprendimo įsigaliojimo nepateikiamas veiksmų planas.

⁷ Europos Tarybos Ministrų Komitetas, minėtais sprendimais dėl sustiprintos vykdymo priežiūros taikymo paragino Lietuvos institucijas *L. byloje* užbaigti teisėkūros procesą dėl įstatymų projektų Nr. XIP-2018(2) ir Nr. XIP-2017(2), o *Pakso* byloje – pažymėjęs reikiamų Konstitucijos pataisų priėmimo inicijavimą – paragino šiuo atžvilgiu siekti apčiuopiamo progreso.

⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/bc2a5010c09111e7af36e75c0ac79247?jfwid=-1deuyjisbc>

parengė transseksualumo diagnostikos ir gydymo tvarkos aprašą, tačiau *L.* bylos įvykdymui reikalingi teisės aktai iki šiol nėra priimti.

Atnaujinta informacija dėl EŽTT sprendimo *L.* byloje vykdymo Ministrų Komitetui pateikta 2018 m. liepos 5 d., pagal kurią ilgalaikėje perspektyvoje planuojama priimti specialų Asmens teisės į lytinės tapatybės pripažinimą įstatymo projektą, o trumpalaikėje – imtis įstatymų pakeitimų nereikalaujančių priemonių, siekiant panaikinti translyčiams asmenims taikytinus tam tikrus ribojimus dėl transseksualumo diagnozės. Ministrų Komitetas taip pat informuotas apie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atliekamą translyčių asmenų padėties Lietuvoje tyrimą.

L. bylos svarstymas Ministrų Komitete

Šios bylos vykdymas paskutinį kartą buvo svarstomas Ministrų Komiteto 1324 DH (žmogaus teisių) posėdyje, vykusiame 2018 m. rugsėjo 18-20 d. Posėdžio metu bendru Europos Tarybos valstybių narių atstovų sutarimu buvo priimtas sprendimas, kuriuo, visų pirma, Ministrų Komitetas išreiškė susirūpinimą, kad praėjus daugiau nei 10 metų po EŽTT sprendimo Lietuva vis dar neužbaigė sprendimo įvykdymui būtino teisėkūros proceso.

Komitetas teigiamai įvertino Lietuvos teismų praktikos vystymąsi, pagal kurį teisinis lytinės tapatybės pripažinimas yra užtikrinimas nereikalaujant negrįžtamo chirurginio lyties pakeitimo, be to, priteisiamas translyčių asmenų patiriamos turtinės ir neturtinės žalos atlyginimas.

Ministrų Komitetas nurodė, kad aiškus teisinis lytinės tapatybės pripažinimo ir lyties požymių keitimo operacijų reguliavimas, suderinamas su EŽTT praktikoje išvystytais principais bei principais įtvirtintais ET MK rekomendacijoje CM/Res(2010)5 ir Parlamentinės Asamblėjos rezoliucijoje 2048(2015), yra būtinas Konvencijos garantijų užtikrinimui. Šiuo požiūriu Komitetas atkreipė dėmesį į priemones, kurių Lietuvos institucijos ėmėsi glaudžiai bendradarbiaudamos su Europos Tarybos Žmogaus orumo ir lygybės direktorato Seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės padaliniui (toliau – SOGI), siekdamos pabaigti rengti Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo projektą bei jo įgyvendinimui būtinus teisės aktus. Komitetas primygtinai paragino kompetentingas institucijas ir toliau dėti pastangas, kad būtų užbaigtas teisėkūros procesas ir įstatymo projektas būtų pateiktas Parlamentui be nepagrįsto delsimo.

(ii) Dėl sprendimo byloje Paksas prieš Lietuvą vykdymo

Iki šiol neįvykdytas Didžiosios kolegijos 2011 m. sausio 6 d. sprendimas byloje *Paksas prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 34932/04), kuriuo Lietuva pripažinta pažeidusi Konvencijos pirmojo protokolo 3 straipsnį, garantuojantį teisę į laisvus rinkimus dėl pareiškėjo „pasyviosios“ rinkimų teisės apribojimo, – būti renkamam Seimo nariu, – nuolatinio ir negrįžtamo pobūdžio.

Vykdymo veiksmai

Ministrų Komitetui periodiškai reikalaujant teikta išsami informacija ir paaiškinimai apie *Pakso* bylos vykdymo eigą, mėginant paaiškinti sudėtingą Konstitucijos keitimo procedūrą ir tam reikalingos itin sutelktos politinės valios stoką, dėl pažangos nebuvimo jau 4 kartus aiškinasi Ministrų Komiteto Žmogaus Teisių posėdžiuose, kaskart sulaukiant vis aštresnės kitų valstybių Konvencijos dalyvių kritikos.

2018 m. pastangos priimti EŽTT sprendimo įvykdymą užtikrinančias Konstitucijos pataisas Seime buvo nesėkmingos, kadangi 2018 m. rugsėjo 20 d. priėmimo stadijoje buvo grąžintas iniciatoriams tobulinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 66, 74 ir 78 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-2850, o 2018 m. spalio 25 d. Konstitucijos 74 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1812(2) pirmojo balsavimo dėl priėmimo metu nesulaukė pakankamo Seimo narių palaikymo.

Pakso bylos svarstymas Ministrų Komitete

2018 m. gruodžio 6 d. Europos Tarybos Ministrų Komitetas byloje *Paksas prieš Lietuvą* priėmė tarpinę rezoliuciją dėl itin ilgai užtrukusio vykdymo proceso, kuris iki šios nėra davęs jokių apčiuopiamų rezultatų.

Ministrų Komitetas pabrėžė, kad 2018 m. spalio 25 d. Įstatymo projektui Nr. XIII-1812(2) žlugus Seime teisėkūros procesas ir vėl buvo sugrąžintas į pradinį atskaitos tašką. Komiteto nuomone, šios išvados nekeičia tai, kad anksčiau įregistruotas Įstatymo projektas Nr. XIIP-2850, kuris šiuo metu yra sugrąžintas iniciatoriams tobulinti, arba koks nors kitas konstitucinių pataisų projektas galėjo būti pateikti Seimui. Atsižvelgęs į tai, kad kelis kartus teikti konstitucinių pataisų pasiūlymai buvo nesėkmingi, Ministrų Komitetas padarė išvadą, kad nėra pasiekta jokių apčiuopiamų rezultatų imantis priemonių įvykdyti EŽTT sprendimą byloje *Paksas*.

Tarpinėje rezoliucijoje buvo apgailestauta, kad nepaisant Lietuvos Respublikos pastangų, keturis kartus iš eilės teikti pataisų pasiūlymai žlugo Seime. Ministrų Komitetas išreiškė rimtą susirūpinimą dėl to, kad nepaisant pasikartojančių Komiteto raginimų ir keleto iniciatyvų užtikrinti reikalingų Konstitucijos pataisų, kad būtų panaikintas Europos Žmogaus Teisių Teismo sukritikuotas nuolatinis draudimas pareiškėjui dalyvauti parlamento rinkimuose, priėmimą, ir po EŽTT sprendimo įsiteisėjimo praėjus beveik aštuoneriems metams, padėtis, pažeidžianti Konvenciją, vis dar išlieka.

Rezoliucijoje atkreiptas dėmesys į valstybės pareigūnų ir politikos lyderių pasiryžimą vykdyti savo įsipareigojimus pagal Konvenciją ir dėti pastangas teikiant naujus Konstitucijos pataisų projektus. Ministrų Komitetas nurodė Lietuvos institucijoms nedelsiant pateikti informaciją apie jų svarstymų rezultatus dėl kitų alternatyvų, rengiant įstatymo projektą reikalingoms Konstitucijos pataisoms priimti, ir ne vėliau kaip iki 2018 m. gruodžio 31 d. informuoti Ministrų Komitetą kas mėnesį apie tolesnę pažangą. Atsižvelgiant į tai, Ministrų Komitetas primygtinai paragino valdžios institucijas suintensyvinti pastangas siekiant užtikrinti, kad būtinos konstitucinės pataisos būtų priimtos ar bent jau įvyktų pirmasis balsavimas dėl pataisų 2019 m. Seimo pavasario sesijoje.

(iii) Dėl sprendimo byloje Matiošaitis prieš Lietuvą vykdymo

Sustiprinta vykdymo priežiūra taikoma ir dėl 2017 m. gegužės 23 d. sprendimo byloje *Matiošaitis ir kiti* (peticijų Nr. 22662/13, 51059/13, 58823/13, 59692/13, 59700/13, 60115/13, 69425/13 ir 72824/13), kurioje Konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) pažeidimas konstatuotas dėl to, kad nuteistiesiems iki gyvos galvos nebuvo užtikrinama veiksminga galimybė kreiptis dėl bausmės sušvelninimo.

Vykdymo veiksmai

Šios bylos atžvilgiu Teisingumo ministerija parengė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 50, 51 ir 97 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso papildymo 360¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 157 straipsnio pakeitimo ir kodekso papildymo 167¹ straipsniu įstatymo projektus, kuriais buvo siūloma numatyti nuteistiesiems laisvės atėmimu iki gyvos galvos bausmės švelninimo galimybę teismine tvarka, kurie buvo priimti Seimo 2019 m. pavasario sesijos metu.

Lietuvos baudžiamųjų įstatymų pakeitimai įtvirtino veiksmingą laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės peržiūros mechanizmą, sudarant teisinės prielaidas teismui peržiūrėti nuteistojo atliekamos laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės tolesnio atlikimo tikslingumą ir nuspręsti sušvelninti griežčiausią kriminalinę bausmę pakeičiant ją į terminuotą laisvės atėmimo bausmę (terminuotos laisvės atėmimo bausmės terminas negali būti trumpesnis negu 5 ir ilgesnis negu 10 metų nuo teismo nutarties įsiteisėjimo dienos), jeigu nuteistasis atitinka įstatyme nurodytus esminius reikalavimus, leidžiančius pagrįstai manyti, kad nuteistojo nusikalstamo elgesio rizika ir

jo pavojingumas visuomenei yra maksimaliai sumažėjęs. Galimybė siekti įkalinimo iki gyvos galvos bausmės sušvelninimo suteikiama nuteistiesiems, atlikusiems ne mažiau kaip dvidešimt metų laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės. Klausimą dėl bausmės sušvelninimo teismas sprendžiamas pagal bausmę vykdančios institucijos teikimą, privalomai atsižvelgdamas į šias aplinkybes: kokia nuteistojo nusikalstamo elgesio rizika, koks nuteistojo atliktos bausmės poveikis jam pačiam, ar nuteistasis pripažįsta savo kaltę ir gailisi padaręs nusikalstamą veiką, ar nuteistasis bent iš dalies atlygino ar pašalino padarytą žalą ir įsipareigoja ją visiškai atlyginti.

Ministrų Komitetas yra informuotas apie teisėkūros iniciatyvas, skirtas užtikrinti tinkamą EŽTT sprendimo įvykdymą ir užkirsti kelią panašioms pažeidimams ateityje. Šios bylos vykdymo svarstymas yra įtrauktas į 2019 m. birželio 4-6 d. įvyksiančio Ministrų Komiteto DH (žmogaus teisių) posėdžio darbotvarkę.

(iv) Dėl sprendimo byloje Abu Zubaydah prieš Lietuvą vykdymo

EŽTT konstatavo, kad Lietuva pareiškėjo atžvilgiu pažeidė keturių Konvencijos straipsnių – 3 (kankinimo uždraudimas), 5 (teisė į laisvę ir saugumą) 8 (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) ir 13 (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę) – reikalavimus dėl Lietuvos bendradarbiavimo JAV Centrinės žvalgybos valdybos vykdytoje slaptoje taip vadinamų „aukštos vertės sulaikytųjų“ programoje, kurios metu pareiškėjas buvo neteisėtai kalinamas ir patyrė kankinimus ir neteisėtą privataus bei šeimos gyvenimo apribojimą, taip pat dėl neveiksmingo su pareiškėjo skundais susijusių aplinkybių ištyrimo. Teismas priteisė pareiškėjui 100 000 eurų kompensaciją neturtinei žalai ir 30 000 Eur kompensaciją bylinėjimosi išlaidoms atlyginti.

Teismas pažymėjo, kad Konvencijos 46 straipsnio pagrindu šios bylos kontekste Lietuvai kyla pareiga imtis individualių priemonių, siekiant pažeistų pareiškėjo teisių atkūrimo. Atsižvelgiant į dabartinę pareiškėjo padėtį (pareiškėjas šiuo metu laikomas JAV administruojamoje Gvantanamo įlankos jūrų pajėgų bazėje Kuboje), kreipiantis į JAV valdžios institucijų atstovus, siekiant pašalinti ar bent jau, kiek įmanoma, sumažinti pareiškėjo patirtų Konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimų sukeltus padarinius. Be to, turi būti imtasi aktyvių veiksmų Lietuvoje vykdomame ikiteisminiame tyrime, kuris turi būti užbaigtas kaip įmanomai greičiau, nustačius, kiek tai įmanoma, pareiškėjo atgabenimo, laikymo ir išvežimo iš Lietuvos aplinkybes, kurios leistų, kiek tai pagrįsta, nubausti atsakingus asmenis.

Įsigaliojus EŽTT sprendimui dėl skubių individualių vykdymo priemonių poreikio *Abu Zubaydah prieš Lietuvą* byla iš karto buvo įtraukta į artimiausio Ministrų Komiteto DH posėdžio, vykusio 2018 m. gruodį, darbotvarkę. Ministrų Komitetas pasiūlė šios bylos vykdymo aptarimą įtraukti į kitą DH posėdį, vyksiantį 2019 m. kovo mėnesį, ir paprašė kuo skubiau informuoti apie priemones, kurių imtasi siekiant diplomatinį garantijų iš JAV, kad pareiškėjas nebebūtų savavališkai kalinamas ir nebepatirtų kankinimo, taip pat Ministrų Komitetas pareikalavo neatidėliotinai imtis būtinų aktyvių veiksmų Lietuvoje atliekamame ikiteisminiame tyrime dėl pareiškėjo atgabenimo, laikymo ir išvežimo iš Lietuvos aplinkybių.

2. Teismo sprendimų vykdymo srityje besitęsiančios problemos

(i) bylos dėl netinkamų įkalinimo sąlygų

Iš 2018 m. priimtų Teismo sprendimų, keliančių ypatingas vykdymo problemas, būtina išskirti bylas, kurios patenka į *Mironovas ir kiti* bylos dėl netinkamų įkalinimo sąlygų pasikartojančių bylų grupę t. y. sprendimai bylose *Tamašauskas ir Radzevičius prieš Lietuvą*, *Michno prieš Lietuvą*, *Višniakovas prieš Lietuvą*, *Laniauskas ir Januška prieš Lietuvą*, *Oskirko*

prieš Lietuvą, Ščensnovičius prieš Lietuvą, kuriose buvo nustatytas Konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) pažeidimas dėl netinkamų kalinimo sąlygų laisvės atėmimo įstaigose. Šiuo požiūriu pažymėtina, kad vykdymo priežiūra taip pat buvo vykdoma net 21 byloje dėl netinkamų įkalinimo sąlygų, kuriose buvo sudaryti taikūs susitarimai – bylų grupės *Romeiko ir kiti prieš Lietuvą, Gibronas ir kiti prieš Lietuvą*.

Problemos tęstinumą liudija tai, kad 2018 m. vasario 20 d. Vyriausybei supaprastinta tvarka, kai EŽTT šalims iš karto siūlo sudaryti taikius susitarimus pateikdamas konkrečius nacionalines kompensacijas gerokai viršijančius pasiūlymus, buvo perduota bylų grupė *Romeiko ir 11 kitų prieš Lietuvą*, o 2019 m. pradžioje supaprastinta tvarka perduota jau ketvirtoji tokio pobūdžio bylų grupė – *Steponavičius ir 10 kitų prieš Lietuvą*, susijusi su pareiškėjų skundais dėl netinkamo tualetų patalpos atskyrimo, perpildymo ir kitų sąlygų Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime, Šiaulių tardymo izoliatoriuje ir Pravieniškių pataisos namuose 2013-2016 metais.

Ministrų Komitetas buvo informuotas apie įkalinimo įstaigų modernizavimą bei tam tikrus baudžiamosios ir bausmių vykdymo politikos pokyčius, sąlygojusius įkalinimų skaičiaus sumažėjimą. Taip pat buvo pabrėžtas nacionalinių teismų praktikos vystymasis, priteisiant su EŽTT praktika suderinamą neturtinės žalos atlyginimą bylose dėl netinkamų įkalinimo sąlygų taip stiprinant kompensacinę priemonę šio pobūdžio bylose. Europos Tarybos EŽTT sprendimų vykdymo departamentas, susipažinęs su pateikta informacija, nurodė, jog byloje *Mironovas ir kiti prieš Lietuvą* EŽTT jau įvertino daugelį Vyriausybės nurodytų bendrųjų priemonių kaip nepakankamas. Atsižvelgiant į tai, kad EŽTT nustatyti pažeidimai yra susiję su 2007–2015 metų laikotarpiu, Vykdymo departamento nuomone, tai pagrindžia, jog pažeidimus lėmusios problemos išlieka, todėl panašu, jog būtina imtis papildomų pakankamo finansavimo ir laiko reikalaujančių vykdymo priemonių, siekiant tinkamai įvykdyti EŽTT sprendimus šioje bylų grupėje.

Pastebėtina, kad siekiant išvengti naujų bylų, o ypač bylų, perduodamų supaprastinta tvarka, kuriose Vyriausybė turi itin ribotas galimybes ginčyti Teismo siūlomą sudaryti taikų susitarimą, būtina aktyviai tęsti prevencines priemones – įskaitant ir tolesnį laisvės atėmimo vietų modernizavimą.

2018 m. spalį įvyko Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisės reikalų generalinio direktorato EŽTT sprendimų vykdymo departamento atstovų, tiesiogiai dirbančių su bylomis prieš Lietuvą, vizitas, kurio metu buvo suorganizuotas tarpinstitucinis susitikimas, siekiant detalčiau aptarti EŽTT sprendimų dėl netinkamų įkalinimo sąlygų vykdymą, kurio metu buvo pristatytos teisėkūros iniciatyvos, skirtos mažinti įkalinimų skaičių, pateikta informacija apie įkalinimo įstaigų modernizavimą, taip pat buvo aptartas bendradarbiavimas su CPT.

(ii) bylos dėl nuosavybės teisių atkūrimo

Tarp kitų struktūrinio pobūdžio problemų galėtų būti įvardijama nuosavybės teisių atkūrimo proceso problematika, o ypač – per ilgą nuosavybės teisių atkūrimo proceso trukmę, lemianti Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio (nuosavybės apsauga) pažeidimą. Iš 2018 m. priimtų sprendimų šiuo požiūriu išskirtinos bylos, susijusios su nustatytais nuosavybės teisių apsaugos pažeidimais dėl valstybės institucijų klaidų nuosavybės teisių atkūrimo procese bei dėl restitucijos proceso trukmės – *Bartulienė prieš Lietuvą, Geglis prieš Lietuvą, Beinarovič ir kiti prieš Lietuvą, Truchanovič ir kiti prieš Lietuvą, Bykova ir kiti prieš Lietuvą, Vasilevska ir Bartoševič prieš Lietuvą*. Šiuo aspektu atsakingos valstybės institucijos (pirmiausia teismai bei Nacionalinė žemės tarnyba – institucija, administruojanti nuosavybės teisių atkūrimo procesą) vykdymo proceso metu detalai informuojamos apie EŽTT suformuotą praktiką bylose prieš Lietuvą, kuriose yra nurodyta, kad gero administravimo principas įpareigoja valstybės institucijas veikti greitai, siekiant ištaisyti jų padarytas klaidas, taip pat reikalauja, kad sąžiningam buvusiam

savininkui būtų sumokėta tinkama kompensacija arba atitinkamai atlyginta kitu būdu, kartu atkreipiant dėmesį į būtinumą užtikrinti nuosavybės teisių atkūrimą per įmanomai trumpiausius terminus ir imtis aktyvių veiksmų restitucijos procese.

2018 m. spalį įvyko Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisės reikalų generalinio direktorato EŽTT sprendimų vykdymo departamento atstovų, tiesiogiai dirbančių su bylomis prieš Lietuvą, vizitas, kurio metu buvo suorganizuotas tarpinstitucinis susitikimas, kurio metu buvo aptartos bendrosios priemonės EŽTT bylose prieš Lietuvą nuosavybės teisių atkūrimo, netrukdomo naudojimosi savo nuosavybe, nepakankamos kompensacijos ir kitais klausimais, susijusiais su Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsniu (nuosavybės apsauga), siekiant detaliau išsiaiškinti nuosavybės teisių atkūrimo ar nuosavybės privatizavimo procesų eigą bei vykdomos žemės reformos apimtis ir perspektyvas užbaigti nuosavybės teisių atkūrimą artimiausių metų, taip pat buvo tikslinamasi dėl priemonių, kurių valstybės institucijos gali imtis, siekdamos užbaigti nuosavybės teisių atkūrimą, jei asmenys nepakankamai bendradarbiauja restitucijos procese.

IV. VEIKLA SIEKIANČI STIPRINTI EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ KONVENCIJOS PAŽEIDIMŲ PREVENCIJĄ IR ĮGYVENDINTI KONVENCIJOS NUOSTATAS LIETUVOJE

1. Bendradarbiavimas su kitomis valdžios institucijomis

2018 m. įvairių valstybės institucijų prašymu formaliai ir neformaliai buvo teikiama informacija ir konsultacijos dėl rengiamų teisės aktų projektų atitikties Konvencijai bei teisės taikymo procese iškilusių klausimų Konvencijos požiūriu. Bendradarbiavimas šiuo požiūriu apėmė ne tik esamų Lietuvai perduotų bylų problematiką, bet ir gilinantis ir pateikiant sisteminės išvalgas kitais probleminiais klausimais, siekiant padėti užkirsti kelią galimam Konvencijos pažeidimui, taip prevenciškai prisidedant prie visapusiško Konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje.

Kaip ir anksčiau, 2018 m. ypatingas dėmesys buvo skiriamas konstruktyvaus bendradarbiavimo su Lietuvos teismais stiprinimui, siekiant užtikrinti kuo veiksmingesnį Konvencijos nuostatų įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu. Įvairaus formato pasitarimai, tiesioginiai susitikimai su teisėjais (pvz., 2018 m. vasario 8 d. Vyriausybės atstovė EŽTT susitiko su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjais ir darbuotojais, susitikime išsamiai pristatė problemas pagal EŽTT perduotas bylas ir priimtus sprendimus bylose prieš Lietuvą, vesti teisėjų mokymai), informuojant teismus ir kitas suinteresuotas institucijas apie naują ar pasikartojančią problematiką EŽTT nagrinėjamosiose bylose prieš Lietuvą, neabejotinai prisideda prie Konvencijos įgyvendinimo prevencijos užtikrinimo, todėl šią praktiką planuojama plėtoti ir ateityje. Be to, Vyriausybės atstovas bendradarbiauja su suinteresuotais asmenimis, teikdamas reikalingą detalizuojančią medžiagą, dalyvaudamas susitikimuose ir darbo grupėse, kuriose aptariama su Teismų sprendimais ir jų vykdymu susijusi problematika. Taip pat Vyriausybės atstovas atsako į žiniasklaidos klausimus aktualiomis temomis.

Nuo 2010 m. Vyriausybės atstovas periodiškai informuoja Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetą apie naujas ar besitęsiančias Konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje problemas, Teismo priimtus sprendimus bylose prieš Lietuvą, jų vykdymo problematiką ir kitus susijusius klausimus. 2018 m. balandžio 18 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto posėdyje buvo pristatyta Vyriausybės atstovo EŽTT 2017 m. veiklos ataskaita ypatinga dėmesį skiriant EŽTT sprendimų įvykdymui ir tolesnei Konvencijos pažeidimų dėl orumą žeminančių kalinimo sąlygų prevencijai.

2. Vyriausybės atstovo Europos Žmogaus Teisių Teisme veikla skatinant Konvencijos ir Teismo praktikos žinomumą

Vyriausybės atstovo EŽTT svetainėje internete užtikrinama nuolatinė informacijos sklaida apie visus Teismo priimtus sprendimus ir nutarimus bylose prieš Lietuvą bei apie Vyriausybei naujai perduotas Teismo bylas, taip pat minėtame tinklalapyje skelbiami Teismo priimtų sprendimų bei nutarimų vertimai į lietuvių kalbą. Per Nacionalinę teismų administraciją nuolat teikiama informacija visiems Lietuvos teismams, taip pat teikiama informacija ir kitoms su Teisme išnagrinėtomis bylomis susijusioms valstybės ir savivaldybių institucijoms apie visus Teismo priimtus sprendimus bei nutarimus dėl priimtumo bylose prieš Lietuvą, kartu su jų vertimais į lietuvių kalbą bei aiškinamaisiais raštais. Be to, nuo 2015 m. rugpjūčio mėn. Vyriausybės atstovo EŽTT internetiniame tinklalapyje pradėjo veikti vieša EŽTT sprendimų ir nutarimų, priimtų bylose prieš Lietuvą, paieškos sistema.

Nuo 2017 m. į lietuvių kalbą išversti Teismo sprendimai teikiami Teismo kanceliarijai, siekiant užtikrinti jų prieinamumą centralizuotoje Teismo dokumentų paieškos sistemoje HUDOC,

kurioje yra galimybė Teismo dokumentus skelbti ir valstybių, Konvencijos dalyvių, nacionalinėmis kalbomis.

EŽTT sprendimai bylose prieš Lietuvą yra verčiami vadovaujantis 2015 m. gruodžio 2 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 1254 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 159 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, Vyriausybės sprendimų ir Vyriausybės rezoliucijų, Ministro Pirmininko potvarkių, tarptautinių sutarčių, jų projektų vertimo ir vertimo autentiškumo tvirtinimo, taip pat klaidų ištaisymo Europos Sąjungos teisės aktuose lietuvių kalba tvarkos“ pakeitimo“, kurio pagrindu, siekiant geresnio Konvencijos įgyvendinimo ir Konvencijos pažeidimų prevencijos, o ypač atsižvelgus į 2015 m. kovo 27 d. priimtoje Briuselio deklaracijoje pabrėžiamą ir skatinamą Teismo sprendimų prieinamumo ir žinomumo didinimą, valstybės nares raginant užtikrinti, kad reikšmingi Teismo sprendimai būtų išversti ar apibendrinti nacionalinėmis kalbomis, EŽTT sprendimų bylose prieš Lietuvą vertimas atliekamas Vyriausybės kanceliarijos vertėjų. Pažymėtina, kad dėl didelio sprendimų ir nutarimų bylose prieš Lietuvą skaičiaus bei atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos ribotus žmogiškuosius išteklius, iki 2018 m. pavyko išversti tik labai nedidelę Teismo sprendimų bylose prieš Lietuvą dalį, visų pirma siekiant išversti sprendimus, kuriuose konstatuotas bent vienas Konvencijos pažeidimas, t. y. užtikrinamas minimalus vertimo poreikis, leidžiantis užtikrinti bendrosios vykdymo priemonės – sprendimų, kuriuose nustatytas pažeidimas vertimas ir sklaida – sklandų įgyvendinimą.

3. Dalyvavimas prisidedant prie Konvencijos sistemos stiprinimo ir reformos priemonių įgyvendinimo

2018 m. Vyriausybės atstovas EŽTT, atsižvelgdamas į aukšto lygio konferencijos Briuselyje 2015 m. priimtą Briuselio deklaraciją „*Europos žmogaus teisių konvencijos įgyvendinimas – mūsų bendra atsakomybė*“, toliau siekė prisidėti prie sėkmingos Konvencijos sistemos reformos ir minėtoje deklaracijoje valstybėms nustatytų priemonių tinkamo įgyvendinimo.

2018 m. rugsėjo 6 d. kartu su Seimo Žmogaus teisių komitetu ir Teisingumo ministerija buvo suorganizuota tarptautinė konferencija „*Translyčių asmenų teisių užtikrinimas: teisingos pusiausvyros paieškos*“, siekiant plėtoti geresnį supratimą apie translyčių asmenų apsaugos standartus, valstybės pareigas ir būtinas garantijas šiuo požiūriu, kartu panagrinėti, kokiose srityse ir dėl kokių aspektų valstybė vis dar turi diskreciją nustatyti galimą translyčių asmenų apsaugos apimtį.

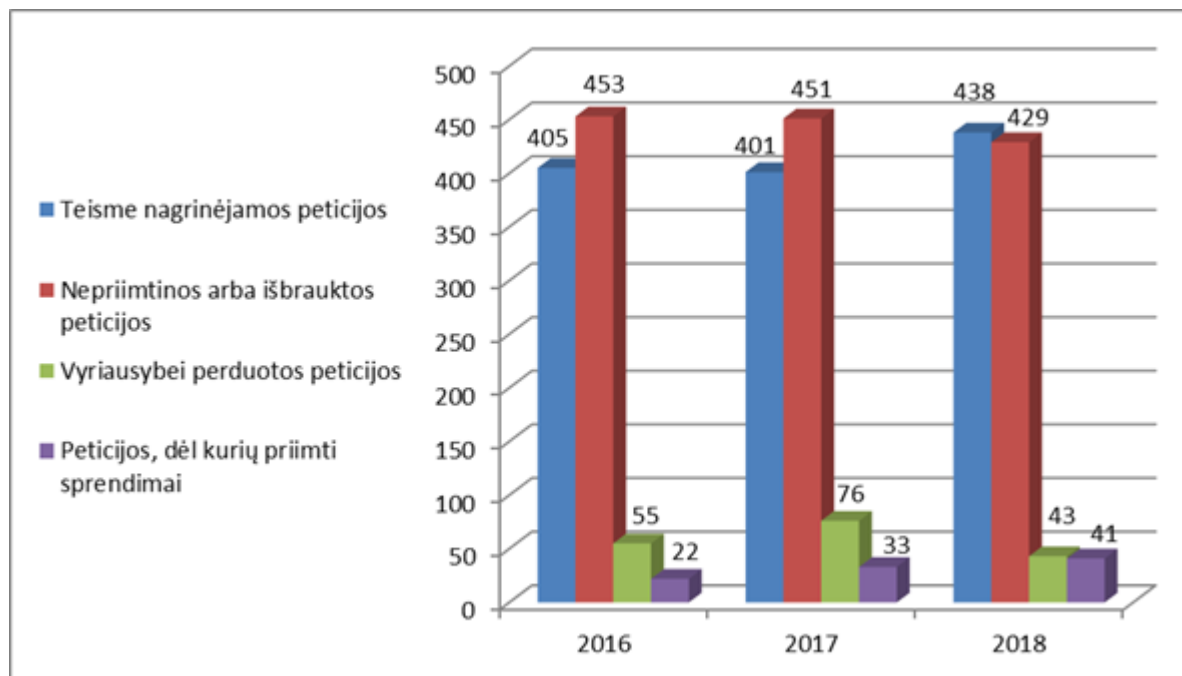
Šiuo požiūriu išskirtinas 2018 m. spalį suorganizuotas Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisės reikalų generalinio direktorato EŽTT sprendimų vykdymo departamento atstovų, tiesiogiai dirbančių su bylomis prieš Lietuvą, vizitas, kurio metu įvyko keli darbiniai susitikimai, kuriais siekta pristatyti Europos Tarybos Ministrų Komiteto veiklą, Europos Tarybos EŽTT sprendimų vykdymo departamento vaidmenį įgyvendinant EŽTT sprendimus bei su Lietuvos institucijomis aptarti EŽTT sprendimų bylose prieš Lietuvą vykdymo problematiką ir perspektyvas bei bendrą valstybės institucijų atsakomybę šiame procese.

Petijijos pagal valstybes ir gyventojų skaičių*

Valstybė	Teisme gautos ir perduotos nagrinėti petijijos				Gyventojai (1 000)				Petijijos / 10 000 gyventojų			
	2015	2016	2017	2018	2015.01.01	2016.01.01	2017.01.01	2018.01.01	2015	2016	2017	2018
Albanija	147	146	95	99	2892	2886	2886	2870	0,51	0,51	0,33	0,34
Airija	18	26	54	30	4629	4725	4775	4838	0,04	0,06	0,11	0,06
Andora	6	4	2	3	76	72	73	72	0,79	0,56	0,27	0,42
Armėnija	122	753	356	167	3017	2999	2986	2973	0,40	2,51	1,19	0,56
Austrija	261	236	228	239	8576	8690	8773	8822	0,30	0,27	0,26	0,27
Azerbaidžanas	268	331	679	313	9593	9706	9810	9898	0,28	0,34	0,69	0,32
Belgija	202	184	153	177	11209	11311	11366	11413	0,18	0,16	0,13	0,16
Bosnija ir Hercegovina	908	1030	866	898	3825	3516	3510	3502	2,37	2,93	2,47	2,56
Bulgarija	1031	882	582	774	7202	7154	7102	7050	1,43	1,23	0,82	1,10
Čekijos Respublika	340	338	385	349	10538	10554	10579	10610	0,32	0,32	0,36	0,33
Danija	44	47	58	37	5660	5707	5749	5781	0,08	0,08	0,10	0,06
Estija	190	206	156	132	1313	1316	1316	1319	1,45	1,57	1,19	1,00
Graikija	457	337	422	420	10858	10784	10757	10739	0,42	0,31	0,39	0,39
Islandija	10	24	27	24	329	333	338	348	0,30	0,72	0,80	0,69
Ispanija	552	627	669	592	46450	46440	46529	46659	0,12	0,14	0,14	0,13
Italija	1885	1409	1374	1692	60796	60666	60589	60484	0,31	0,23	0,23	0,28
Jungtinė Karalystė	575	372	415	354	64875	65383	65809	66238	0,09	0,06	0,06	0,05
Juodkalnija	129	165	138	318	622	622	622	622	2,07	2,65	2,22	5,11
Kipras	32	33	31	52	847	848	855	864	0,38	0,39	0,36	0,60
Kroatija	812	764	723	669	4225	4191	4154	4105	1,92	1,82	1,74	1,63
Latvija	244	255	275	259	1986	1969	1950	1934	1,23	1,30	1,41	1,34
Lenkija	2178	2422	2066	1941	38006	37967	37973	37977	0,57	0,64	0,54	0,51
Lichtenšteinas	13	10	9	9	37	38	38	38	3,51	2,63	2,37	2,37
Lietuva	376	405	401	438	2921	2889	2848	2809	1,29	1,40	1,41	1,56
Liuksemburgas	22	38	38	35	563	576	591	602	0,39	0,66	0,64	0,58
Buvusi Jugoslavijos Respublika Makedonija	362	339	354	305	2069	2071	2074	2075	1,75	1,64	1,66	1,47
Malta	24	25	22	30	429	434	440	476	0,56	0,58	0,50	0,63
Moldovos Respublika	1011	834	758	814	3555	3553	3553	3547	2,84	2,35	2,13	2,29
Monakas	9	6	7	5	38	38	38	38	2,37	1,58	1,84	1,32
Norvegija	73	90	123	84	5166	5214	5258	5296	0,14	0,17	0,23	0,16
Nyderlandai	495	494	532	429	16901	16979	17082	17181	0,29	0,29	0,31	0,25
Portugalija	233	152	197	149	10375	10341	10310	10291	0,22	0,15	0,19	0,14
Prancūzija	1087	916	887	871	66415	66760	67024	67222	0,16	0,14	0,13	0,13
Rumunija	4604	8192	6509	3369	19871	19760	19638	19524	2,32	4,15	3,31	1,73
Rusija	6003	5587	7957	12148	143667	143667	143667	143667	0,42	0,39	0,55	0,85
Sakartvelas	80	74	89	99	4490	3720	3718	3730	0,18	0,20	0,24	0,27
San Marinas	4	13	11	4	33	33	33	33	1,21	3,94	3,33	1,21
Serbija	1235	1330	1431	2128	7114	7076	7040	7001	1,74	1,88	2,03	3,04
Slovakijos Respublika	353	309	425	390	5421	5426	5435	5443	0,65	0,57	0,78	0,72
Slovėnija	213	239	374	274	2063	2064	2066	2067	1,03	1,16	1,81	1,33
Suomija	177	196	181	174	5472	5487	5503	5513	0,32	0,36	0,33	0,32
Švedija	212	138	150	194	9747	9851	9995	10120	0,22	0,14	0,15	0,19
Šveicarija	318	258	266	272	8238	8327	8418	8482	0,39	0,31	0,32	0,32
Turkija	2212	8303	25978	6717	77696	78741	79815	80810	0,28	1,05	3,25	0,83
Ukraina	6007	8644	4387	3207	45246	45246	45246	45246	1,33	1,91	0,97	0,71
Vengrija	4234	5568	1952	902	9856	9830	9798	9778	4,30	5,66	1,99	0,92
Vokietija	789	676	586	489	81198	82176	82800	82850	0,10	0,08	0,07	0,06
Viso	40557	53427	63369	43075	826105	828136	830929	832957	0,49	0,65	0,76	0,52

* Parengta pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo paskelbtą 2018 m. statistinę informaciją.

Pagrindiniai peticijų prieš Lietuvą nagrinėjimo procesiniai veiksmai*

* Parengta pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo paskelbtą 2018 m. statistinę informaciją.

EŽTT SPRENDIMŲ BYLOSE PRIEŠ LIETUVĄ VYKDYMAS

Nr.	Byla	Nustatyti pažeidimai ir teisingas atlyginimas	Vykdymo veiksmai
1	L. (Nr. 27527/03) 2007 m. rugsėjo 11 d. sprendimas taikoma sustiprinta vykdymo priežiūra	a. Teisės spraga nepriėmus Civiliniame kodekse numatyto lyties pakeitimo įstatymo – Konvencijos 8 str. (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą); b. Per 3 mėnesius nuo sprendimo įsigaliojimo datos (sprendimas įsigaliojo 2008 m. kovo 31 d., penkių teisėjų komisijai nusprendus atmesti Vyriausybės prašymą perduoti bylą nagrinėti Didžiajai Teismo Kolegijai) priimti reikiamą įstatymą dėl lyties keitimo operacijų atlikimo tvarkos, o to neįvykdžius, sumokėti pareiškėjui 40 000 Eur turtinei žalai atlyginti; Priteista 5 000 Eur neturtinei žalai atlyginti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Pareiškėjui užsienyje buvo atlikta lyties keitimo operacija. 3. Civilinės metrikacijos skyriui atsisakius pakeisti jo civilinės būklės aktų įrašus, pareiškėjas kreipėsi į teismą, kuris įpareigojo pakeisti įrašus civilinės būklės aktuose. Europos Tarybos Ministrų Komitetas nusprendė, kad individualiosios priemonės įvykdytos. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas⁹. 2. Lietuvoje yra reglamentuotas tik psichiatrinio gydymo teikimas transseksualams. Lietuvos teismai atlygina žalą dėl netinkamo teisės į lyties pakeitimą įgyvendinimo. 3. Translyčiai asmenys civilinės būklės aktų įrašų pakeitimo turi siekti teismo tvarka civilinėse bylose dėl civilinės būklės aktų įrašų pakeitimo įrodinėdami lyties pakeitimo faktą. Nuo 2017 m. balandžio Lietuvos teismai pripažįsta, kad sąvoka „lyties pakeitimas“ neturi būti siejama vien tik su chirurginiu negrįžtamu biologinės lyties pakeitimu, o turi būti suprantama plačiau ir suvokiama kaip paties asmens psichologinis savęs tapatinimas su konkrečia lytimi, kurį patvirtina tiek asmens medicininiai duomenys, tiek paties asmens socialinis elgesys, todėl teisinis lytinės tapatybės pripažinimas nebėra siejamas su negrįžtamu lyties požymių chirurginiu pakeitimu. 4. Vyriausybė buvo parengusi teisės aktus, būtinus teisės spragai šalinti: - Civilinio kodekso (toliau – ir CK) 2.27 str. pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo panaikinamas reikalavimas įstatymu reguliuoti lyties pakeitimo sąlygas ir tvarką.

⁹ EŽTT sprendimų bylose prieš Lietuvą išplatintas Lietuvos teismams ir kitoms susijusioms institucijoms laikytina bendro pobūdžio vykdymo priemone visose bylose - atsižvelgiant į tai, kad Konvencija yra tiesiogiai taikoma Lietuvos teisės sistemoje ir turi taikymo pirmenybę nacionalinių įstatymų atžvilgiu, vadovavimasis EŽTT suformuota praktika yra svarbi nustatytų Konvencijos pažeidimų prevencijos priemonė.

			- Civilinės būklės aktų registravimo įstatymo (toliau – ir CBARĮ) projektu siekiama įtvirtinti supaprastintą įrašų keitimą civilinės būklės aktuose po lyties pakeitimo. Abu įstatymų projektai buvo grąžinti Vyriausybei tobulinti. 5. 2015 m. sausio 12 d. Sveikatos apsaugos ministro ir Teisingumo ministro įsakymu Nr. V-22/1R-8 buvo sudaryta darbo grupė, kuriai pavesta iki 2015 m. liepos 15 d. nustatyti galimus <i>L.</i> byloje konstatuotos teisės spragos šalinimo būdus ir priemones, kuriomis <i>inter alia</i> būtų užtikrintas gydymo teikimas asmenims, turintiems lyties tapatumo sutrikimų, jų pagrindų parengti ir pateikti pasiūlymus dėl keistinių teisės aktų. 6. Atsižvelgdama į minėtos darbo grupės rekomendacijas, 2015 m. rugpjūčio 17 d. Teisingumo ministerija Vyriausybei pateikė CK 2.27 str. pakeitimo projektą (TAIS Nr. 15-8604). Projektas buvo kelis kartus tikslinamas ir teikiamas Vyriausybei 2015 m. rugsėjo 17 d. (TAIS Nr. 8604(2) ir 2015 m. lapkričio 9 d. (TAIS Nr. 15-12302). 2015 m. pabaigoje šio klausimo nagrinėjimas buvo išimtas iš Vyriausybės darbotvarkės. 7. CK 2.27 str. pakeitimo įstatymo projekto svarstymą buvo numatyta įtraukti į 2016 m. Seimo rudens sesiją. 8. 2016 m. gegužę Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje buvo paskelbtos viešosios konsultacijos, prašant pateikti nuomonę, kuris iš teisės spragos šalinimų būdų yra priimtinausias – liberalesnis ar labiau ribojančio pobūdžio būdas. 9. Viešųjų konsultacijų rezultatams aptarti, kartu padiskutuoti dėl Teisingumo ministerijos darbine tvarka parengtų CK ir CBARĮ projektų buvo suorganizuota apskrito stalo diskusija su socialiniais partneriais. 10. <i>L.</i> byloje priimto EŽTT sprendimo vykdymo vertinimas buvo įtrauktas į 2016 m. birželio 7-9 d. vykusio Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1259-ojo DH (žmogaus teisių) posėdžio darbotvarkę. Ministrų Komitetas palankiai įvertino darbo grupės sudarymą <i>L.</i> bylos problematikai spręsti bei tai, kad teisės į lyties pakeitimą įgyvendinimui būtini teisės aktai buvo įtraukti į 2016 m. teisėkūros planą, pagal kurį Civilinio kodekso atitinkami pakeitimai turėjo būti pateikti Seimui 2016 m. rudens sesijos metu. Komitetas atkreipė dėmesį, kad EŽTT sprendimas <i>L.</i> byloje įsigaliojo daugiau nei prieš 8 metus, o būtini teisės aktai nepriimti iki šiol, todėl

			Komitetas paragino užbaigti teisėkūros procesą ir priimti būtinus poįstatyminius aktus ir imtis visų atitinkamai būtinų priemonių teisės keisti lytį įgyvendinimo užtikrinimui. 11. Atsižvelgiant į tai, kad rudens sesijos metu būtini teisės aktai nebuvo pateikti Seimui, taip pat įvertintus politinės valdžios pasikeitimą, Vyriausybės atstovas EŽTT pagrindiniams socialiniams partneriams išsiuntė tris alternatyvius pasiūlymus dėl galimo teisės spragos šalinimo būdo kartu su prašymu pateikti poziciją dėl teisinio reguliavimo metodo, kuriuo būtų siekiama užtikrinti veiksmingą translyčių asmenų gydymą bei teisinį pakeistos lyties pripažinimą. 12. Vyriausybė 2017 m. kovo 22 d. protokoliniu nutarimu Nr. 11 pavedė Sveikatos apsaugos ministerijai ir Teisingumo ministerijai parengti <i>L.</i> byloje konstatuotai teisės spragai panaikinti ir reikiamų gydymo paslaugų asmenims, turintiems lyties tapatumo sutrikimų, teikimui užtikrinti būtinus teisės aktus ir juos pateikti Vyriausybei iki 2017 m. rugsėjo 1 d. 13. 2017 m. balandžio 28 d. Sveikatos apsaugos ministerijoje surengto minėto Vyriausybės pavedimo įgyvendinimui aptarti susitarimo metu buvo nuspręsta <i>L.</i> bylos vykdymo kontekste kylančius medicininius ir teisinius klausimus reguliuoti atskirai, o taip pat nustatyti trumpalaikius ir ilgalaikius tikslus – sureguliuoti Sveikatos ministro įsakymu bent dalinį transseksualumo gydymą, apimančią psichiatrinę pagalbą bei transseksualumo diagnozavimą, taip pat hormoninį gydymą, o ilgalaikėje perspektyvoje priimti specialųjį lytinės tapatybės pripažinimo įstatymą, kuriuo būtų nustatytos sąlygos ir tvarka teisiniam lytinės tapatybės pripažinimui. 14. <i>L.</i> bylos vykdymas buvo svarstomas ET MK 1294-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje, vykusiame 2017 m. rugsėjo 19-21 d. Posėdžio metu bendru Europos Tarybos valstybių narių atstovų sutarimu buvo priimtas sprendimas, kuriuo visų pirma buvo pabrėžtas apgailėstavimas, kad per 9 metus nuo EŽTT sprendimo Lietuva neužbaigė būtino teisėkūros proceso, Ministrų Komitetas paragino Lietuvos kompetentingas institucijas užtikrinti teisės spragos šalinimui būtinų teisės aktų parengimą ir jų pateikimą Seimui be nepagrįsto delsimo. Kartu buvo pažymėta, jog rengiami teisės aktai turi užtikrinti galimybes tokiems asmenims, kaip ir pareiškėjas <i>L.</i> byloje, pakeisti lyties požymius medicininiu būdu.

		15. Sveikatos apsaugos ministro 2017 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. V-685 buvo sudaryta darbo grupė lyties tapatumo sutrikimo gydymo paslaugų teikimo reikalavimų aprašo projektui parengti. Minėtas aprašas buvo parengtas ir suderintas su kompetentingomis institucijomis, tačiau nebuvo patvirtintas. 16. Teisingumo ministro 2017 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. 1R-129 buvo sudaryta darbo grupė dėl teisės į lytinės tapatybės teisinį pripažinimą teisinio reglamentavimo. Darbo grupė parengė Asmens lytinės tapatybės pripažinimo projektą (TAIS Nr. 17-12650¹⁰) ir kartu su juo susijusių teisės aktų (CK, CPK, CBARĮ) projektus, kuriais yra siekiama įstatyminiu lygmeniu numatyti administracinę civilinės būklės aktų įrašų keitimo tvarką, lytinės tapatybės teisiniu pripažinimu nereikalaujant medicininio lyties požymių keitimo. Teisės aktų projektai buvo išsiųsti derinti susijusioms institucijoms, taip pat tarptautiniams ekspertams – Europos Tarybos Žmogaus orumo ir lygybės direktorato Seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės padaliniui (SOGI). 17. 2018 m. rugsėjo 6 d. buvo suorganizuota tarptautinė konferencija-apskritojų stalo diskusija translyčių asmenų teisių apsaugos klausimams aptarti. 18. L. bylos vykdymo aptarimas buvo įtrauktas į ET MK 1324-ojo DH (žmogaus teisių) posėdžio, vykusio 2018 m. rugsėjo 18-20 dienomis, darbotvarkę. ET MK išreiškė susirūpinimą, kad praėjus daugiau nei 10 metų po EŽTT sprendimo Lietuva vis dar neužbaigė sprendimo įvykdymui būtino teisėkūros proceso. ET MK teigiamai įvertinto Lietuvos teismų praktikos vystymąsi, pagal kurį teisinis lytinės tapatybės pripažinimas yra užtikrinimas nereikalaujant negrįžtamo chirurginio lyties pakeitimo, be to, priteisiamas translyčių asmenų patiriamos turtinės ir neturtinės žalos atlyginimas. ET MK nurodė, kad aiškus teisinis lytinės tapatybės pripažinimo ir lyties požymių keitimo operacijų reguliavimas, suderinamas su EŽTT praktikoje išvystytais principais bei principais įtvirtintais ET MK rekomendacijoje CM/Res(2010)5 ir Parlamentinės Asamblėjos

¹⁰ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/bc2a5010c09111e7af36e75c0ac79247>

			rezoliucijoje 2048(2015), yra būtinas Konvencijos garantijų užtikrinimui. Šiuo požiūriu Komitetas atkreipė dėmesį į priemones, kurių Lietuvos institucijos ėmėsi glaudžiai bendradarbiaudamos su SOGI, siekdamos pabaigti rengti Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo projektą bei jo įgyvendinimui būtinus teisės aktus. Komitetas primygtinai paragino kompetentingas institucijas ir toliau dėti pastangas, kad būtų užbaigtas teisėkūros procesas ir įstatymo projektas būtų pateiktas Parlamentui be nepagrįsto delsimo. 19. 2018 m. gruodžio 13 d. buvo suorganizuotas tarpinstitucinis pasitarimas, siekiant identifikuoti sritis, kuriose būtų galima imtis įstatymų pakeitimų nereikalaujančių priemonių, kurios užtikrintų veiksmingą translyčių asmenų žmogaus teisių apsaugą. 20. Bylos vykdymo aptarimas įtrauktas į ET MK 1362-ojo DH posėdžio, įvyksiančio 2019 m. gruodžio 3-5 d. darbotvarkę.
2	Paksas (Nr. 34932/04) 2011 m. sausio 6 d. sprendimas (Didžioji kolegija) taikoma sustiprinta vykdymo priežiūra	a. Nuolatinio ir negrįžtamo pobūdžio draudimas būti renkamam Parlamento nariu – Konvencijos pirmojo protokolo 3 str. (teisė į laisvus rinkimus) pažeidimas. b. Teismas konstatavo, kad šioje byloje pats Konvencijos pažeidimo pripažinimas laikytinas pakankamu žalos atlyginimu pareiškėjui. Pareiškėjo reikalavimas atlyginti bylinėjimosi išlaidas buvo atmestas dėl nepateiktų įrodymų.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Šioje byloje bendrosios priemonės apima individualiąsias. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Ministro Pirmininko 2011 m. sausio 17 d. potvarkiu Nr. 15 sudaryta darbo grupė 2011 m. gegužės 30 d. pateikė Apibendrintus pasiūlymus, kuriuose padaryta išvada, kad siekiant tinkamai įgyvendinti Teismo sprendimą byloje <i>Paksas prieš Lietuvą</i> yra būtina atsisakyti konstitucinio ribojimo, kuris buvo pripažintas neproporcingu Konvencijos 1 Protokolo 3 str. požiūriu, nuolatinio ir negrįžtamo pobūdžio. Toks ribojimas, Darbo grupės nuomone, atsižvelgiant į dabartinę Lietuvos konstitucinės teisės ir Konstitucijos sistemą gali būti panaikintas tik priėmus atitinkamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos pataisas. Darbo grupė pateikė tris alternatyvius skirtingos reguliavimo apimties Konstitucijos pataisų variantus. 2. Seimas 2012 m. kovo 22 d. priėmė Seimo rinkimų įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymą, kuriuo pakeitė Seimo rinkimų įstatymo 2 str. 5 d., joje nustatant, kad: „<i>Seimo nariu negali būti renkamas asmuo, kurį Seimas apkaltos proceso tvarka pašalino iš užimamų pareigų ar panaikino jo Seimo nario mandatą, jeigu nuo sprendimo pašalinti iš užimamų pareigų ar panaikinti Seimo nario mandatą įsigaliojimo dienos nepraėjo ketveri metai.</i>“

			3. Konstitucinis Teismas 2012 m. rugsėjo 5 d. nutarimu Seimo rinkimų įstatymo 2 str. 5 d. įtvirtintą teisinį reguliavimą pripažino prieštaraujančiu Konstitucijai, kartu pažymėdamas, kad Lietuvos Respublika privalo pašalinti po EŽTT sprendimo <i>Paksas prieš Lietuvą</i> kilusį Konvencijos pirmojo protokolo 3 str. nuostatų nesuderinamumą su Konstitucijos, be kita ko, jos 59 str. 2 d. ir 74 str., nuostatomis ir kad vienintelis būdas pašalinti šį nesuderinamumą – priimti atitinkamą (-as) Konstitucijos pataisą (-as). 4. Seimo narių grupė 2012 m. lapkričio 13 d. pateikė Lietuvos Respublikos Konstitucijos 56 straipsnio papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-5001, kuriame numatyta Konstitucijos 56 str. papildyti 3 ir 4 dalimis: „Seimo nariu negali būti renkamas asmuo, kurį Seimas apkaltos proceso tvarka pašalino iš užimamų pareigų ar panaikino jo Seimo nario mandatą, jeigu nuo sprendimo pašalinti iš užimamų pareigų ar panaikinti Seimo nario mandatą įsigaliojimo dienos nepraėjo ketveri metai. Seimo nariu negali būti renkamas asmuo, kurį Konstitucinis Teismas pripažino sulaužius priesaiką, jeigu nuo šio pripažinimo įsigaliojimo dienos nepraėjo ketveri metai.“ 5. Teisės ir teisėtarkos komiteto siūlymu (atsižvelgiant į Seimo Konstitucinės komisijos 2013 m. birželio 19 d. išvadas) šis Konstitucijos keitimo įstatymo projektas buvo patobulintas, parengiant iš esmės naują nebe Konstitucijos 56 str., bet Lietuvos Respublikos Konstitucijos 74 str. papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-5001(2), kuriame numatyta papildyti Konstitucijos 74 str. 2 dalimi: „Už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą ar priesaikos sulaužymą apkaltos proceso tvarka iš užimamų pareigų pašalintas arba Seimo nario mandato netekęs asmuo gali būti renkamas ar skiriamas į pareigas, kurias pradėti eiti galima tik davus Konstitucijoje numatytą priesaiką, kai išnyksta konstituciniame įstatyme nustatyti apribojimai.“ Kartu pateiktas ir Konstitucijos 74 straipsnio įgyvendinimo konstitucinio įstatymo projektas Nr. XIIP-1121(2). 6. Po svarstymo Seime projektams buvo pritarta. Pirmasis balsavimas dėl Konstitucijos 74 str. pataisos buvo numatytas 2014 m. sausio 23 d. neeilinės Seimo sesijos posėdyje, tačiau Seimo frakcijos Tvarka ir teisingumas siūlymu Konstitucijos 74 straipsnio papildymo įstatymo projektas Nr. XIP-5001(2) (ir Konstitucijos 74 straipsnio įgyvendinimo

			konstitucinio įstatymo projektas Nr. XIIP-1121(2)) iš darbotvarkės buvo išbraukti. 7. 2014 m. gegužės-rugsėjo mėnesiais dirbusios Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Prezidento Rolando Pakso pilietinių ir politinių teisių atkūrimo išvados, iš kurių galima būtų išvelgti Seimo narių ketinimus artimiausiu metu teikti naują Konstitucijos pataisos projektą, susijusį su Teismo sprendimo <i>Pakso</i> byloje įgyvendinimu. 8. 2015 m. kovo mėn. buvo užregistruotas naujas Konstitucijos pataisos projektas (Nr. XIIP-2841) dėl Konstitucijos 56 straipsnio pakeitimo, jį papildant trečiąja dalimi, kuri numato, kad Seimo nariais negali būti renkami šiurkščiai pažeidę Konstituciją arba sulaužę priesaiką asmenys, kuriuos apkaltos proceso tvarka Seimas pašalino iš užimamų pareigų ar kurių Seimo nario mandatą panaikino, jeigu nuo tokio asmens pašalinimo iš užimamų pareigų ar jo Seimo nario mandato panaikinimo nepraėjo 10 metų. 2015 m. rugsėjo 10 d. per pirmąjį balsavimą Seime buvo preliminariai pritarta Konstitucijos pataisai. 9. 2015 m. gruodžio 15 d. Seimas antrą kartą balsavo dėl Konstitucijos pataisos: už pagrindinio šalies įstatymo pataisą balsavo 83 Seimo nariai, prieš buvo 11 parlamentarų ir dar 13 susilaikė. Konstitucijos pataisos patvirtinimui reikėjo ne mažiau nei 94 parlamentarų balsų. 10. 2016 m. kovo 8-10 d. vykusiam Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1250-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje EŽTT Didžiosios Kolegijos sprendimo byloje <i>Paksas prieš Lietuvą</i> vykdymas pirmą kartą buvo svarstomas viešuosiuose debatuose. EŽTT sprendimas byloje prieš Lietuvą Ministrų Komiteto viešuose debatuose apskritai svarstytas pirmą kartą. Lietuvos delegacija, pateikusi paaiškinimus dėl antrojo balsavimo Seime, kuriuo nepritarta Konstitucijos 56 straipsnio pakeitimui, aplinkybių¹¹, kartu priminusi, kad be nepateisinamo delsimo buvo imtasi veiksmų vykdant šį ypač sudėtingą vykdymo požiūriu sprendimą (būtinos Konstitucijos pataisos priėmimo visa procedūra vykdyta net du kartus per pastaruosius trejus metus) ir dar kartą išreiškusi pagarbą

¹¹ Antrojo balsavimo metu reikiamo balsų skaičiaus nepavyko surinkti dėl vienos iš valdančiosios daugumos partijų, o būtent Darbo partijos, daugiau nei pusės frakcijos narių nedalyvavimo posėdyje [15 iš 29]. Įstatymo projektas nebuvo priimtas, nes nepakako Konstitucijoje reikalaujamo balsų skaičiaus, t. y. bent 94 (už – 83, net 19 iš jų nekoalicinės daugumos atstovai, prieš – 11, susilaikė – 13). Tokia situacija tam tikrų Seimo narių nuomone, prilygo koalicijos partnerių išdavystei, kartu ji iš tiesų apsunkino politinio konsensuso šiuo klausimu paieškas.

			Konvencijos sistemai ir pasiryžimą vykdyti EŽTT sprendimą Pakso byloje keičiant konstitucinį teisinį reguliavimą, sulaukė daugumos valstybių palaikymo¹². Posėdžio metu priimtame Ministrų Komiteto sprendime buvo apgailestaujama, kad Seimas nepriėmė įstatymo dėl R. Pakso dalyvavimo rudenį turėjusiuose įvykti Seimo rinkimuose, tačiau buvo atkreiptas dėmesys į ligšiolines Lietuvos pastangas ir akivaizdžiai išreikštą pasiryžimą vykdyti įsipareigojimus pagal Konvenciją; kartu Lietuvos kompetentingos institucijos paragintos imtis būtinų Konstitucijos pataisų, kad R. Paksui būtų panaikintas nuolatinis teisės būti renkamam į Seimą ribojimas, siekiant užtikrinti jo galimybes dalyvauti 2016 metų Seimo rinkimuose ir tokiu būdu nedelsiant nutraukti Konvencijos nustatytą pažeidimą. Komitetas paprašė Lietuvos institucijas pateikti atnaujintą informaciją ne vėliau kaip iki 2016 m. liepos 15 d. 11. 2016 m. liepos 15 d. Ministrų Komitetui teiktoje informacijoje atkreiptas dėmesys į griežtą Konstitucijos keitimo procedūrą, pagal kurią siekiant, kad pareiškėjas būtų galėjęs dalyvauti 2016 m. spalį vykusiuose Seimo rinkimuose, Konstitucijos pataisų iniciavimas, pateikimas, pritarimas ir pirmasis balsavimas dėl Konstitucijos pataisų turėjo įvykti vėliausiai iki 2016 m. kovo 30 d. (pagal Konstitucijos 148 straipsnio 3 dalį tarp balsavimų dėl Konstitucijos pataisų turi būti daroma ne mažesnė kaip 3 mėnesių pertrauka, taigi antrasis balsavimas vėliausiai galėjo įvykti paskutinę pavasario sesijos dieną, tai yra 2016 m. birželio 30 d.). Pažymėta, kad tam būtų buvusi reikalinga itin stipriai sutelkta politinė valia, atsižvelgiant į didelės kvalifikuotos daugumos reikalavimą, balsuojant dėl Konstitucijos pataisų (2/3 visų Seimo narių, žr. Konstitucijos 148 straipsnio 3 dalį). Šiame kontekste atkreiptas dėmesys į sudėtingą situaciją, susiklosčiusią nuo 2016 m. vasario mėn., Generalinei Prokuratūrai pradėjus ikiteisminį tyrimą dėl prekybos poveikiu ir piktnaudžiavimo, jame apklausus R. Paksą kaip specialų liudytoją, atsižvelgiant į jo Europos Parlamento nario teisinį imunitetą, ir nutarus kreiptis į Europos Parlamentą su prašymu dėl imuniteto atšaukimo, atsižvelgiant į tai, kad R. Pakso veikloje esama

¹² Išskyrus Rusijos Federaciją, kuri kategoriškai pasisakė prieš tai, kad būsimame Ministrų Komiteto sprendime būtų pabrėžtos ligšiolinės Vyriausybės pastangos ir aiškus Lietuvos įsipareigojimas Konvencijos sistemai.

			nusikaltimo, numatyto Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 226 straipsnio 4 dalyje (prekyba poveikiu) požymių. 12. 2016 m. gruodžio 6-8 d. vykusiame Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1273-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje bylą <i>Paksas prieš Lietuvą</i> buvo numatyta svarstyti be viešų debatų, tačiau prieš posėdį, Rusijos Federacijai pareiškus prašymą bylą svarstyti su debatais, Lietuvos delegacijai teko teikti papildomus paaiškinimus tam, kad šis Rusijos Federacijos prašymas būtų atmestas. Posėdžio metu bendru valstybių Europos Tarybos narių sutarimu atmetus Rusijos Federacijos prašymą, buvo priimtas Ministrų Komiteto sprendimas dėl EŽTT sprendimo Pakso byloje vykdymo. Nors Ministrų Komitetas apgailestavo, kad pareiškėjas R. Paksas negalėjo dalyvauti 2016 m. spalį įvykusiųose Seimo rinkimuose, tačiau atkreipė dėmesį į ligšiolines Lietuvos pastangas ir besitęsiantį pasiryžimą vykdyti įsipareigojimus pagal Konvenciją. 13. 2017 m. kovo 9 d. Vyriausybės atstovei EŽTT pristačius savo metinę ataskaitą specialiame Seimo Teisės ir teisėtarkos komiteto posėdyje, buvo nuspręsta svarstyti būtinų veiksmų, siekiant įvykdyti sprendimą, priėmimą. Konstitucijos 66, 74 ir 78 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas buvo įtrauktas į 2017 m. Seimo pavasario sesiją. 14. 2017 m. kovo 31 d. Ministrų Komitetui pateikta išsami informacija apie bylos vykdymo eigą, įskaitant ir informaciją griežta Konstitucijos keitimo procedūra, kuri nulėmė, kad tik itin stipriai sutelkta politinė valia, atsižvelgiant į didelės kvalifikuotos daugumos reikalavimą, balsuojant dėl Konstitucijos pataisų, būtų leidusi pakeisti Konstituciją. 15. 2017 m. birželio 6–7 d. vykusiame 1288-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje priimtas Ministrų Komiteto sprendimas dėl <i>Pakso</i> bylos vykdymo, kuriuo apgailestaujama, jog pareiškėjui užkertamas kelias dalyvauti Seimo rinkimuose. Kartu primenama apie besąlyginę pareigą kuo skubiau išspręsti susidariusią situaciją. Ministrų Komitetas sprendimu primygtinai paragino valdžios institucijas suintensyvinti pastangas, pažymint, jog naujai išrinktas Seimas yra įtraukęs į šio (2017 m.) pavasario Seimo sesijos darbų programą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 66, 74 ir 78 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIP-2850. Atnaujintą informaciją apie minėto sprendimo vykdymo progresą buvo prašoma pateikti iki 2017 m. rugsėjo 30 d. 16. 2017 m. rugsėjo 27 d. Ministrų Komitetui pateikta išsami

			informacija apie bylos vykdymo eigą, įskaitant ir informaciją apie tai, jog buvo tikimasi, kad Seimas įtrauks į pavasario Seimo sesijos darbų programą įstatymo projektą Nr. XIIP-2850, tačiau diskusijos su Parlamentinės Asamblėjos nariais dėl EŽTT sprendimo vykdymo metu buvo nuspręsta, kad Seimo nariams būtų naudingos papildomos neformalios diskusijos, susijusios su konstitucine doktrina, siekiant parengti kokybiškesnį projektą. 17. Seimas nutarimu Nr. XIII-633 nutarė įtraukti įstatymo projektą Nr. XIIP-2850 į rudens sesijos (nuo rugsėjo 10 d. iki 2017 m. gruodžio 23 d.) darbų programą, tačiau dėl susiklosčiusios politinės situacijos (2017 m. rugsėjo 23 d. socialdemokratai nusprendė trauktis iš valdančiosios koalicijos su Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga) įstatymo projektas Seime nebuvo pateiktas. 18. 2018 m. sausio 5 d. Ministrų Komitetui pateikta išsami informacija apie bylos vykdymo eigą, Konstitucijos 66, 74 ir 78 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2850 nuostatas bei tai, dėl kokių priežasčių įstatymo projektas Nr. XIIP-2850 nebuvo įtrauktas į rudens sesijos darbų programą. 19. 2018 m. kovo 12 d. Ministrų komitetui pateikta išsami informacija apie tai, kad įstatymo projektas Nr. XIIP-2850 buvo įtrauktas į pavasario sesijos darbų programą bei 2018 m. kovo 13 d. numatytas įstatymo projekto pateikimas Seimo posėdyje. 20. 2018 m. kovo 13-15 d. vykusiame 1310-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje priimtas Ministrų Komiteto sprendimas dėl Pakso bylos vykdymo, kuriame nurodyta, kad nepaisant keleto iniciatyvų užtikrinti reikalingų konstitucijos pataisų, kad būtų panaikintas EŽTT sukritikuotas nuolatinis draudimas dalyvauti parlamento rinkimuose, priėmimą, nėra jokio apčiuopiamo rezultato ir todėl padėtis, pažeidžianti Konvenciją, vis dar išlieka. Ministrų Komitetas atkreipė dėmesį į tai, kad įvairios Vyriausybės pastangos nuo 2011 m. buvo nesėkmingos ir kad tris kartus iš eilės teikti pataisų pasiūlymai žlugo Seime. Tačiau pasveikino tai, kad paisydamas savo įsipareigojimų Seimas ėmėsi parlamentinės procedūros, reikalingos būtinų konstitucinių pataisų priėmimui ir 2018 m. kovo 13 d. didžiule balsų dauguma pritardamas po pateikimo Įstatymo projektui Nr. XIIP-2850 ir užtikrindamas būtinus žingsnius jo tolesnei svarstymo ir priėmimo procedūrai. Atnaujintą informaciją apie tolesnę pažangą per Seimo pavasario sesiją buvo

			prašoma pateikti iki 2018 m. liepos 2 d. bei nusprendė atnaujinti bylos svarstymą vėliausiai savo 1331-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje (2018 m. gruodžio mėn.) ir tuo atveju, jeigu įstatymų leidybos procesas neduos jokių apčiuopiamų rezultatų iki 2018 m. spalio 26 d., nurodė Sekretoriatui parengti tarpinės rezoliucijos projektą svarstymui tame posėdyje. 21. 2018 m. liepos 2 d. Ministrų Komitetui pateikta išsami informacija apie bylos vykdymo eigą bei informaciją apie tai, kad: 1) 2018 m. kovo 16 d. Seimo narių grupė registravo dar vieną, Konstitucijos 74 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIP-1812; 2) Seimo valdybai kreipusis į Vyriausybę, Vyriausybė pritarė minėtam projektui bei pasiūlė Seimui nesvarstyti įstatymo projekto Nr. XIIP-2850, nes projektas Nr. XIIP-1812 užtikrina platesnes galimybes asmenims tinkamai įgyvendinti pasyviąją rinkimų teisę; 3) Konstitucijos komisija pritarė įstatymo projektui; 4) Teisės ir teisėtvarkos komitetas pritarė įstatymo projektui Nr. XIIP-1812 ir grąžino iniciatoriams įstatymo projektą Nr. XIIP-2850. 22. 2018 m. spalio 4 d. Ministrų Komitetui pateikta informacija apie tai, kad 2018m. birželio 20 d. Seimas po svarstymo pritarė Konstitucijos 74 straipsnio pataisų projektui Nr. XIIP-1812(2) bei tai, kad Seimas 2018 m. rugsėjo 20 d. grąžino iniciatoriams tobulinti projektą Nr. XIIP-2850 dėl Konstitucijos 66, 74 ir 78 straipsnių pataisų ir vadovaujantis Seimo statuto 169 straipsnio nuostatomis, pasiūlė įregistruoti naują Konstitucijos keitimo įstatymo projektą. 23. 2018 m. spalio 26 d. Ministrų Komitetui pateikta informacija apie tai, kad 2018 m. spalio 25 d. Seimas nenumatytame posėdyje balsavo dėl Konstitucijos 74 straipsnio pataisų projekto Nr. XIIP-1812 priėmimo ir jam nepritarė, nesurinkus 3/5 visų Seimo narių balsų daugumos (už – 78, prieš – 15, susilaikė – 4). Rašte atkreiptas dėmesys į valdžios atstovų pasiryžimą vykdyti savo įsipareigojimus pagal Konvenciją ir dėti pastangas teikiant naujus Konstitucijos pataisų projektus. Taip pat atsakyta į pareiškėjo R. Pakso atstovo pastabas dėl alternatyvių būdų įgyvendinti sprendimą <i>Pakso</i> byloje, pabrėžta vienintelė galimybė įgyvendinti sprendimą keičiant Konstituciją, kuri kyla iš Konstitucinio Teismo doktrinos. 24. 2018 m. gruodžio 5 d. <i>Pakso</i> bylos vykdymas bei Sekretoriato parengtas tarpinės rezoliucijos projektas dėl EŽTT sprendimo byloje

			<i>Paksas prieš Lietuvą</i> vykdymo bus viešai svarstomi Ministrų Komiteto 1331-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje. 25. 2018 m. gruodžio 4-6 d. vykusiame 1331-ajame DH (žmogaus teisių) posėdyje Ministrų Komitetas byloje priėmė tarpinę rezoliuciją dėl itin ilgai užtrukusio vykdymo proceso, kuris iki šios nėra davęs jokių apčiuopiamų rezultatų. Tarpinėje rezoliucijoje Ministrų komitetas pabrėžė, kad 2018 m. spalio 25 d. Įstatymo projektui Nr. XIIP-1812(2) žlugus Seime teisėkūros procesas ir vėl buvo sugrąžintas į pradinį atskaitos tašką. Komiteto nuomone, šios išvados nekeičia tai, kad anksčiau įregistruotas Įstatymo projektas Nr. XIIP-2850, kuris šiuo metu yra sugrąžintas iniciatoriams tobulinti, arba koks nors kitas konstitucinių pataisų projektas gali būti pateikti Seimui rudens sesijos metu. Atsižvelgęs į tai, kad kelis kartus teikti konstitucinių pataisų pasiūlymai buvo nesėkmingi, Ministrų Komitetas padarė išvadą, kad nėra pasiektas joks „apčiuopiamas rezultatas“ imantis priemonių įvykdyti EŽTT sprendimą byloje Paksas prieš Lietuvą. Rezoliucijoje atkreiptas dėmesys į valstybės pareigūnų ir politikos lyderių pasiryžimą vykdyti savo įsipareigojimus pagal Konvenciją ir dėti pastangas teikiant naujus Konstitucijos pataisų projektus. Ministrų Komitetas nurodė Lietuvos institucijoms nedelsiant pateikti informaciją apie jų svarstymų rezultatus dėl kitų alternatyvų rengiant įstatymo projektą reikalingoms Konstitucijos pataisoms priimti, ir ne vėliau kaip iki 2018 m. gruodžio 31 d. <u>informuoti Ministrų Komitetą kas mėnesį</u> apie tolesnę pažangą. Atsižvelgiant į tai, Ministrų Komitetas primygtinai paragino valdžios institucijas suintensyvinti pastangas siekiant užtikrinti, kad būtinos konstitucinės pataisos būtų priimtose ar bent jau įvyktų pirmasis balsavimas dėl pataisų 2019 m. Seimo pavasario sesijoje. 26. 2018 m. gruodžio 31 d. Ministrų komitetui pateikta išsami informacija apie tai, kad: 1) Nepaisant to, jog paskutinis bandymas priimti konstitucines pataisas Seime buvo nesėkmingas ir pagal Konstitucijos 148 straipsnio 4 dalį, nepriimta Konstitucijos pataisa Seimui iš naujo svarstyti gali būti teikiama ne anksčiau kaip po metų, pabrėžta, kad įstatyminės nuostatos leidžia teikti kitus konstitucinių pataisų pasiūlymus. Atsižvelgiant į tai, kad Konstitucijos 66, 74 ir 78 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-2850, kuriuo siekiama panaikinti nuolatinį draudimą asmeniui po apkaltos dalyvauti parlamento rinkimuose, buvo grąžintas iniciatoriams tobulinti,

			atkreiptas dėmesys, jog pastarieji turi galimybę Seime užregistruoti tą patį arba gali būti pateiktas naujas projektas, jei jis savo apimtimi nėra tapatus neseniai Seimo atmetam konstitucinių pataisų projektui Nr. XIIP-1812(2); 2) Atkreiptas dėmesys, kad Vyriausybė šiuo metu svarsto alternatyvius būdus EŽTT sprendimui <i>Pakso</i> byloje įgyvendinti, todėl buvo surengti keli susitikimai aukščiausiu lygmeniu, siekiant aptarti galimos konstitucinės pataisos turinį ir šiuo atveju taikytinas procedūrinės nuostatas, atsižvelgiant į nustatytus terminus EŽTT sprendimui įvykdyti bei ypač siekiant užtikrinti pareiškėjo dalyvavimą būsimuose Seimo rinkimuose, kurie vyks 2020 m. spalio mėn.; 3) Siekiant užtikrinti EŽTT sprendimo šioje byloje įvykdymą, šiuo metu vyksta intensyvūs politiniai debatai svarstant kelias alternatyvas - arba minėtas įstatymo projektas Nr. XIIP-2850 turėtų būti patobulintas ir užregistruotas Seime, arba turėtų būti parengtas kitas vadinamasis „siauras“ Konstitucijos pataisų projektas, suteikiantis asmeniui po apkaltos galimybę dalyvauti tik Seimo rinkimuose.
3	Matiošaitis ir kiti (Nr. 22662/13, 51059/13, 58823/13, 59692/13, 59700/13, 60115/13, 69425/13 ir 72824/13) 2017 m. gegužės 23 d. sprendimas taikoma sustiprinta vykdymo priežiūra	a. Nuteistiesiems iki gyvos galvos nėra užtikrinama veiksminga galimybė kreiptis dėl bausmės sušvelninimo – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas; b. Teismas konstatavo, kad šioje byloje pats Konvencijos pažeidimo pripažinimas laikytinas pakankamu atlyginimu.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Šioje byloje bendrosios priemonės apima individualiąsias. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas. 2. Teisingumo ministerija parengė Baudžiamojo kodekso, Baudžiamojo proceso kodekso, Bausmių vykdymo kodekso pakeitimus (Nr. XIIP-2473, XIIP-2474, XIIP-2475), kuriais siekiama įtvirtinti teisminę įkalinimo iki gyvos galvos bausmės peržiūrą. Projektas siūlo nuteistajam, atlikusiam ne mažiau kaip 20 metų laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės, suteikti teisę pateikti teismui prašymą peržiūrėti jam paskirtą laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmę. Jeigu teismas, įvertinęs visas bausmės švelninimui esminę reikšmę turinčias aplinkybes, nuspręstų tokį nuteistojo prašymą patenkinti, tuomet laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė būtų keičiama terminuota laisvės atėmimo bausme ir nustatomas konkretus šios bausmės atliktinas terminas, kuris negalėtų būti trumpesnis nei 5 ir ilgesnis nei 10 metų. Jeigu toks nuteistojo prašymas būtų netenkinamas, jis į teismą dėl bausmės peržiūrėjimo pakartotinai galėtų kreiptis po 2 metų. Teismai, svarstydami nuteistųjų prašymus dėl griežčiausios bausmės

			sušvelninimo, turėtų įvertinti ir privalomai atsižvelgti į specialistų išvadas, apibūdinančias nuteistojo asmenybės pokyčius, ar nuteistasis tinkamai atlygino nukentėjusiems nusikaltimu padarytą žalą, ar visiškai pripažino savo kaltę ir gailisi dėl padaryto nusikaltimo ir į kitas bausmės švelninimui esminę reikšmę teikiančias aplinkybes. 3. 2018 m. rugsėjo 25 d. Seimas po pateikimo pritarė Teisingumo ministerijoms parengtiems įstatymų projektams. 2018 m. gruodžio 20 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas, kaip pagrindinis komitetas, vienbalsiai patvirtino po itin detalaus svarstymo patobulintus projektus (XIIP-2473(2)¹³, XIIP-2474(2)¹⁴, XIIP-2475(3)¹⁵. Įstatymų projektų priėmimas yra įtrauktas į Seimo 2019 m. pavasario sesiją. 4. ET MK yra informuotas apie teisėkūros iniciatyvas, skirtas užtikrinti tinkamą EŽTT sprendimo įvykdymą ir užkirsti kelią panašioms pažeidimams ateityje.
4	Abu Zubaydah (Nr. 46454/11) 2018 m. gegužės 31 d. sprendimas taikoma sustiprinta priežiūra	a. Netinkamai atliktas tyrimas dėl į Lietuvą atsiųsto ir Lietuvoje neteisėtai laikyto pareiškėjo; sąlygų JAV Centrinės žvalgybos valdybos vykdyti „aukštos vertės sulaikytųjų“ programą sudarymas Lietuvos teritorijoje, sąlygų išsiųsti pareiškėją iš Lietuvos, kur galimai gali būti pažeidžiamos jo teisės, sudarymas – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) procesinis ir materialus pažeidimas. Pareiškėjo laisvės ribojimas, sudarant sąlygas jį laikyti Lietuvoje ir išsiųsti į kitą sulaikymo centrą „aukštos vertės sulaikytųjų“ programoje – Konvencijos 5 str. (teisė į laisvę ir saugumą) pažeidimas.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Kadangi pareiškėjas ar jo įgaliotas atstovas nepateikė prašymo dėl priteisto teisingo atlyginimo sumokėjimo, siekiant įvykdyti sprendimą nustatytais terminais, priteista kompensacija pervesta į notaro depozitinę sąskaitą, kartu informuojant pareiškėjo atstovę apie nustatytą tvarką dėl kompensacijos gavimo. 2. Įsigaliojus sprendimui dėl skubių vykdymo priemonių būtinumo byla buvo įtraukta į artimiausio ET MK DH (žmogaus teisių) posėdžio darbotvarkę. ET MK nusprendė šiai bylai taikyti sustiprintą priežiūrą ir pasiūlė šios bylos vykdymo aptarimą įtraukti į kitą DH (žmogaus teisių) posėdį. Komitetas paprašė kuo skubiau informuoti apie priemones, kurių imtasi siekiant diplomatinių garantijų iš JAV, kad pareiškėjas nebebūtų savavališkai kalinamas ir nebepatirtų kankinimo, taip pat Komitetas pareikalavo neatidėliotinai imtis būtinų aktyvių veiksmų Lietuvoje atliekamame ikiteisminiame tyrime.

¹³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/c8104760042211e98a758703636ea610>

¹⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/f2366ec0042711e98a758703636ea610>

¹⁵ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/e2f67580042311e98a758703636ea610>

		Pareiškėjo privataus ir šeimos gyvenimo ribojimas, nulemtas neteisėto jo laisvės ribojimo – Konvencijos 8 str. (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimas. Veiksmingos teisinės gynybos priemonės nebuvimas dėl Konvencijos 3 str. pažeidimų pareiškėjo atžvilgiu – Konvencijos 13 str. (teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę), taikant ją kartu su Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas), pažeidimas. b. Priteista: 100 000 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 30 000 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	3. Buvo kreiptasi į JAV valdžios institucijų atstovus dėl diplomatinė garantijų, siekiant pašalinti ar bent jau, kiek įmanoma, sumažinti pareiškėjo patirtų Konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimų sukeltus padarinius. 4. Generalinėje prokuratūroje sudaryta speciali tyrimo grupė išnagrinėti visus duomenis apie Lietuvoje galėjusį veikti JAV Centrinės žvalgybos valdybos kalėjimą įtariamiesiems terorizmu tardyti, įskaitant pareiškėjo atgabenimo, laikymo ir išvežimo iš Lietuvos aplinkybes. Byloje yra sudarytas tyrimo planas, buvo pateiktas teisinės pagalbos prašymas JAV, veikos perkvalifikuotos į nusikaltimus žmoniškumui (Baudžiamojo Kodekso 100 str.), kuriems nėra taikomi senaties terminai. <i>Bendrosios priemonės:</i> Sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Apie sprendimą informuotos susijusios institucijos.
5	D.D. (Nr. 13469/06) 2012 m. vasario 14 d. sprendimas	a. Atribota galimybė savarankiškai kreiptis į teismą dėl priverstinio apgyvendinimo socialinės globos namuose - Konvencijos 5 str. (teisė į laisvę ir saugumą) 4 d. pažeidimas; Bylos nagrinėjimas dėl neveiksnios pareiškėjos globėjo pakeitimo nepaskyrus advokato - Konvencijos 6 str. 1 d. (teisė į teisingą teismą) pažeidimas; b. Priteista: 8 000 Eur neturtinei žalai atlyginti bei 5 000 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Kauno miesto apylinkės teismo 2012 m. gegužės 29 d. nutartimi pareiškėja pripažinta veiksnia. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. ET MK informuotas apie atsižvelgiant į EŽTT jurisprudenciją suformuotą LAT praktiką, atitinkančią Konvencijos reikalavimus dėl neveiksnio nustatymo ir neveiksnių asmenų procesinių teisių apsaugos: LAT 2007 m. rugsėjo 11 d. nutartis (civ. byla Nr. 3K-3-328/2007); LAT 2008 m. liepos 11 d. nutartis (civ. byla Nr. 3K-3-370/2008). 2. ET MK informuotas apie tai, kad 2015 m. kovo 26 d. Seimas priėmė Teisingumo ministerijos parengtas neveiksnio reformą sudarančių teisės aktų pataisas. Priimti Civilinio kodekso, Civilinio proceso kodekso, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo, Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo ir Vietos savivaldos įstatymo pakeitimai susiję su asmens veiksnio ribojimo instituto tobulinimu bei papildomų procesinių garantijų neveiksniais ir ribotai veiksniais pripažintų asmenų teisėms įgyvendinti ir ginti įtvirtinimu. Įgyvendinus šią reformą nauju teisiniu reguliavimu suteikiamos kur kas

			platesnės procesinės garantijos asmenims byloje dėl jų pripažinimo ribotai neveiksniais arba neveiksniais tam tikrose srityse. Manytina, kad naujai įtvirtintas teisinis reguliavimas užtikrins geresnę asmenų su psichikos sutrikimais teisių apsaugą bei tokiu būdu bus išspręstas ir neveiksnių asmenų procesinių teisių užtikrinimo Konvencijos 6 str. kontekste bei apgyvendinimo socialinės globos namuose būtinumo periodinio peržiūrėjimo klausimas Konvencijos 5 str. 4 d. požiūriu. Atnaujinta vykdymo ataskaita ET MK pateikta 2018 m. spalio 10 d.
6	Varnienė (Nr. 42916/04) 2013 m. lapkričio 12 d. sprendimas	a. Įsigaliojusio teismo sprendimo atkurti nuosavybės teisės natūra panaikinimas atnaujinus procesą - Konvencijos 6 str. (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) bei pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimai. b. Priteista: 8 000 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 580 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Pareiškėjai turi būti atkurtos nuosavybės teisės. Ji jau kelis kartus buvo kviečiama pasirinkti sklypo individualiai statybai Vilniaus mieste, tačiau tai padaryti atsisako, kito kompensacijos būdo už valstybės išperkamą žemę nesirenka. 2019 m. įvykus naujam pretendentų susirinkimui, bus pateikta atnaujinta vykdymo informacija. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas. 2. ET MK informuotas, jog tinkamą <i>res judicata</i> principo įgyvendinimą užtikrins vadovavimasis EŽTT sprendimu, kuris buvo išplatintas Lietuvos teismams, todėl, atsižvelgiant į tai, kad Konvencija yra tiesiogiai taikoma Lietuvos teisės sistemoje ir turi taikymo pirmenybę nacionalinių įstatymų atžvilgiu, teismų informavimas yra pakankama priemonė šios bylos požiūriu.
7	Nekvedavičius (Nr. 1471/05) 2013 m. gruodžio 10 d. sprendimas dėl esmės 2015 m. lapkričio 17 d. sprendimas dėl teisingo atlyginimo	a. Įsiteisėjusio teismo sprendimo atkurti nuosavybės teisės nevykdymas daugiau nei 11 metų - Konvencijos 6 str. (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) 1 d. ir pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Įgyvendinant Vyriausybės 2014 m. kovo 19 d. pasitarimo protokolinią nutarimą, 2014 m. balandžio 16 d. Teisingumo ministro įsakymu sudaryta darbo grupė dėl taikaus susitarimo galimybių. 3. 2014 m. liepos 14 d. darbo grupė pateikė išvadą, kad nėra galimybių

	Pagrindinė byla¹⁶	b. Priteista: 7 800 Eur neturtinei žalai atlyginti, taip pat 8 770 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti. Teismo sprendimas dėl turtinės žalos atlyginimo atidėtas. Turtinei žalai atlyginti priteista 11 600 Eur.	su pareiškėju sudaryti taikų susitarimą dėl teisingo turtinės žalos atlyginimo, atsižvelgiant į tai, kad NŽT ėmėsi aktyvių veiksmų, siekiant paspartinti nuosavybės teisių atkūrimo proceso pareiškėjo atžvilgiu užbaigimą – dalyje, kurioje vienintelis galimas nuosavybės atkūrimo būdas atlyginant pinigais, ir priėmė tokį sprendimą. Taip pat pareiškėjas pagal prašymo atkurti nuosavybės teisės padavimo datą buvo įtrauktas į eilę naujam žemės sklypui Kauno mieste gauti (Nr. 459). Su pateiktais pasiūlymais pareiškėjas nesutinka, reikalauja kompensacijų pagal rinkos kainas arba atkurti žemės sklypą natūra. 4. 2016 m. lapkričio 14 d. ET MK informuotas apie tai, kad 2014 m. birželio 20 d. NŽT priėmė sprendimą, kuriuo pareiškėjui atkūrė nuosavybės teisės į žemės dalį (t. y. 0,1806 ha) atlyginant pinigais (4017,03 eurų) bei nusprendė, kad nuosavybės teisės į tenkančią 0,12 ha žemės sklypo dalį bus atkurtos vėliau, suteikiant lygiavertį žemės sklypą Kauno mieste. 5. 2017 m. gegužės 30 d. ET MK informuotas apie valstybės institucijų pastangas įvykdyti sprendimą suteikiant sklypą individualiai statybai bei kitą dalį atkurtos nuosavybės teisių į žemę kompensuojant pinigais, atkreipiant dėmesį, jog pareiškėjas ir toliau kategoriškai reikalauja nuosavybės teisių atkūrimo natūra arba rinkos vertės dydžio kompensacijos ir atsisako jam paskirtos piniginės kompensacijos (4017,03 eurų). 6. 2018 m. spalio 15 d. ET MK informuotas apie tai, kad pareiškėjas kreipėsi į administracinius teismus, teigdamas, kad NŽT Kauno skyrius nepagrįstai jam nuosavybės teisės atkūrė tik į dalį žemės sklypo (0,1806 ha) ir reikalaudamas kompensacijos pagal rinkos kainą, kuri jo skaičiavimais yra 920 702 eurai. Taip pat nurodyta, kad eilėje naujam žemės sklypui Kauno mieste gauti pareiškėjas šiuo metu yra Nr. 351 ir artimiausiu metu bus kviečiamas pasirinkti konkretų žemės sklypą. Atkreiptas dėmesys, kad pareiškėjas ir toliau atsisako jam paskirtos 4017,03 eurų piniginės kompensacijos bei nebendradarbiauja su atsakingomis institucijomis. <i>Bendrosios priemonės:</i>

¹⁶ Pagrindinei bylai gali būti priskiriamos viena ar kelios pasikartojančios bylos. Informacija apie bendrąsias vykdymo priemones yra teikiama pagrindinėje byloje.

			Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas.
8	Arbačiauskienė (Nr. 2971/08) 2016 m. kovo 1 d. sprendimas <i>Nekvedavičius grupė</i>	a. Ilgai neįvykdomas teismo sprendimas įpareigojantis suprojektuoti bei paženklinti asmeninio ūkio žemės sklypą - Konvencijos 6 str. 1 d. (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) pažeidimas; Veiksmingų gynybos priemonių dėl ilgai trunkančio sprendimo neįvykdymo nesuteikimas – Konvencijos 13 str. (teisė į veiksmingą teisinę gynybos priemonę) pažeidimas. b. Priteista 7 000 Eur neturtinei žalai atlyginti; Turtinės žalos atlyginimui valstybė įpareigota per 3 mėn. nuo EŽTT sprendimo įsigaliojimo įvykdyti teismo sprendimą.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Visiškai įvykdytas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas – pareiškėjai suteikta 2 ha asmeninio ūkio žemės, kurią ji galėjo įsigyti už nominalią kainą, nustatytą pagal nacionalinio teismo sprendimo priėmimo metu galiojusį teisinį reguliavimą. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas. 2. EŽTT nustatytų principų bei priimto sprendimo aptarimui suorganizuoti keli pasitarimai su LVAT teisininkais bei NŽT specialistais.
9	Bartulienė (Nr. 67544/13) 2018 m. balandžio 24 d. sprendimas <i>Nekvedavičius grupė</i>	a. Nepagrįstai ilga nuosavybės teisių atkūrimo proceso trukmė – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas. b. Priteista 2 000 Eur neturtinei žalai atlyginti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Priteistas teisingas atlyginimas pervestas į notaro depozitinę sąskaitą, pareiškėjai atsisakius pateikti prašymą pervesti kompensaciją. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Redaguojamas sprendimo vertimas, kuris bus išplatintas institucijoms.
10	Grigolovič (Nr. 54882/10) 2017 m. spalio 10 d. sprendimas <i>Nekvedavičius grupė</i>	a. Nepakankamai aktyvūs valdžios institucijų veiksmai nuosavybės teisių atkūrimo procese, nesilaikant gero administravimo principo bei užkraunant pareiškėjui per didelę naštą – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas. b. Sprendimas dėl teisingo atlyginimo atidėtas.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Nepavykus pasiekti susitarimo su pareiškėju dėl teisingo atlyginimo, Teismui pateiktos papildomos pastabos. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas ir paskelbtas. 2. EŽTT nustatytų principų bei priimto sprendimo aptarimui, siekiant susitarimo tarp Vyriausybės ir pareiškėjo dėl teisingo atlyginimo, suorganizuoti keli pasitarimai su NŽT specialistais.

11	Geglis (Nr. 52815/15) 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimas <i>Nekvedavičius grupė</i> Pagrindinė byla - Grigolovič	a. Nepakankamai aktyvūs valdžios institucijų veiksmai nuosavybės teisių atkūrimo procese, nesilaikant gero administravimo principo bei užkraunant pareiškėjui per didelę našta – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas. b. Priteista 3 000 Eur neturtinei žalai atlyginti. Turtinės žalos atlyginimo klausimas atidėtas.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Pareiškėjai pateikus prašymą priteista teisingo atlyginimo kompensacija bus sumokėta į nurodytą sąskaitą. EŽTT nustatytų principų bei priimto sprendimo aptarimui, siekiant susitarimo tarp Vyriausybės ir pareiškėjos dėl teisingo atlyginimo, bus organizuojami pasitarimai su NŽT specialistais.
12	Beinarovič ir kiti (Nr. 70520/10, 21920/10, 41876/11) 2018 m. birželio 12 d. sprendimas <i>Nekvedavičius grupė</i>	a. Ginant viešą interesą panaikinus sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo pareiškėjoms nepagrįstai ilgai neatkurtos nuosavybės teisės – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas nustatytas pirmos, antro ir trečios pareiškėjų atžvilgiu. b. Priteista: antrajai pareiškėjai - 7 000 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 894 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti; trečiajai pareiškėjai - 3 000 Eur neturtinei žalai atlyginti; Turtinės žalos atlyginimo klausimas atidėtas.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas neturtinės žalos ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimas sumokėtas. 2. Pareiškėja J. Kšivanskienė (pareiškėjos B. Beinarovič paveldėtoja) atsisakė turtinės žalos atlyginimo reikalavimo. 2. Paskutiniuose žemėtvarkos projektuose pareiškėjos atsisakė rinktis žemės sklypus iš laisvo žemės fondo, todėl pareiškėjos dar kartą buvo paprašytos patikslinti prašymus dėl nuosavybės teisių atkūrimo būdo. Pareiškėja M. Korkuc pateikė prašymą dėl nuosavybės teisių atkūrimo pinigais. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Apie sprendimą informuotos susijusios institucijos. EŽTT nustatytų principų bei priimto sprendimo aptarimui, siekiant susitarimo tarp Vyriausybės ir pareiškėjų dėl galimo turtinės žalos atlyginimo, buvo suorganizuoti pasitarimai su NŽT specialistais.
13	Vasilevska ir Bartoševič (Nr. 38206/11, 18054/12) 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimas <i>Nekvedavičius grupė</i> Pagrindinė byla – Beinarovič ir kiti	a. Ginant viešą interesą panaikinus sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo pareiškėjams nepagrįstai ilgai neatkurtos nuosavybės teisės – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas nustatytas pirmos, antro ir trečios pareiškėjų atžvilgiu. b. Priteista: 6 500 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 427 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti. Turtinės žalos atlyginimo klausimas atidėtas.	<i>Individualiosios priemonės</i> Pareiškėjams pateikus prašymą priteista teisingo atlyginimo kompensacija bus sumokėta į nurodytą sąskaitą. EŽTT nustatytų principų bei priimto sprendimo aptarimui, siekiant susitarimo tarp Vyriausybės ir pareiškėjos dėl teisingo atlyginimo, bus organizuojami pasitarimai su NŽT specialistais.

14	Truchanovič ir kiti (Nr. 15708/10, 15874/10, 25117/10, 28380/10) 2018 m. gruodžio 18 d. <i>Nekvedavičius grupė</i> Pagrindinė byla – Beinarovič ir kiti	a. Ginant viešą interesą panaikinus sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo pareiškėjams nepagrįstai ilgai neatkurtos nuosavybės teisės – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas nustatytas pirmos, antro ir trečios pareiškėjų atžvilgiu. b. Pareiškėjams atitinkamai priteistos 3 000 Eur, 5 000 Eur, 6 500 Eur kompensacijos neturtinei žalai atlyginti. Turtinės žalos atlyginimo klausimas atidėtas.	<i>Individualiosios priemonės</i> Pareiškėjams pateikus prašymą priteista teisingo atlyginimo kompensacija bus sumokėta į nurodytą sąskaitą. EŽTT nustatytų principų bei priimto sprendimo aptarimui, siekiant susitarimo tarp Vyriausybės ir pareiškėjos dėl teisingo atlyginimo, bus organizuojami pasitarimai su NŽT specialistais.
15	Bykova ir kiti (Nr. 66042/10) 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimas <i>Nekvedavičius grupė</i> Pagrindinė byla – Beinarovič ir kiti	a. Ilgai ir tinkamai nekompensuota už atimtą sklypą dėl valstybės institucijų klaidų nuosavybės teisių atkūrimo procese – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas nustatytas pirmos, antro ir trečios pareiškėjų atžvilgiu. b. Priteista: 19 125 Eur turtinei žalai, 6 500 neturtinei žalai atlyginti ir 1 738 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės</i> Pareiškėjams pateikus prašymą priteista teisingo atlyginimo kompensacija bus sumokėta į nurodytą sąskaitą.
16	Manic (Nr. 46600/11) 2015 m. sausio 13 d. sprendimas	a. Netinkami valstybės institucijų veiksmai užtikrinant užsieniečio tėvo bendravimą su mažamečiu vaiku, įskaitant ir teismo proceso šiuo atžvilgiu trūkumus - Konvencijos 8 str. (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimas; b. Priteista: 7 000 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 5 000 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. ET MK informuotas apie Utenos rajono apylinkės teismo 2015 m. birželio 16 d. sprendimą, kuriuo buvo laikinai apribota pareiškėjo tėvo valdžia. Valstybei išlieka pozityvioji pareiga toliau užtikrinti vaiko bendravimą su tėvu, stebimi teisminiai procesai, apie kuriuos įsipareigota teikti informaciją ET MK. <i>Bendrosios priemonės:</i> Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas.
17	Mironovas ir kiti (Nr. 40828/12, 69598/12,	a. Netinkamos įkalinimo sąlygos: Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas)	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. Pareiškėjų D. Zeleniako ir

	70048/13, 70065/13), 2015 m. gruodžio 8 d. sprendimas Pagrindinė byla	pažeidimas šių pareiškėjų atžvilgiu: 3) Mironovas – sąlygos Laisvės atėmimo vietų ligoninėje, trukusios 92 dienas įvairiais laikotarpiais per 2 metus. 4) Ivanenkov – sąlygos Alytaus pataisos namuose, trukusios beveik 2 metus. 5) Traknys – sąlygos Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime, trukusios dviem laikotarpiais, atitinkamai 608 dienas ir 16 dienų. 6) Zeleniakas – sąlygos Šiaulių tardymo izoliatoriuje, trukusios 38 dienas. b. Pareiškėjams priteista neturtinės žalos atlyginimui: Mironovui – 6 500 Eur, Ivanenkov – 10 000 Eur, Trakniui – 8 000 Eur, Zeleniakui – 6 500 Eur.	V. Traknio atžvilgiu buvo įvykdyti antstolio patvarkymai, kuriais buvo areštuotos atitinkamos teisingo atlyginimo kompensacijos sumos. 2. ET MK informuotas, kad pareiškėjai R. Mironovas, D. Zeleniakas, R. Ivanenkov yra paleisti į laisvę. V. Traknio bausmės laikas baigiasi 2023-02-19, ET MK informuotas, kad pareiškėjui yra užtikrintas pakankamas gyvenamasis plotas ir nėra nustatyta pažeidimų dėl kitų materialiujų sąlygų. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas. 2. Susijusios institucijos nedelsiant informuotos apie EŽTT pateiktą prevencinių ir kompensacinių priemonių, galiojančių Lietuvos teisėje, įvertinimą. 3. Buvo surengtas konsultacinis susitikimas su laisvės atėmimo įstaigų tarnautojais, siekiant aptarti EŽTT praktikoje išvystytus principus dėl kalinimo sąlygų atitikties Konvencijos reikalavimams. 4. Sprendimo problematikai aptarti inicijuoti keli aukšto lygio pasitarimai. 5. ET MK informuotas apie pokyčius baudžiamojoje ir bausmių vykdymo politikoje, sąlygojusioje įkalintų asmenų skaičiaus mažėjimą taip pat apie įkalinimo įstaigų modernizavimą bei nacionalinių teismų priteisiamų kompensacijų už netinkamas įkalinimo sąlygas didėjimą.
18	Aleksandravičius ir kiti (Nr. 32344/13, 43576/13, 49516/13, 65956/13, 71139/13) 2017 m. liepos 4 d. sprendimas Mironovas ir kiti grupė	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Lukiškių tardymo izoliatoriuje kalėjime – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas visų pareiškėjų atžvilgiu. b. Pareiškėjams priteista neturtinės žalos atlyginimui: Aleksandravičiui – 2 400 Eur, Gailiun – 8 500 Eur, Novikovui – 4 600 Eur, Dūdai – 5 800 Eur, Antonovui – 3 700 Eur.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. Pareiškėjų D. Zeleniako, A. Novikov atžvilgiu buvo įvykdyti antstolių patvarkymai, kuriais buvo areštuotos atitinkamos teisingo atlyginimo kompensacijos sumos. 2. ET MK informuotas, kad Ž. Aleksandravičius, A. Novikov, G. Dūda, D. Antonovas yra paleisti į laisvę. A. Gailiun bausmės laikas baigiasi 2022-10-06, ET MK informuotas, kad pareiškėjui yra užtikrintas pakankamas gyvenamasis plotas ir nėra nustatyta pažeidimų dėl kitų materialiujų sąlygų. <i>Bendrosios priemonės:</i> Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas.
19	Vitanis ir Šukys	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Šiaulių	<i>Individualiosios priemonės:</i>

	(Nr. 51043/13, 54553/13) 2017 m. rugsėjo 27 d. sprendimas Mironovas ir kiti grupė	tardymo izoliatoriuje – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas; b. Pareiškėjams priteista neturtinės žalos atlyginimui: Vitaniui - 5 600 Eur, Šukiui – 5 500 Eur.	1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. ET MK informuotas, kad pareiškėjo R. Vitanio baudmės laikas baigiasi 2023-07-29, o S. Šukio – 2021-06-12, ET MK taip pat informuotas, kad pareiškėjams yra užtikrintas pakankamas gyvenamasis plotas ir nėra nustatyta pažeidimų dėl kitų materialijų sąlygų. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Sprendimas išplatintas.
20	Stemplis ir Debesys (Nr. 71024/13, 71974/13) 2017 m. spalio 17 d. sprendimas Mironovas ir kiti grupė	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Pravieniškių pataisos namuose – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas b. Pareiškėjams priteista neturtinės žalos atlyginimui: Stempliui – 17 100 Eur, Debesiui – 17 400 Eur.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. ET MK informuotas, kad pareiškėjai jau yra laisvėje. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Sprendimas išplatintas.
21	Laniauskas ir Januška (Nr. 74111/13, 53460/15) 2018 m. rugsėjo 25 d. sprendimas Mironovas ir kiti grupė	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime ir Vilniaus pataisos namuose – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas b. Pareiškėjui Laniauskui priteista 6 400 Eur neturtinės žalos atlyginimui, pareiškėjas Januška nepateikė teismui prašymo dėl žalos atlyginimo.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. ET MK bus informuotas apie individualią pareiškėjų padėtį. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Apie sprendimą informuotos susijusios institucijos.
22	Oskirko (Nr. 14411/16) 2018 m. rugsėjo 25 d. sprendimas Mironovas ir kiti grupė	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime ir Šiaulių tardymo izoliatoriuje – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas b. Priteista 8 900 Eur neturtinės žalos atlyginimo kompensacija.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Pareiškėjo atžvilgiu buvo įvykdytas antstolės patvarkymas, kuriuo buvo areštuota atitinkama teisingo atlyginimo kompensacijos suma, kita dalis kompensacijos sumokėta pareiškėjui. 2. ET MK bus informuotas apie individualią pareiškėjo padėtį. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT

			internetinėje svetainėje. Apie sprendimą informuotos susijusios institucijos.
23	Ščensnovičius (Nr. 62663/13) 2018 m. liepos 10 d. sprendimas <i>Mironovas ir kiti grupė</i>	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime nuo 2010 m. vasario 24 d. iki 2013 m. gegužės 13 d. – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas. b. Priteista: 11 900 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 300 Eur bylinėjimosi išlaidoms Teisme padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. ET MK bus informuotas apie pareiškėjo individualią padėtį. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Apie sprendimą informuotos susijusios institucijos.
24	Tamašauskas ir Radzevičius (Nr. 8797/16, 29486/17) 2018 m. spalio 16 d. sprendimas <i>Mironovas ir kiti grupė</i>	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Šiaulių tardymo izoliatoriuje ir Alytaus pataisos namuose – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas b. Pareiškėjui Tamašauskui priteista 6 400 Eur neturtinės žalos atlyginimui, pareiškėjui Radzevičiui – 3 200 Eur	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. ET MK bus informuotas apie individualią pareiškėjų padėtį. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje.
25	Višniakovas (Nr. 25988/16) 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimas <i>Mironovas ir kiti grupė</i>	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas; Neužtikrintos veiksmingos teisinės gynybos priemonėms skundams dėl sąlygų netinkamumo – Konvencijos 13 str. (teisė į veiksmingą teisinę gynybos priemonę) pažeidimas. b. Pareiškėjas Teismui nepateikė reikalavimo dėl teisingo atlyginimo.	<i>Individualiosios priemonės:</i> ET MK bus informuotas apie individualią pareiškėjo padėtį. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje.
26	Michno (Nr. 29826/15) 2018 m. gruodžio 4 d. sprendimas	a. Netinkamos kalinimo sąlygos Šiaulių tardymo izoliatoriuje – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas)	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas bus sumokėtas per nustatytą terminą. 2. ET MK bus informuotas, kad pareiškėjas 2017 m. birželio 30 d. išėjo į

	Mironovas ir kiti grupė	pažeidimas; Ilgalaikių pasimatymų nesuteikimas kalinimo laikotarpiu– Konvencijos 8 str. (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimas. b. Pareiškėjui priteista 3 700 Eur neturtinės žalos atlyginimo	laisvę. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje.
27	Romeiko ir kiti (Nr. 67465/13, 2784/14, 13181/14, 20538/14, 1147/17, 377/18) 2018 m. <i>Taikūs susitarimai</i> ¹⁷	a. Pareiškėjų skundai dėl Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimo dėl netinkamos kalinimo sąlygų Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime, Šiaulių tardymo izoliatoriuje, Pravieniškių pataisos namuose. b. Taikių susitarimų kompensacijos: Romeiko – 9 000 Eur, Griščuk – 4 900 Eur, Korniai – 3 500 Eur, Čaikauskui – 9 600 Eur, Trakniui – 13 400 Eur, Antropikui – 6 800 Eur.	<i>Taikių susitarimų sąlygų įvykdymas:</i> Kompensacijos sumokėtos S. Romeiko, A. Korniai, T. Čaikauskui, V. Antropikui ir S. Griščuk. Pareiškėjo V. Traknio atžvilgiu buvo įvykdyti antstolių patvarkymai, kuriais buvo areštuotos atitinkamos teisingo atlyginimo kompensacijos sumos.
28	Bakanova (Nr. 11167/12), 2016 m. gegužės 31 d. sprendimas	a. Valdžios institucijos tinkamai neištyrė pareiškėjos vyro mirties aplinkybių – Konvencijos 2 str. (teisė į gyvybę) pažeidimas. b. Priteista: 10 000 Eur suma neturtinei žalai atlyginti bei 2 420 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Pareiškėja 2017-04-24 kreipėsi dėl ikiteisminio tyrimo atnaujinimo, kuris Generalinės prokuratūros prokuroro 2017-05-30 nutarimu atnaujintas. Generalinė prokuratūra kreipėsi į Brazilijos institucijas teisinės pagalbos. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. 2. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas 3. ET MK informuotas apie Lietuvos teismų praktiką, kurioje yra vadovaujamas Konvencijos 2 str. bei Teismo jurisprudencijoje šiuo požiūriu nustatytais kriterijais tais atvejais, kai valstybei kyla pozityvioji pareiga apsaugoti asmenis, kurių gyvybei gresia pavojus dėl kitų asmenų

¹⁷ Taikių susitarimų atžvilgiu ET MK prižiūri, ar tinkamai ir nustatytais terminais yra vykdomos taikaus susitarimo sąlygos.

			nusikalstamų veikų, bei užtikrinti veiksmingą tokių veikų aplinkybių tyrimą. 3. ET MK informuotas apie atnaujintą ikiteisminį tyrimą.
29	Naku (Nr. 26126/07), 2016 m. lapkričio 8 d. sprendimas <i>Cudak grupė</i>	a. Apribota galimybė kreiptis į teismą dėl atleidimo iš darbo ambasadoje dėl atsakovei valstybei pritaikyto imuniteto – Konvencijos 6 str. (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) 1 d. pažeidimas. b. Priteista: 8 000 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 17 000 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. LAT atnaujino pareiškėjos civilinę bylą pagal S. Naku ieškinį, pareikštą Švedijos Karalystės ambasadaai dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu, grąžinimo į eitas pareigas ir kompensacijos priteisimo, konstatavęs, kad nagrinėjamoje byloje liko neatskleista bylos esmė – t. y. nenustatytos aplinkybės, susijusios su ieškovės faktiškai vykdytomis pareigomis dirbant pas atsakovę, kurių pagrindu būtų galima spręsti, ar ieškovė atliko konkrečias funkcijas, įgyvendinant valstybės (Švedijos Karalystės) valdžią, ir perdavė bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui. Šalys informavo Vilniaus apygardos teismą, kad iš esmės yra sutarusios dėl taikaus ginčo užbaigimo ir šiuo metu derasi dėl taikaus susitarimo sąlygų. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas. 2. ET MK yra informuotas apie proceso atnaujinimą.
30	Jankovskis (21575/08) 2017 m. sausio 17 d. sprendimas	a. Apribota pareiškėjo teisė įkalinimo įstaigoje gauti informaciją internetu apie mokymosi galimybes aukštojoje mokykloje – Konvencijos 10 str. (saviraiškos laisvė) pažeidimas. b. Teismas konstatavo, kad šioje byloje pats Konvencijos pažeidimo pripažinimas laikytinas pakankamu atlyginimu.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Sprendimo priėmimo metu pareiškėjas jau buvo išėjęs į laisvę. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas 2. ET MK informuotas apie tai, kad Kalėjų departamentas, siekdamas suvienodinti suimtiesiems ir nuteistiesiems galimybę naudotis internetu per riboto interneto prieigą (toliau – RIP), 2017 m. balandžio 14 d. raštu Nr. 1S-1590 „Dėl RIP prieinamumo nuteistiesiems ir suimtiesiems“ pavaldžioms įstaigoms pateikė rekomendacijas dėl galimybės naudotis RIP. Remiantis šiomis rekomendacijomis, įstaigose buvo patvirtinti Nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga tvarkos aprašai su interneto svetainių, prie kurių galima prisijungti sąrašais. ET MK informuotas apie šio svetainių sąrašo keitimo/pildymo galimybes bei

			suimtųjų ir nuteistųjų galimybes gauti prieigą prie konkrečios interneto svetainės, kurios nėra tame sąraše.
31	Fridman (Nr. 40947/11), 2017 m. sausio 24 d. sprendimas	a. Netinkamas informavimas apie apeliacinės instancijos teismo posėdį civilinėje byloje – Konvencijos 6 str. 1 d. (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) pažeidimas; b. Priteista: 1 500 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 1 200 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas. 2. Kreiptasi į NTA su prašymu įvertinti, ar tinkamam sprendimo įvykdymui yra būtini teisės aktų pakeitimai. 3. Sulaukus LAT išplėstinės kolegijos sprendimo byloje, kurioje vertinamas sprendimo už akių priėmimo nepavykus įteikti procesinių dokumentų legitimumas, ET MK bus pateikta išsami vykdymo ataskaita.
32	Lisovskij (Nr. 36249/14), 2017 m. gegužės 2 d. sprendimas	a. Pernelyg ilgas kardomojo kalinimo laikotarpis – Konvencijos 5 str. (teisė į laisvę ir saugumą) 3 d. pažeidimas. b. Priteista 4 700 Eur neturtinei žalai atlyginti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. <i>Bendrosios priemonės:</i> 1. Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas. 2. Vyriausybės atstovas EŽTT kreipėsi į NTA, Generalinę prokuratūrą ir Informatikos ir ryšių departamentą prie LR vidaus reikalų ministerijos su prašymu pateikti statistinius duomenis apie kaltinamųjų vidutinę suėmimo trukmę, atspindinčius šios trukmės didėjimo/mažėjimo tendencijas per pastaruosius 5 metus ar kitą su tuo susijusią reikšmingą informaciją. 3. ET MK informuotas apie tai, kokių specialių priemonių imasi teismai (teisėjai) bylose, kuriose kaltinamiesiems ilgą laiko tarpą yra tęsiamas kardomasis kalinimas, siekdami pagreitinti procesą; apie per pastaruosius metus priimtus teisinio reglamentavimo pakeitimus, kurie yra reikšmingi siekiant sutrumpinti įtariamųjų (kaltinamųjų) suėmimo trukmę; seminarus ir mokymus nacionalinių teismų teisėjams bei prokurorams, <i>inter alia</i> dėl jiems tenkančios pareigos ypatingai stropiai organizuoti procesą, rūpintis greitu bylos išnagrinėjimu, rūpestingai ir laiku priimti procesinius sprendimus ar imtis veiksmų, kurie atitiktų Konvencijos keliamus reikalavimus. 4. Sulaukus iš institucijų papildomos statistinės informacijos apie vidutinės suėmimo trukmės dinamiką baudžiamosiose bylose, bus

			rengiama galutinė vykdymo ataskaita.
33	Činga (Nr. 69419/13) 2017 m. spalio 31 d. sprendimas dėl esmės 2018 m. spalio 9 d. dėl Konvencijos teisingo atlyginimo (<i>taikus susitarimas</i>) Pyrantienė grupė	a. Valdžios institucijoms panaikinus sprendimą dėl žemės sklypo įsigijimo pareiškėjui už jį sumokėta kompensacija buvo aiškiai nepakankamai panašiam žemės sklypui įsigyti – Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas. b. Teisingo atlyginimo klausimas išspręstas taikiu susitarimu: Vyriausybė įsipareigojo sumokėti 25 000 Eur turtinei žalai, 8 000 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 4 500 Eur bylinėjimosi išlaidoms atlyginti. Be piniginių kompensacijos Vyriausybė taip pat įsipareigojo: 1) savo lėšomis atlikti Lietuvos Respublikos nuosavybės atitenkančio žemės sklypo atidalijimo ir įregistravimo darbus; 2) pareiškėjui įvykdžius teisės aktuose nustatytą pareigą prisijungti prie centralizuotos vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo infrastruktūros, atlyginti pareiškėjo dėl to patirtas išlaidas bei esamos nuotekų valymo sistemos įrenginių uždarymo kaštus pagal atitinkamas viešojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo pateiktas sąskaitas; 3) Vilniaus rajono savivaldybei suplanavus atlikti gatvės tiesimo ir remonto darbus, atlyginti atitinkamo žemės sklypo atlaisvinimo ir sutvarkymo darbų išlaidas.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Kitos taikaus susitarimo sąlygos bus įgyvendintos taikiamame susitarime su pareiškėju nustatyta tvarka. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje. Apie sprendimą informuotos susijusios institucijos.
34	Tumeliai (Nr. 25545/14) 2018 m. sausio 9 d. sprendimas	a. Tinkamai nepaskirsčius neteisėtos statybos padarinių šalinimo naštos, užkrauta per didelė našta pareiškėjams, įpareigojus juos nugriauti namą, kuris buvo statytas turint valdžios institucijų išduotą leidimą –	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. 2. Pareiškėjai kreipėsi dėl bylos atnaujinimo. 2018-10-04 LAT priėmė nutartį byloje Nr. 3K-3-324-684/2018 - panaikino teismų sprendimų dalis dėl neteisėtos statybos padarinių šalinimo ir perdavė dėl šios dalies

		Konvencijos pirmojo protokolo 1 str. (nuosavybės apsauga) pažeidimas. b. Priteista: 2 000 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 1 000 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	bylą nagrinėti pirmosios instancijos teismui, kad šis nustatytų: kaltus asmenis, paskirstytų griovimo išlaidas asmenims, nustatytų atlygintinos žalos dydį dėl statinių nugriovimo statytojui; kitą teismų sprendimų dalį dėl statinių nugriovimo kaip neteisėtos statybos padarinių šalinimo būdo LAT paliko nepakeistą. 3. Byla dėl neteisėtos statybos padarinių šalinimo nagrinėjama pirmosios instancijos teisme. <i>Bendrosios priemonės:</i> Sprendimas išverstas ir išplatintas institucijoms.
35	Mockutė (Nr. 66490/09) 2018 m. vasario 27 d. sprendimas	a. Privačios informacijos apie pareiškėją ir jos gydymą teikimas pareiškėjos motinai ir žurnalistams – Konvencijos 8 str. (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimas; Galimybės išpažinti tikėjimą nesudarymas ir požiūrio į tikėjimą formavimas gydymo metu – Konvencijos 9 str. (minties, sąžinės ir religijos laisvė) pažeidimas. b. Priteista: 8 000 eurų neturtinei žalai atlyginti ir 900 eurų bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas. <i>Bendrosios priemonės:</i> Sprendimo vertimas redaguojamas, išverstas sprendimas bus išplatintas institucijoms.
36	D.R. (Nr. 691/15) 2018 m. birželio 26 d. sprendimas	a. Priverčiamosios medicinos priemonės pritaikymas be teisėto pagrindo – Konvencijos 5 str. 1 d. pažeidimas. b. Priteista: 7 500 Eur neturtinei žalai atlyginti.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas sumokėtas pareiškėjos turto administratoriui pateikus prašymą. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje.
37.	Dainelienė (Nr. 23532/14) 2018m. spalio 16d. sprendimas	a. Pareiškėjos kasacinio skundo priėmimo klausimą nagrinėjo su procese dalyvavusiu prokuroru giminystės ryšiais susijęs teisėjas – Konvencijos 6 str.1 d. (teisė į teisingą bylos	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteistas teisingas atlyginimas bus sumokėtas pareiškėjai pateikus prašymą; 2. ET MK bus informuotas apie pareiškėjos individualią padėtį.

		nagrinėjimą) pažeidimas. b. Priteista: 3 500 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 500 Eur bylinėjimosi išlaidoms padengti.	<i>Bendrosios priemonės:</i> Sprendimas išverstas, paskelbtas ir išplatintas.
38	Kazlauskas ir Nanartonis (Nr. 22357/15) 2018m. gruodžio 4d. sprendimas	a. Nepagrįstas draudimas atliekant laisvės atėmimo bausmę gauti MP3 grotuvą iš kitų asmenų, o ne iš sutuoktinio, sugyventinio arba artimųjų giminaičių – Konvencijos 8 str. (teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą) pažeidimas. b. Teismas konstatavo, kad šioje byloje pats Konvencijos pažeidimo pripažinimas laikytinas pakankamu atlyginimu.	<i>Individualiosios priemonės:</i> Pažeidimą sąlygojusi tvarka buvo pakeista dar iki EŽTT sprendimo priėmimo. <i>Bendrosios priemonės:</i> Išsami sprendimo apžvalga paskelbta Vyriausybės atstovo EŽTT internetinėje svetainėje.
39	T.K. (Nr. 14000/12) 2018 m. birželio 12 d. sprendimas	a. Suėmimo metu atimti ir ilgą laiką pareiškėjui negrąžinti akiniai – Konvencijos 3 str. (kankinimo uždraudimas) pažeidimas; Nenustatyta pareiškėjo sugyventinės gyvenamoji vieta ir ji neapklausta teismo posėdyje – Konvencijos 6 str. (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) 1 ir 3 dalių pažeidimas. b. Priteista 13 000 Eur neturtinės žalos kompensacija.	<i>Individualiosios priemonės:</i> 1. Priteista teisingo atlyginimo kompensacija bus sumokėta per nustatytus terminus. 2. Pareiškėjas turi teisę kreiptis dėl baudžiamojo proceso atnaujinimo. <i>Bendrosios priemonės:</i> Sprendimo vertimas redaguojamas, išverstas sprendimas bus išplatintas institucijoms.